

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ

ΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ
ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ
ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

(ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ «ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ»)

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1932

4601

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ

ΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ
ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ
ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ "ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ")

SISMANOGLIO

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1932

ΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Ζ' 383

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

«Ἐτοιμοὶ δὲ αἰεὶ (ἐστὲ) πρὸς ἀπολογίαὶν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον ὑπὲρ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος μετὰ πραότητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν καταισχυρθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφῇ».

(Α' Πέτρου Γ').

«Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, μὴ ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖν τὸ ὑμῖν ἀρέσκον παρ' ἡμῶν ἀκοῦσαι, ἀλλ' ὁ τῷ Κυρίῳ εὐάρεστον καὶ σύμφωνον ταῖς Γραφαῖς καὶ μὴ μαχόμενον τοῖς Πατρᾶσι».

(Βασιλ. κατὰ Σαβέλλ.).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΡΟ ΠΑΡΟΝ μέρος μετὰ καὶ τοῦ ἐπακολουθοῦντος Β' περὶ τοῦ ΠΑΠΙΚΟΥ ΑΛΛΑΘΗΤΟΥ συνετάχθησαν ἐπὶ διττῷ συναφεῖ δὲ τῷ σκοπῷ Α') ὅπως διατρανωθῇ τὸ ὅλω ἀμεμπτον καὶ ἀκατάγνωστον τῆς διδασκαλίας τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, μὴ διαλειψάσης νὰ στοιχῇ καθ' ἅπαντα αὐτῆς τὰ σημεῖα τῆς ἐντολῆς τοῦ Ἀποστόλου «εἰ τις εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, κἂν ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ᾖ, ἀνάθεμα ἔστω» (Γαλατ. α' 8-9) καὶ Β') ὅπως ἐξαρθῇ ἡ καταδειχθεῖσα πλέον ὑπὸ τῆς ἐλευθέρως ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης τῆς σήμερον κακοδοξία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, ἥτις, ἀπαξ ὀλισθήσασα, ὡς μὴ ὄφειλεν, ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας, οὐκ ἔχει ἡσυχίαν εἰς τὸ βάθος τῶν κακῶν αἰς ἐμπέπτωκεν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ βάρους τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῆς καμπτομένη καὶ ὠθουμένη οὐ διαλείπει ἔτι καὶ νῦν καθ' ἡμῶν κινουμένη

πολλῶ ρεύματι προσνισσόμενοι
χρυσοῦ καναχῆς χ' ὑπεροπλίαις
μαινόμενα ξὺν ὄρμῃ (1)

μνήμονες καὶ ὀπκδοὶ τῆς χρυφδίας τοῦ Μεφιστοφιλοῦς τοῦ Faust
le veau d'or est toujours debout
on encense sa puissance
d'un bout du monde à l'autre bout

καὶ διὰ συγγραμμάτων καὶ περιοδικῶν καὶ λιβελλογραφιῶν ἐν ταῖς κατὰ
τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας λοιδορίαις καὶ συκοφαντίαις κυλινδούμενοι (Α' Κορινθ. ε' 8), ὥστε πᾶς λόγος νὰ ἀποβίῃ μᾶττιος καὶ περιττός, περιάγοντες γῆν καὶ θάλατταν καὶ νομίζοντες μέγα τι κατόρθωμα ἂν ἀγρεύσωσιν ἡσθενικός τι προβάτιον ἀλλοτρίας αὐλῆς, ἀφοῦ παρῆλθε πλέον τὴν σήμερον ἢ ἐποχὴ τῆς βίας καὶ τῆς δυναστείας καὶ τῶν ἀπειλῶν, ὡς αὐτοὶ πάλιν Δυτικῶν παῖδες φιλαλήθεις καὶ ἀδέκαστοι ἄνδρες ἀνιστόρησαν τῶν ἰδίων αὐτῶν πατέρων καθεζόμενοι δικασταί, ἀνονήτως ὅμως ἢ γὰρ κεφαλὴ τῆς παλαιᾶς Ρώμης, κεφαλὴ οὔσα ἀνθρώπου σαρκίνη καὶ ὀστεῖνη προσάρσασουσα τοῖς ἀκραδάντοις θεμέθλοις τῆς μιᾶς ἐκείνης ἐκκλησίας, ἧς κεφαλὴ ὁ Χριστός, ὁ συντρίψας τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀρχαικάκου δράκοντος, ἐξ ἅπαντος μέλλει καταθραῦσαι ὡς σκεῦος κεραμέως τῇ τοῦ θεοῦ λόγου στερρότητι τὴν σαρκίνη καὶ ὀστεῖνην τεχνικὴν κεφαλὴν.

Μάτην δὲ συκοφαντοῦσι τοὺς μακαρίους καὶ ἀοιδίμους ἡμῶν προγόνους καὶ ἐξυβρίζουσιν ἡμῶν τὸ γένος ὡς τετυφλωμένον καὶ σχισματικὸν καὶ τὸν κλῆρον ἡμῶν πρὸς τὸν λαὸν καὶ τὸν λαὸν πρὸς τὸν κλῆρον διαβάλλοντες πειρῶνται νὰ ἐλκύσωσι πρὸς τὰς σχολὰς αὐτῶν ὡς οἷόν τε πλείστους παῖδας ὀρθοδόξων.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οὐ παύονται παρενοχλοῦντες ἡμᾶς καὶ προβάλλοντες τοὺς μύθους καὶ τὰς νοθείας αὐτῶν ὡς θέσφατα δόγματα πίστεως (βλέπε καὶ περιοδικὸν Μαΐου τῶν ἐνταῦθα Οὐνιτῶν) συντριβήτωσαν καὶ αὐθις

ἀντιτύπῳ τανταλωθεῖσα πληγῆ (ἐνθα ἀνωτέρω)
ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἱστορικῆς καὶ δογματικῆς ἀληθείας εἰς προφυλακὴν τοῖς περὶ πλείστου ποιουμένοις τὴν πατρώαν εὐσέβειαν, ἡμῶν μὲν μὴ ἀρχομένων χειρῶν ἀδίκων κατὰ τὴν ρήτραν τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου «rixam inferre non volo sed a te veniente non devito ἔριν ἐπάγειν οὐ βούλομαι ἀλλ' ἀπὸ σοῦ ἐπαγομένην οὐκ ἀποκλίνω», ἀλλ' ἐν πλήρει τῆς ἀληθείας ἐπιγνώσει μετὰ καθαρᾶς καὶ ἀδόλου παρηγορίας ἀπολογουμένων ἀπολογίαν ἐν Χριστῷ

(1) Σοφοκλ. Ἀντιγόνη.

ὀρθὴν καὶ προσήκουσαν καὶ τῇ ἀδίκως πολεμουμένη ὀρθοδόξῳ ἀγία ἡμῶν μητρὶ ἀναγκαίως ὀφειλομένην· «ὑπὲρ τοῦ κοινῶ γὰρ κτήματος τοῦ πατρώου θησαυροῦ τῆς ὑγιεινότητος διδασκαλίας ἐστήκαμεν ἀγωνιζόμενοι» (Μ. Βασιλ. πρὸς Ἴταλοὺς καὶ Γάλλους ἐπισκόπους ἐπιστ. σμγ') καὶ «κρεῖσσον ἐπαινετός πόλεμος εἰρήνης χωριζούσης Θεοῦ (Γρηγορ. Θεολ.)» καὶ «πατέρων γὰρ κικῶς ἀκουόντων, δέδοικα τὸ μὴ ὑπεραγωνίζεσθαι», καθὰ ἔγραφε πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον τὸν Α' ὁ ἱερός Φώτιος.

ΑΙ ΑΞΙΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΡΩΜΗΣ

Οὐδέναι λανθάνουσιν αἱ ἀδιάλειπτοι ἀπόπειραι τῶν ἐπισκόπων τῆς παλαιᾶς Ρώμης πρὸς ἐπιβολὴν τῶν κυριαρχικῶν αὐτῶν ἀξιώσεων ἐπὶ συμπύκνωσης τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, δὲν κρίνομεν ἄσκοπον νὰ ἐκθέτωμεν ἐντὸς μεθοδικῶς κατὰ χρονολογικὴν καὶ ἱστορικὴν τάξιν τὰς ἀποπειρὰς ταύτας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως μέχρι τῆς ἐπισφραγίσεως αὐτῶν διὰ τοῦ δόγματος τοῦ ἀλαθῆτους, τοῦ ἐπιψηφισθέντος ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ 1870 παπικῆς συνόδου τοῦ Βατικανοῦ.

Ὁ ἄξων περὶ ὃν περιστρέφεται τὸ ὅλον οἰκοδόμημα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἀξίωσις τῆς ἐπὶ συμπύκνωσης τῆς ἐκκλησίας ἀπολύτου ἐξουσίας καὶ δικαιοδοσίας τῶν ἐπισκόπων τῆς παλαιᾶς Ρώμης. Ἡ ἀξίωσις αὕτη διαλάμπει ἐν παντὶ ρωμαιοκαθολικῷ συγγράμματι, «ὡς αἰθόμενον πῦρ ἄτει» κατὰ τὸν Πίνδαρον, ἢν τινα ἀξίωσιν ὁ ἀββᾶς Foird ἀποκαλεῖ κατ' εὐφημισμὸν le génie de l'autorité. Ἀνοίξομεν ἐπὶ παραδείγματι τὸ προπαγανδιστικὸν σύγγραμμα τὸ κυκλοφορῆσαν παρ' ἡμῶν Les Eglises orientales et les rites orientaux καὶ θὰ ἀνγκνῶσωμεν τὸν ἀκλόλουθον πρῶτου μεγέθους μαργαρίτην :

«Τῷ 429 ὁ Πάπας ἐκυβέρνα εἰσέτι ὡς ἀναμφισβήτητος κυρίαρχος πάσας τὰς χριστιανικὰς κοινότητες τοῦ κόσμου» (an 429 le Pape gouvernait encore en maître incontesté toutes les chrétientés du monde). Ἰλιγγος μὲ κατέλαβεν ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς περικοπῆς ταύτης καὶ ἔτριψα κατ' ἐπανάληψιν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ φόβου μὴ ἦμην θῦμα ὀπτικῆς ἀπάτης, διότι ἀτυχεστέραν ταύτης διαστροφὴν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας οὐδέποτε ἀνέγνω. Αὕτη ὑπερβαίνει καὶ τὴν τερπτολογίαν τοῦ Javer ἐν Vie de Photius ὅστις ὠραματίζετο ὅτι «de la naissance du chistianisme l'orient a été divisé en deux Patriarchats par St. Pierre qui s'était réservé l'occident avec l'autorité universelle sur toute l'Eglise. Le premier siège était donc à Rome, le seconde en Alexandrie, le troisième à Antioche.

Λῆροι ἀνιστόρητοι, στρεβλωτικοὶ τῆς ἀληθείας καὶ ὅλως ἐκ τῆς σφαί-

ρας τῆς φωνητικῆς καὶ τῶν ὀνείρων διαπλαττόμενοι, παντελῶς δὲ ἄγνωστοι τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ καὶ μόνον δι' ἀνεπιστήμονας νόας κατάλληλοι.

Ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης λοιπὸν κατὰ τὰς Eglises ἦτο ἀναμφισβήτητος κυρίαρχος σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῷ 429 μ. Χ.!!! ἔλεως ἡμῖν γένοιτο ὁ Κύριος.

Ἄλλὰ θὰ προσπαθήσωμεν, ἀποφεύγοντες κατὰ τὸ ἐφικτὸν τὰς δογματικὰς συζητήσεις, νὰ ἐξηγήσωμεν ἱστορικῶς καὶ ἐκ τῶν γεγονότων τὰ πράγματα ὡς ἔχουσι. Διότι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι φιλοσοφικὸν θεωρητικὸν σύστημα, ἀλλὰ προῖόν ἱστορικῶν γεγονότων ἢ δὲ μεγίστη σημασία τῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐγκτεται ἐν τούτῳ ὅτι αὕτη ὀρθῶς νοουμένη οὐδὲν ἕτερον ἐστὶ παρὰ διάφορον ὄνομα τῆς ἱστορίας· ἔχοντες ἀείποτε ἐν νῶ τὴν ρήτρην τοῦ Μεγάλου Βασιλείου «παρακαλοῦμεν ὑμᾶς μὴ ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖτε τὸ ὑμῖν ἀρέσκιον παρ' ἡμῶν ἀκοῦσαι, ἀλλ' ὅτι τῷ Κυρίῳ εὐάρεστον καὶ σύμφωνον τῆς Γραφαῖς καὶ μὴ μαχόμενον τοῖς Πατράσι» (κατὰ Σαβελλ.).

Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΨΥΧΟΣΥΝΘΕΣΙΣ

« Ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ κτήματος τοῦ πατρι-
κοῦ θησαυροῦ τῆς ὑγιαίνουσας πίστεως
ἐστήκαμεν ἀγωνιζόμενοι » (Μ. Βασιλ.
πρὸς Ἐπισκ. Γαλλίας καὶ Ἰταλίας).

Ἡ παγκόσμιος κυριαρχία τῆς εἰδωλολατρικῆς Ρώμης εἶχε τοσοῦτον ἐπι-
δράση ἐπὶ τῆς ψυχῆς τῶν Ρωμαίων ὥστε νὰ πιστεύωσιν ὅτι αὕτη ἀπετέ-
λει τὸν κλῆρον καὶ προορισμὸν αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς·

«tu imperio regere populos Romane
memento, parcere subjectis et debellare
superbos haec tibi erunt artes»

«Μέμνησο, ὦ Ρωμαῖε, ὅτι σὸς κλῆρος ἐστὶ τὸ διοικεῖν καὶ κυριαρχεῖν
τῶν λαῶν, φεῖδεσθαι τῶν ἠττηθέντων καὶ καταπολεμεῖν τοὺς ἀλαζόνας. Τοῦ-
το ἐστὶ τὸ ἐπάγγελμά σου» ἔψαλλε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Αὐγούστου ὁ
μέγας λατῖνος ποιητῆς Βιργίλιος. Ἡ ἐθνικὴ αὕτη ἀλαζονεία παρέμεινε ἀκε-
ραία εἰς τοὺς ἐκχριστιανισθέντας ρωμαίους, ἀποτελέσασα τὴν εἰς τὸ βάθος
τῆς ψυχῆς των λανθάνουσαν καὶ ὑπνώττουσαν συνείδησιν αὐτῶν. Μάτην ὁ
Ἀπόστολος Παῦλος ἐν ἐπιγνώσει διατελῶν τῆς ψυχικῆς αὐτῶν ταύτης κα-
ταστάσεως, ἐνουθέτει αὐτοὺς «μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,
ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν» (Ρωμαίους), ἀπειλῶν ἅμα αὐτοὺς «εἰ δέ
τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐ-

τοῖς καὶ συγκοινωνῆς τῆς ρίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, μὴ
κατακυχω τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακυχᾶσαι ΟΥ ΣΥ ΤΗΝ ΡΙΖΑΝ ΒΑ-
ΣΤΑΖΕΙΣ ΑΛΛ Η ΡΙΖΑ ΣΕ... (2) ΜΗ ΥΨΗΛΟΦΡΟΝΕΙ ΑΛΛΑ
ΦΟΒΟΥ· εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μή πως οὐδὲ
σοῦ φείσεται... ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ» (Ρωμαίους ια'). Τρομερὰ προ-
φητεία ἐπληθεύσασα. Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ὁ Ἀπόστολος συνίστα «ἀδελφοὶ μὴ
παιδίκα γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειον
γίνεσθε» (Α' Κορινθ. α'). Ὁ Ρωμαϊκὸς ἀταβισμὸς διετήρει τὴν νοσηρὰν
κληρονομίαν του, τυχαῖαι δὲ περιστάσεις ἐπηύξανον τὴν νοσοτροπίαν ταύτην,
αἱ πολυπληθεῖς δηλ. δωρεαὶ αὐτῆς πρὸς τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας περὶ ὧν
ὁ Διονύσιος ὁ Κορίνθου τοῖς κατὰ Ρώμην χριστιανοῖς ἐπιστέλλων ἔγραφε
περὶ τὸ 170 μ. Χ. «ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ἔθος ἐστὶν τοῦτο πάντας μὲν ἀδελ-
φούς ποικίλως εὐεργετεῖν, Ἐκκλησίαις τε πολλαῖς ταῖς κατὰ πᾶσαν πόλιν
ἐφόδια πέμπειν, ὧδε μὲν τὴν τῶν δεομένων πενίαν ἀναψύχοντες, ἐν μετάλ-
λοις δὲ ἀδελφοῖς ὑπάρχουσιν ἐπιχορηγοῦντες, δι' ὧν πέμπετε ἀρχῆθεν ἐφο-
δίω, πατροπαράδοτον ἔθος Ρωμαίων Ρωμαῖοι διαφυλάττοντες· ὁ οὐ μόνον
διατετήρηκεν ὁ μακάριος ἡμῶν Ἐπίσκοπος Σωτὴρ ἀλλὰ καὶ ἐπηύξησεν,
ἐπιχορηγῶν μὲν τὴν διαπεμπομένην δαψίλειαν τὴν εἰς τοὺς ἀγίους, λόγοις
δὲ μακαρίους τοὺς πεινῶντας ἀδελφοὺς καὶ τέκνα πατὴρ φιλόστοργος παρα-
κλῶν» (Εὐσέβ. ἐκκλ. ἱστ. Βιβλίον Δ' Κεφ. ΚΓ'), ἀνεμένετο δὲ μόνη ἢ
κατάλληλος πρὸς ἐκδήλωσιν εὐκαιρία.

Ἡ πρώτη εὐκαιρία παρουσιάσθη τῷ 176 μ. Χ. Ὁ ἱερός Ἰππόλυτος,
ἐπίσκοπος τῆς παρὰ τὴν Ρώμην Ὠστίας, μαθητὴς τοῦ Ἀποστολικοῦ πα-
τρὸς Εἰρηναίου καὶ τὸν ὅποιον ὁ μὲν Ἰερώνυμος κατατάσσει μεταξὺ τῶν
κορυφαίων Πατέρων, ὁ δὲ Ἀναστάσιος Βιβλιοθηκᾶριος ἀπικαλεῖ «ιερώτα-
τον μέγαν διδάσκαλον καὶ τῆς ἀληθείας πιστὸν μάρτυρα (sacratissimum
et magnum doctorem veritatisque testem fidelem)», ἢ δὲ Ρωμαϊκὴ
Ἐκκλησία γεραίρει ὡς ἅγιον (22 Αὐγ.) καὶ μνημονεύει αὐτοῦ ἐν τῷ κανόνι
τῆς λειτουργίας αὐτῆς καθ' ἐκάστην (3), ἐν τῷ κατὰ τὸ 1850 ἀνευρεθέντι συγ-
γράμματί του (ἔλεγχος κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων) περιγράφει μὲ τὰ ζο-
φρωτέρα χρώματα τὴν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης κατὰ τὴν
ἐποχὴν του ὡς ἐστὶν αἱρέσεων, ραδιουργιῶν καὶ τοπικῶν παθῶν, διοικου-
μένην παρ' ἀναξίων αἰρετικῶν καὶ μισθωτῶν παπῶν· «ἐν Ρώμῃ τὰ πάντα

(2) Οὐχὶ δηλ. σὺ Ρώμῃ βαστάζεις τὴν Ἐκκλησίαν—καθὰ ἀξιοῖς σήμερον—ἀλλ'
ἢ Ἐκκλησία βαστάζει σέ (Σύνοδος Βατικανῶ).

(3) Τὴν κρύπτειν τῶν λειψάνων τοῦ Ἰππολύτου ἠτύπησε μεγαλοπρεπῶς ὁ
Ἐπίσκοπος Ρώμης Δάμασος.

386
ώνητά» (Romae omnia venalia) ανακράζει καθώς άλλοτε ο Ίουγούρθας.

Σημ — Οί Παπισταί καταταραχθέντες εκ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰππολύτου ἐπενόησαν τὸν μῦθον ὅτι ὁ Ἰππόλυτος ἦτο σχισματικὸς συμφιλιωθείς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του. Τῆς ἀστηρίκτου ταύτης μυθοπλαστίας ἐφευρέτης ἐγένετο ὁ γεννάρχης τῶν Παλαιοκαθολικῶν Döllinger πρὸ τοῦ χωρισμοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ρώμης.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Ἐν τῷ αὐτῷ ἐποχῇ παρουσιάσθη εἰς τὴν Ρώμην ἡ εὐκαιρία. Αἱ Ἐκκλησίαι τότε τοῦ Πόντου, τῆς Μ. Ἀσίας καὶ μετ' αὐτῶν αἱ τῆς Κιλικίας καὶ Μεσοποταμίας, ἀκολουθοῦσαι τὴν παράδοσιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ἐώρταζον τὸ μὲν Σταυρώσιμον Πάσχα (Μ. Παρασκευὴν) τῇ 14 Νισάν, τὸ δὲ Ἀναστάσιμον τῇ 16 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐν οἳδήποτε ἡμέρᾳ κὰν συνέπιπεν ἡ χρονολογία αὕτη, ἐνῶ αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Παλαιστίνης, Αἰγύπτου, Ἑλλάδος καὶ Δύσεως, τὴν μὲν ἡμέραν τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου ἐθεώρουν ἡμέραν πένθους, ἐώρταζον δὲ τὸ Πάσχα τὴν ἐπακολουθοῦσαν Κυριακὴν. Ὁ διχασμὸς οὗτος ἦτο βεβαίως λυπηρὸς καὶ προσπάθειαι εἶχον καταβληθῆναι πρὸς ἄρσιν αὐτοῦ, π. χ. περὶ τὸ 154 εὕρισκομένου τοῦ Σμύρνης Πολυκάρπου ἐν Ρώμῃ. Ὁ πάπας Ἀνίκητος μεγάλας κατέβλεπε προσπάθειας ὅπως μεταπέισῃ τὸν Πολύκαρπον, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ ἀπεχωρίσθησαν δὲ φιλίως προσενεγκόντος μάλιστα τοῦ Ἀνικήτου τῷ Πολυκάρπῳ τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν τῇ τελέσει τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας (Εὐσεβ. ἐκκλησ. ἱστορία).

Τῷ 196 ἀνακινήθη καὶ αὖθις τοῦ ζητήματος συνεκροτήθησαν πολλοὶ σύνοδοι, ὅπως πεισθῶσιν οἱ πάντες νὰ ἐορτάζωσι τὸ Ἀναστάσιμον Πάσχα τὴν Κυριακὴν (4).

(4) Περὶ τῶν τοιούτων Συνόδων καὶ τοῦ κύρους αὐτῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν γράφει ὁ Ἀλεξανδρείας Διονύσιος πρὸς τὸν Ρώμης Σίξτον Β', «καὶ σκόπει τὸ μέγεθος τοῦ ἀτοπήματος (τῆς ἀξιώσεως τοῦ πάπα Στεφάνου περὶ τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν). Οὔτε δόγματα περὶ τούτων γέγονεν ἐν ταῖς μεγίσταις τῶν ἐπισκόπων συνόδοις ὡς πυθάνομαι» (Εὐσεβ. ἐκκλησ. ἱστορ. Ε'). Τοιούτων συνόδων ἐπιστολὰς ἀναγινώσκωμεν τῶν Ἀφρικανῶν Πατέρων πρὸς τὸν πάπαν Στέφανον (Κυπριανοῦ ἐπιστολὴ 64), πρὸς τὸν ἐν Ἰσπανίᾳ κλῆρον καὶ λαὸν τοῦ αὐτοῦ (ἐπιστολὴ 68), τοῦ Μ. Βασιλείου πρὸς τοὺς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ Ἐπισκόπους, τοῦ Ρώμης ἐπισκόπου σὺν τοῖς ἀπὸ τῆς Δύσεως ἱερεῦσι περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος (Σωζομένου κεφ. Στ'). Διότι ἐν ἀπάσῃ τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ μέχρι τοῦ σχίσματος οἱ Πρόεδροι τῶν

Αἰφνης ὁ πάπας Βίκτωρ στηγοζόμενος ἐπὶ τῶν συνοδικῶν τοῦ ἀποφάσεων γράφει πρὸς τὸν Ἐρέσου Πολυκράτην τραχυτάτην ἐπιστολήν, ἀπειλῶν αὐτὸν τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ δι' ἀποκοπῆς ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ἐὰν δὲν ἔπαυον ἐορτάζοντες τὸ Πάσχα τῇ 14ῃ Νισάν. Ἀπετίμητο δὲ ὁ Βίκτωρ πρὸς τὸν Ἐρέσου ὡς ἐξαρχὸν τῶν ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἐκκλησιῶν, καθήσον εἰς αὐτὸν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀποχωρῶν ἐξ Ἀσίας εἶγεν ἐμπιστευθῆναι τὴν ἐποπτεῖαν τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἐκκλησιῶν, καθὰ πιστοῦται ἐκ τῶν Πράξεων, καθὼς εἰς τὸν Κορίνθου εἶγεν ἐμπιστευθῆναι τὴν ἐποπτεῖαν τῶν ἐν Ἀχαΐᾳ Ἐκκλησιῶν.

Ἡ πρῆξις τοῦ Βίκτωρος, ἣτις θὰ ἦτο φυσικὴ μόνον ἂν ὁ Βίκτωρ ἀνεγνωρίζετο ὡς ἀλάθητος ἀρχηγὸς τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, κατέπληξε τοὺς πάντας καὶ ἀπανταχόθεν ἐξηγέρθησαν κατ' αὐτοῦ «οὐ πᾶσι τοῖς Ἐπισκόποις ταῦτα ἠρέσκετο» (Εὐσεβ. Ἐκκλ. ἱστ.) «οὐ πύρομαι ἐπὶ τοῖς καταπλησομένοις» ἀπαντᾷ ὁ Ἐρέσου Πολυκράτης πρὸς τὰς ἀπειλητικὰς ἐπιστολὰς τοῦ Βίκτωρος. Ὁ Λουγδύνου Εἰρηναῖος ἐκπροσωπῶν τὴν γνώμην τῶν Ἐκκλησιῶν Γαλλίας ἐπετίμησεν αὐστηρῶς τὸν Βίκτωρα, τοῦτον ἐμιμήθησαν κατὰ σύστασίν του καὶ οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι ἐπιτεθέντες σύσσωμοι κατὰ τοῦ Βίκτωρος, «ἀντιπαρακελυόμενοι» αὐτὸν ὥστε οὗτος, ἀντὶ νὰ προβάλλῃ τὰ δικαιώματα τοῦ Πέτρου καὶ τῆς διαδοχῆς αὐτοῦ, νὰ περιμάρτυρῃ ἐν τῷ κελύφει του ὑποχωρῶν καὶ νὰ σιγήσῃ. Ἡ δὲ συνήθεια τοῦ ἐπιτελεῖν τὸ Πάσχα τῇ 14 Νισάν ἐσυνεχίσθη ἐπὶ 130 ἔτη μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς πρώτης ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἐκ προσώπου ὧν ἠγεῖτο κατὰ τὴν Γαλλίαν ἀδελφῶν, ἐπιστέλλει (ὁ Εἰρηναῖος) . . . . . τῷ γε Βίκτωρι προσηκόντως ὡς μὴ ἀποκόπτει ἄλλας Ἐκκλησίας Θεοῦ, ἀρχαίου ἔθους πα-

ἐξεχουσῶν Ἐκκλησιῶν οὐδέποτε ἐνήργουν ἰδίᾳ πρωτοβουλία, ἀλλ' αἰετοτε συνεχᾶ λουν τοὺς ἰδίους ἐπισκόπους καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν ἐξήγγελλον καὶ ἐξετέλουν.

Ἡ πληθώρα δὲ αὕτη τῶν συνόδων ἰδίᾳ ἐν Ἀνατολῇ πρὸς ἐπίλυσιν παντὸς ἐνσκήπτοντος ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος, ἦν τινα πληθώραν βεβαιοῖ ὁ ἀρχαιότατος λατίνο-ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς Τερτυλλιανὸς (de jejuniis), μαρτυρεῖ πρὸς τούτοις καὶ ἕτερόν τι ὅτι τὸ παπικὸν Πρωτεῖον ἦτο ἄγνωστόν τι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Διότι ἄλλως ἀντὶ τοσαύτης πληθώρας συνόδων θὰ προσέφευγον ἀπλούστατα εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ μαντεῖον καὶ ὁ γρησμός τῆς ἐκεῖ ἐδρευούσης Πυθίας θὰ ἐξήρκει πρὸς διακανόνισιν παντὸς δογματικοῦ ἢ κανονικοῦ ζητήματος. Ἀλλά, καθὰ θὰ ἴδωμεν, ὁ ρόλος Πυθίας, ὃν ἐπειράθησαν νὰ διαδραματίσωσιν αὐτόκλητοι οἱ ἐπίσκοποι Ρώμης ἐν τοῖς ζητήμασι τοῦ Πάσχα καὶ τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν, ἐναυάγησε καὶ μόνον ἀφθονίαν σκληρῶν ὄνειδισμῶν καὶ προπηλακισμῶν μετὰ κατηγορηματικῶν ἀποκρούσεων τῆς ἀναλήψεως αὐτῶν ἀπεκόμισαν οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης.

SISMANOGLIO
MEGARIO

ράδοσιν επιτηρούσας καὶ πλείστα ἕτερα παραινῶν». Καὶ ὁ αὐτὸς Εἰρηναῖος «οὐ μόνον Βίκτωρα καὶ διαφόροις δὲ πλείστοις ἀρχουσιν ἐκκλησιῶν τὰ κητάλληλα δι' ἐπιστολῶν περὶ τοῦ κεινημένου ζητήματος ὠμίλει» (Εὐσέβ. Ἐκκλ. ἱστ. Ε'). Καὶ ἐν τῇ δίκῃ δὲ τοῦ Ἀντιοχείας Παύλου (τοῦ Σαμορακτέως) οὐδεμία συμμετοχὴ ἢ ἀνάμιξις τῶν ἐπισκόπων Ρώμης παρετηρήθη. Καὶ ὅμως ἐπρόκειτο περὶ τῆς πρώτης ἀποστολικῆς ἑδρας τῆς ἀνατολῆς, ἣς εἶχε ἐπιτοκρήσει κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἐν Ρώμῃ ἐπὶ ἐπταετίαν αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Σ 407

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια ἐπιβάλλει τὴν διασάφησιν τῆς στάσεως καὶ πολιτείας τοῦ Ρώμης Βίκτωρος ἐν τῇ περὶ τοῦ Πάσχα ἔριδι. Νεώτεροί τινες συγγραφεῖς οἷον οἱ Schwegler, Weitzel, Harnach, Renan, Schürer κλπ. διαβλέπουσιν ἐν τῇ στάσει τοῦ Βίκτωρος τὴν παπικὴν περὶ πρωτείων θεωρίαν, καίπερ ἐν ἐμβρυώδει καταστάσει.

Τὸ τοιοῦτον δὲν φαίνεται ὡς πρωτίστως καὶ κυρίως ἀνταποκρινόμενον ἐν πᾶσι πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Ἦδη ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἔριδος περὶ τῆς τελέσεως τοῦ Πάσχα, ἀνακρίσεως ἐπὶ Κομμόδου (192), εἶχον συγκροτηθῆ διάφοροι Σύνοδοι, οἷον ἐν Παλαιστίνῃ ὑπὸ τὸν Νάρκισσον, ἐν Καισαρείᾳ ὑπὸ τὸν Θεόφιλον, ἐν Ρώμῃ ὑπὸ τὸν Βίκτωρα, ἐν Πόντῳ ὑπὸ τὸν Πάλμαν, ἐν Γαλίᾳ ὑπὸ τὸν Εἰρηναῖον, ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὸν Κορίνθου Βάκχυλον, ἅπασαι δὲ εἶχον ἀποφασίση καὶ ἐξαγγελίῃ τοῖς Ἐπισκόποις τῆς Μ. Ἀσίας «ὡς μὴδ' ἐν ἄλλῃ ποτὲ τῆς Κυριακῆς ἡμέρα, τὸ τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως ἐπιτελεῖτο τοῦ Κυρίου μυστήριον» (Εὐσέβ. Ἐκκλ. ἱστ.). Παρατηρητέον μάλιστα ὅτι ὁ Εὐσέβιος δὲν ἀναγνωρίζει οὐδ' αὐτὰ ἔτι τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς τῶν ἐπισκόπων Ρώμης τάσσων τὴν Σύνοδον τῆς Ρώμης, ὡς συνήθη τινά, τρίτην μετὰ τὰς Συνόδους Παλαιστίνης καὶ Καισαρείας, ὡς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔγραφεν «Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι», εἰς ἑτέραν δὲ ἐπιστολὴν του (Α' Κορ.) ἔτασσε τὸν Πέτρον τρίτον.

Δὲν ἐζήτει λοιπὸν ὁ Βίκτωρ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Ρωμαϊκῆς πράξεως, καθ' ἣ ἐπράχθη ἀκολούθως οἱ Πάπκι εἰς τὴν Ἰσπανίαν, Γαλίαν, Βρετανίαν, ἀλλὰ ἐπιμένων ἐπὶ τῶν ληθθεισῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀποφάσεων ἐζήτει τὴν ἐρχομὴν τῆς γενικῆς ἀνεγνωρισμένης ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως ἐν ἅπασαις ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις, ἐπιτυγχανομένης οὕτω, πρὸς τῷ ἤδη ἐνυπάρχοντι ἐσωτερικῷ Καθολικισμῷ, τῆς ἐξωτερικῆς ἐκκαθολικεύσεως τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὅποιον στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἰδιαίτερας αὐτοῦ Ἀποστολικῆς Παραδόσεως διεξεδίκει εἰσέτι τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ ὡς Ἐκκλησίαι τῆς Μ. Ἀσίας—καὶ οὐχὶ πᾶσαι—ὧν ἡ

ιδιόρρυθμος θέσις εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ἀπετέλει τὸ κυριώτερον κώλυμα τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῆς ἐνότητος καὶ συμφωνίας μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν οἷον Ἀλεξανδρείας, Παλαιστίνης, Ρώμης, Ἑλλάδος, Γαλιῶν, καὶ τῶν λοιπῶν γειτνιαζουσῶν τῇ Ἀνθυπατικῇ Ἀσίᾳ Ἐκκλησιῶν «ταῖς ὑπὸ τὴν λοιπὴν ἅπασαν Οἰκουμένην Ἐκκλησίαις πάντες τε μιᾷ γνώμῃ ἐπιτελεῖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν δόγμα ταῖς ἀπανταχοῦ διευτυποῦντο» (Εὐσέβιος).

Ὁρμώμενος δὲ ὁ Βίκτωρ ὑπὸ τοῦ βιαίου χαρακτῆρός του, οὕτινος ἔχομεν καὶ ἑτέρας ἐνδείξεις, ὡς ἐν τῇ καταδίκῃ τοῦ Θεοδοῦτου, πιεζόμενος δέ, ὡς ἔστιν εἰκάσαι, ὑπὸ τοῦ ποιμνίου του, ὅπερ γαργαλιζόμενον ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς ψυχοσυνθέσεως ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ πρωταγωνιστοῦσαν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ (5), ἐθεώρησε τὴν διαγωγὴν τῶν Μικρασιατικῶν ὡς αἰτίαν σχίσματος καὶ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον «ἀποτέμνειν τῆς κοινῆς ἐνώσεως ὡς ἐν ἑτέρῳ δοξαζούσαις πειροῦνται» καὶ διακόπτει πᾶσαν μετ' αὐτῶν κοινωνίαν.

Ὁ ὑπερβολικὸς ζῆλος τοῦ Βίκτωρος προῦκάλεσε γενικὴν κατάπληξιν καὶ κατάκρισιν «ἀλλ' οὐ πᾶσι γε τοῖς Ἐπισκόποις ταῦτα ἠρέσκετο, ἀντιπαρακελεύονται δὲ αὐτῷ τὰ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἐνώσεως τε καὶ ἀγάπης φρονεῖν» φέρονται δὲ καὶ αἱ τούτων φωναὶ πληκτικώτερον καθαρπτομένων τοῦ Βίκτωρος (6), οὗτος δὲ ἀντιληφθεὶς ὅτι διὰ τῆς ὀρμητικότητος αὐτοῦ καὶ τοῦ ποιμνίου του, «ὑπερφρονήσαντος παρ' ὃ ἔδει φρονήσας ἐτήρησε σωτήριον σιγὴν, ὃ δὲ ἀφρισμὸς αὐτοῦ παρ' οὐδενὸς ἀναγνωρισθεὶς ἔμεινε νεκρὸν γράμμα. Ὅπωςδὴποτε ὅμως ὁ Βίκτωρ ἔδωκεν ἀσυνειδήτως διὰ τοῦ διαβήματος αὐτοῦ ὄθησιν τινὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Παπισμοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην ἐπεζήτησαν νὰ ἐκμεταλλεῦθωσι πλείστοι ὅσοι τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν τὸ ζήτημα.

Δὲν ἔλειψαν ὅμως καὶ νουνεχέστεροι ἐξ αὐτῶν ἀντιληφθέντες τὴν πραγματικὴν κατάστασιν. Οὕτως ὁ Καρδινάλιος Newman ἀνομολογεῖ ὅτι αἱ πρωτονικαῖκα ἀποδείξεις περὶ τοῦ Πρωτείου τῶν Παπῶν εἰσὶν ἀσθενεῖς

(5) Ὁ Ἐφέσου Πολυκράτης τὴν ἀπαντητικὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν Βίκτωρα ἐπιστολὴν ὑπογράφει πρὸς Βίκτωρα καὶ τὴν Ρωμαίων Ἐκκλησίαν, τοῦθ' ὅπερ προφανῶς ἐξυπονοεῖ ὅτι τοιοῦτον τίτλον ἔφερε καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Βίκτωρος λαλοῦσα οὐ μόνον ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς Ρωμαίων Ἐκκλησίας, τῆς ἐν Ρώμῃ δηλ. συγκροτηθείσης Συνόδου.

(6) Εὐσέβιος Ἐκκλ. ἱστορία. Βλέπε περὶ τοῦ ὅλου τούτου ζητήματος τὴν ἀξιόλογον πραγματείαν Α Ἀλιβιζάτου «Τὰ αἰτία τῶν περὶ τοῦ Πάσχα ἐρίδων τοῦ Β' αἰῶνος». Ἀθῆναι 1911. Διατί δὲ πληκτικώτερον καθαρπτομένων, ἂν ἀνεγνωρίζετο τὸ ἐκ τοῦ Πρωτείου πηγάζον δικαίωμα αὐτοῦ πρὸς ἐπέμβασιν;

SISMANOGLIO

40

νεῖς ὃ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον ἀνύπαρκτοι, παρεπλάνησαν δὲ αἱ περὶ Πέ-
τρου ψευδολογίαι τοῦ τότε ἀναφανέντος αἰρετικοῦ Ἐβιωνιτικοῦ μυθιστερί-
ματος τὰ ψευδοκλημένεια. Τὸ ζήτημα τοῦ Πάσχα ἐκανονίσθη ὀριστικῶς
ὑπὸ τῆς πρώτης ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Καὶ ἡ μὲν ἀπόπειρα τοῦ Βίκτωρος καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς κινήσεως ἐναυά-
γησεν, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ ψυχροσύνησις. Παρέμεινεν αὕτη καιρο-
φυλακτοῦσα.

ΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑἲΡΕΤΙΚΩΝ

Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν Γ' καὶ Δ' ἑκατονταετηρίδα δύο ἀντίθετοι
γνώμαι ἐκράτουν περὶ τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν, τῶν μὲν Ἐκκλη-
σιῶν Μ. Ἀσίας, Πόντου, Αἰγύπτου καὶ Ἀφρικῆς ἀναβαπτίζουσιν τοὺς
αἰρετικούς, τῶν δὲ λοιπῶν Ἐκκλησιῶν ἀναγνωρίζουσιν τὸ βάπτισμα αὐ-
τῶν· δύο δὲ μεγάλαὶ Σύνοδοι ἐν Ἀσίᾳ συγκροτηθεῖσαι καὶ μία ἐν Ἀφρικῇ
εἶχον κηρυχθῆναι τὸ βάπτισμα τῶν αἰρετικῶν. Ἡ συζήτησις ἐξηκολούθει
ὅτε τῷ 253 ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης Στέφανος, νομίσας ὅτι θὰ ἔλυε δι' ἐκβια-
σμοῦ τὸ ζήτημα, γράφει τῷ Καισαρείας Φιρμιλιανῷ ἀπαγορεύων τὸν ἀνα-
βαπτισμόν ἐπὶ ἀπειλῇ ἀποκοπῆς ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας. Ὁ
Φιρμιλιανὸς ἀπορρίπτει ἐν ἀγανακτῆσει τὰς ἀπειλὰς τοῦ Στεφάνου, τοῦ τολ-
μῶντος, ὡς ἔγραφε, νὰ ἐλέγχη τοὺς πολεμοῦντας τὸ ψεῦδος ὑπὲρ τῆς ἀλη-
θείας καὶ ἐπισωρεύοντας πρὸς τοὺς ἐπιστρέφοντας ἐκ τῶν αἰρετικῶν τὰ
σκότη τὰ πυκνὰ τῆς αἰρέσεως. Συγκροτοῦνται ἀλλεπάλληλοι ἐν Ἀφρικῇ
Σύνοδοι ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καρθαγένης Κυπριανοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ Στέ-
φανος ἀποκαλεῖ «ψευδαπόστολον» καὶ «δύλικον ἐργάτην»· ἐπὶ τέλους ἀν-
θεματίζει αὐτὸν ὡς ἐπίσκοπον τῆς Δύσεως χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ πράξῃ τὸ
αὐτὸ διὰ τοὺς Ἀνατολικούς. Ἄλλ' οἱ Ἀφρικανοὶ ἀποκρούουσι τὴν ἐπέμ-
βασιν τοῦ Στεφάνου τῷ 256 διὰ Συνόδου ἐπικυρωτικῆς τῶν προηγουμένων.

Ὁ Φιρμιλιανὸς ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ τῇ σωζομένῃ ἐν τῇ 75η ἐπιστολῇ
τοῦ Κυπριανοῦ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ ὅτι, καίτοι κεχωρισμένος τοῦ Κυπρια-
νοῦ σωματικῶς, ἐνοῦται ὅμως τῷ πνεύματι, διαζωγραφοῖ τὰ καλὰ τὰ ἐκ
τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐνότητος προερχόμενα, δὲν εὐγνωμονεῖ δὲ τῷ Στεφά-
νω διότι διὰ τῆς βιαιότητος αὐτοῦ, ἀρνηθέντος πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ δεχθῇ
τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς Ἀφρικανικῆς Συνόδου καὶ τοῦ Κυπριανοῦ, καὶ τῆς
συγκρούσεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ Καισαρείας Φιρμιλιανοῦ, παρέσχεν ἀφορμὴν
ἵνα γνωσθῇ ἡ πίστις καὶ ἡ σοφία τοῦ Κυπριανοῦ, καθ' ὅσον ἐν τοιαύτῃ
περιπτώσει ἔδει νὰ εὐγνωμονῶμεν καὶ τῷ Ἰούδα, διότι διὰ τῆς προδοσίας
τοῦ Κυρίου ἀπέρρευται τόσα ἀγαθὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς ἐκ τοῦ πάθους αὐτοῦ.
Ἐξετάζων ἀκολούθως τὰς πράξεις τοῦ Στεφάνου «συναισθάνομαι, λέγει,
μεγάλην θλίψιν δι' αὐτὰς ἀναμιμνησκόμενος τῆς αὐθαδείας αὐτοῦ καὶ

προπειθείας. Οἱ ἐν Ρώμῃ δὲν φυλάττουσιν ὅσα παρέλαβον ἀπ' ἀρχῆς, μά-
την δὲ διατείνονται ὅτι στηρίζονται εἰς τὸ κῦρος τῶν Ἀποστόλων. Τού-
του ἕνεκεν ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι πολλὰ διαφορὰ ἐν πολλοῖς· δὲν παρατη-
ροῦσι δὲ ὅτι συμβαίνει ἐν τῇ Ἱερουσαλῆμ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις, ἀναλόγως
τοῦ τόπου καὶ τῆς γλώσσης ἔνθα παρατηροῦνται ποικιλίαι καὶ διαφοραί,
οὐδέποτε ὅμως αὗται ἀπεκόπησαν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλη-
σίας. **Ἐντεῦθεν δικαίως ἀγανακτῶ κατὰ τῆς ἐκδήλου ἀφροσύνης
τοῦ Στεφάνου ὅστις, ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς καυχᾶται διὰ τὴν ἔδραν τῆς
Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι κατέχει τὴν διαδοχὴν τοῦ
Πέτρου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας, ἀφ'
ἐτέρου εἰσάγει νέας πέτρας καὶ κατασκευάζει νέας Ἐκκλησίας βε-
βαιῶν διὰ τοῦ κῦρους αὐτοῦ ὅτι κατέχουσι τὸ ἀληθὲς βάπτισμα.**
..... Σεῖς οἱ Ἀφρικανοὶ δύνασθε νὰ εἴπητε τῷ
Στεφάνῳ ὅτι ἀναγνωρίζοντες τὴν ἀλήθειαν ἀπερρίψατε τὴν συνήθειαν τῆς
πλάνης, ἀλλ' ἡμεῖς κτεχόμεν ταυτοχρόνως τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν συνή-
θειαν, ἀντιτιθέμεθα δὲ πρὸς τὴν τῆς Ρώμης τὴν ἡμετέραν ἀληθῆ συνή-
θειαν, ἣν διατηροῦμεν παραλαμβάνοντες ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστό-
λων. **Ὁ δὲ Στέφανος δὲν αἰσχύνεται νὰ βεβαιοῖ ὅτι οἱ ἐν τῇ ἀμαρτία
δύνανται νὰ συγχωρηθῶσιν, ὡσεὶ τὸ λύτρον τῆς ζωῆς ἠδύνατο νὰ εὔρεθῃ ἐν
τῷ οἴκῳ τοῦ θανάτου. Πῶς δὲν φοβεῖσαι (Στέφανε) τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ
δεικνύμενος εὐνους τοῖς αἰρετικοῖς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' εἶσαι χει-
ρων πάντων τῶν αἰρετικῶν,** διότι ἐνῶ οἱ ἀναγνωρίζοντες ἐξ αὐτῶν τὴν
ἰδίαν πλάνην ἔρχονται πρὸς σέ, ἵνα λάβωσι τὸ ἀληθὲς φῶς τῆς Ἐκκλη-
σίας, σὺ σωρεύεις περὶ αὐτοὺς τὰ σκότη τῆς νυκτὸς τῆς αἰρέσεως. Δὲν
κατανοεῖς ὅτι θὰ ζητηθῇ λόγος περὶ τῶν ψυχῶν τούτων κατὰ τὴν ἡμέ-
ραν τῆς κρίσεως, διότι ἠρνήθης εἰς τοὺς διψῶντας τὸ ὕδωρ τῆς Ἐκκλησίας
καὶ προὔξηνσας τὸν θάνατον ἐκείνων οἵτινες ἤθελον νὰ ζήσωσι. Καὶ ὅμως
ἀγανακτεῖς! Ἴδού ποία εἶναι ἡ ἀφροσύνη σου ὅταν τολμᾷς νὰ ἐλέγχις τοὺς
πολεμοῦντας τὸ ψεῦδος ὑπὲρ τῆς ἀληθείας! Ὅποιας φιλονεικίας καὶ συζη-
τήσεως παρασκευάζεις εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τοῦ κόσμου! Ὅποῖον μέγα
ἁμαρτήριον διέπραξες ἀποχωρισθεὶς τοσοῦτων Ποιμένων! Ἐφόνευσας σεαυ-
τόν· Μὴ ἀπατᾷς σεαυτόν, **διότι ἐκεῖνος ἀληθῶς εἶναι σχισματικὸς ὅστις
ἀπορρίπτει τὴν κοινωνίαν μετὰ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνῶ
νομίζεις ὅτι οἱ ἄλλοι ἀπεσχίσθησαν ἀπὸ σοῦ, σὺ ἀπεσχίσθης τῶν
ἄλλων.**

Τὴν κεραυνοβόλον τύχην ἐπιστολὴν τοῦ Καισαρείας Φιρμιλιανοῦ, τὴν
ἀνχτρέπουσαν ἔρδην πᾶν πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, ὁ πρῶτος ἐκδότης
τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κυπριανοῦ ἀπέφυγε νὰ ἐκδώσῃ, ἄλλοι δὲ Παπικοὶ ἐξη-
ναγκάσθησαν μὲν ὑπὸ τῆς ἀληθείας νὰ ἐκδώσωσιν αὐτήν, διότι ἀπαντᾷ αὕτη

SISMANOGLIO
MEGAKO

έν πλείστοις χειρογράφοις, ἀλλὰ ἀπεπειράθησαν νὰ διακηρύξωσιν ὡς νόθον αὐτήν, καθὼς καὶ πάσας τὰς περὶ τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν ἐπιστολάς τοῦ Κυπριανοῦ, ὃν τινεσὶ τοιμῶσι νὰ ἀποκαλῶσιν ὑπέρμαχον τοῦ παπικοῦ πρωτείου τοῦ Κυπριανοῦ, ὅστις ἐν τῇ Συνόδῳ αὐτοῦ τῷ 256, παρόντων 87 ἐπισκόπων, εἶπε μεταξὺ τῶν ἄλλων ὅτι *ἕκαστος δύναται νὰ λέγη τὴν γνώμην αὐτοῦ χωρὶς νὰ κρίνῃ τινὰ καὶ χωρὶς νὰ ἀποκόπη τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινῶν ἀσ τὸν μὴ ἀποδεχόμενον ταύτην, διότι οὐδεὶς ἐγκατέστη Ἐπίσκοπος τῶν Ἐπισκόπων, οὐδὲ ὑποχρεοῖ τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ νὰ ὑπακούωσι διὰ τυρρανικοῦ φόβου, πανιὸς Ἐπισκόπου ἔχοντος πλήρη ἐλευθερίαν καὶ ἐξουσίαν, καὶ καθὼς δὲν δύναται νὰ κριθῆ ὑπ' ἄλλου, οὕτω καὶ δὲν δύναται νὰ κρίνῃ αὐτόν.* Καὶ τὸ σχίσμα μεταξὺ τοῦ βιαίου, ἄφρονος καὶ αὐθάδους Στεφάνου, παρεμπεροῦς πρὸς τὸν προδότην Ἰούδαν κατὰ τοὺς Φιρμιλιανὸν καὶ Κυπριανόν, πικρατείνεται, ὅτε παρεμβὰς ὁ Ἀλεξανδρείας Διονύσιος ἐλέγχει καὶ χκλιναγωγεῖ τὸν Στέφανον καὶ ἐξαναγκάζει οὕτω τὴν Ρώμην εἰς ἀποχὴν καὶ σιγὴν.

Γράφων δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας Διονύσιος πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ Στεφάνου Σίξτον Β' τῷ 258 ἀπορεῖ διὰ τὴν ἀπόνοιαν ἐκεῖνου σχόντος τὸ θράσος νὰ ἐνεργήσῃ παρὰ τὰς ἀποφάσεις μεγίστων Συνόδων. Ὁ δὲ Κυπριανὸς γράφων δὲν θέλει νὰ μνησθῆ τῆς αὐθαδείας, τῆς θρασύτητος καὶ τῶν οὐχὶ εὐφήμων ἔργων τοῦ Στεφάνου, ἵνα μὴ ἀλγῆ ἐπὶ πλέον.

Παραθέτομεν τὰ πρωτότυπα κείμενα τοῦ Κυπριανοῦ. «Sed haec interim, ἔγραψεν ὁ Κυπριανός, quae a Stephano gesta sunt, praetereantur, nedum audaciae et insolentiae ejus meminimus de rebus ab eo improbe gestis longiorem mestitiam nobis inferamus». Καὶ πάλιν : Atque ego in hac parte juste indignor at hac tam apertam et manifestam Stephani stultitiam quod qui sic de Episcopatus sui loco gloriatur et se successorem Petri tenere contendit, super quem fundamenta Ecclesiae collocata sunt, multas alias Petras indicat». Καὶ πάλιν : «quae ista obstinatio est quae pressumptio humanam traditionem divinae dispositione antepone nec animadvertere indigniari et irasci Deum quoties divina praecepta solvit et praeterit humana traditio. Nec consuetudo quae apud quosdam irepseret impedire debet quo minus veritas prevaleat et vincat; nam consuetudo sine veritate vetustas erroris est».

Βλέπε κατωτέρω καὶ τὴν γλῶσσαν, ἣν τινεσὶ ἐτήρουν κατὰ τὴν ἐνάτην ἐκκλησιαστικὴν οἱ Γάλλοι Ἐπίσκοποι πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον Α' ἐν τῷ ζητήματι τῶν Ἐπισκόπων «Θιέταρ καὶ Γινθέρου τῶν ἀποσταλέντων περὶ τοῦ γάμου τοῦ Λωθαρίου Αὐτοκράτορος εἰς Λωραίνην». Καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ Κυπριανὸς διὰ τοῦ αὐτοῦ ὕφους τὸν ἐλεγχὸν τῆς πεισμονῆς τοῦ

Στεφάνου. Καὶ ὁ Κυπριανὸς ὁ τοιαύτην γλῶσσαν καὶ στάσιν τηρήσας ἀπέναντι τοῦ παπᾶ Στεφάνου καὶ ἀποθανῶν τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἀναθεματισμένος ὑπ' αὐτοῦ, γεραίρεται σήμερον ὡς ἅγιος ὑπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας (16 Σεπτεμβρίου), τὸ δὲ ὄνομά του ἀναγράφεται ἐν τῷ Λειτουργικῷ Κανόνι αὐτῆς (7).

Καὶ ἐπέρχεται αὐτόματον τὸ ἐρώτημα : ἂν ὁ Διονύσιος καὶ ὁ Κυπριανός, ὅπως καὶ ὁ Φιρμιλιανός καὶ προηγουμένως ὁ Πολυκράτης, ἐπίστευον ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης ἦτο ἡ ὀρατὴ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ὁ ἀλάθητος Βικάριος τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἐτόλμων νὰ τηρήσωσιν ἀπέναντι αὐτοῦ τοιαύτην γλῶσσαν καὶ στάσιν; θὰ ἀπετύγχανον δὲ καὶ ἀπερρίπτοντο αἱ δύο ἐπεμβάσεις τοῦ Βίκτωρος καὶ τοῦ Στεφάνου; Διότι τὸ ζήτημα τοῦ βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν ἐκανονίσθη μόνον ὑπὸ τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας μετὰ 125 ἔτη, τῆς ἀναφερομένης ὑπὸ τοῦ Ζ' κανόνος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἄν ἡ Ἐκκλησία εἶχε γνῶσιν ἢ συνείδησιν τῆς ἐν αὐτῇ, θείῃ δικαίῳ, κυριαρχικῆς ἐξουσίας τῶν Ἐπισκόπων Ρώμης. θὰ ἀπετόλμα ποτὲ ὁ Λουγδούνου Εἰρηναῖος νὰ ἐπιτιμήσῃ τὸν Βίκτωρα καὶ νὰ γράφῃ πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ἀντενεργῶν κατ' αὐτοῦ; θὰ ἀπετόλμων ποτὲ αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς νὰ ἀπαντήσωσιν ὡς ἀπήντησαν; θὰ ἀπετόλμα νὰ ἀπαντήσῃ ὁ Ἐφέσου Πολυκράτης πρὸς τὸν Πάπην Βίκτωρα «ἄμετρα θερμανθέντα» ὅτι ἀπειλῶν νὰ ἀποκόψῃ τοὺς ἄλλους τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινῶν ἀσ μόνον τὸν ἑαυτόν του θὰ ἀπέκοπτε ταύτης, οἶονεὶ προφητεῶν τί θὰ συνέβαινε τῷ 1054; θὰ ἀπετόλμα ὁ Κυπριανὸς νὰ στηλιτεύσῃ τὴν αὐθάδειαν, τὴν θρασύτητα, τὴν φανεράν μωρίαν καὶ τὸ οὐχὶ ἐντιμὸν ἔργον τοῦ Στεφάνου καὶ νὰ κατεριωνευθῆ αὐτόν διὰ τὸν κομπισμὸν τοῦ ὡς δῆθεν διαδόχου τοῦ Πέτρου; Ἦτο δυνατὸν ποτὲ νὰ ἀποκαλῆ ὁ Φιρμιλιανὸς τὸν Στέφανον βίσιον, αὐθάδη, ἐκδήλως ἄφρονα, αἰρετικόν, πικραβᾶλλον αὐτόν πρὸς τὸν προδότην Ἰούδαν (8), εἰρωνευόμενος αὐτόν ὡς καυχώμενον ὅτι κατέχει τὴν ἔδραν τοῦ Πέτρου, ἂν ἐπίστευεν αὐτόν

(7) Ὁ Δομινικὸς μοναχὸς Natalis Alexander ἐπιτιμήθη ὑπὸ τῆς Ρώμης διότι ἔγραψεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἱστορίαν ὅτι ἐν τῇ μεταξὺ Χιλδεβράνδου καὶ Ἐρρίκου Δ' ἐριδι δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ Ἐρρίκος, ἐπίσης καὶ ὁ Πίλλερ ἐπιτιμήθη διότι ἔγραψεν ὅτι κατὰ τὸ σχίσμα τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως δὲν εἶχεν ἄδικον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς. Οὕτως ἐννοεῖται ἡ ἀμερόληπτος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἐν τοῖς ἱστορικῶν ζητήματιν ὑπὸ τῆς Ρώμης. Οὕτως ὠνευρέθησαν ὅτι ὁ Κυπριανός, κατὰ εἶδομεν ἄνωτέρω, καὶ ὁ Ἰππρλυτος ἀπέθανόν σχισματικοὶ διότι ἐβᾶλιν εἰς τὴν θέσιν τῆς τῆν Ἐκκλησίαν Ρώμης.

(8) Ἐν τοῖς πρόσθεν θὰ εὕρωμεν τὸν Πάπην Ἰωάννην Η', τὸν τελευταῖον Πάπαν ὀρθόδοξον, τάσσοντα μετὰ τοῦ Ἰούδα τοὺς ἀποτολμῶντας τὴν προσθήκην τοῦ Filioque εἰς τὸ Σύμβολον.

Πρόεδρον τῆς ὅλης Ἐκκλησίας καὶ Βικάριον τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς; Τὴν γνησιότητα ταύτης τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Φιρμιλιανοῦ, σωζομένης ἐν τῇ 79ῃ ἐπιστολῇ τοῦ Κυπριανοῦ, μάτην ἐπειράθησαν παπισταὶ τινὲς νὰ θέσωσιν ἐν ἀμφιβόλῳ, θὰ ἔπρεπε δὲ νὰ ἦσαν παράφρονες καὶ Πολυκράτης καὶ Φιρμιλιανὸς καὶ Κυπριανός, ἂν γινώσκοντες τὴν θείῳ δικαίῳ ἐξουσίαν τῶν παπῶν, καθὼς καὶ τὸ ἀλάθητον αὐτῶν, ἔγραψαν ὡς ἔγραψαν καὶ ἐπολιτεύθησαν ὡς ἐπολιτεύθησαν. Πλὴν πᾶν ἄλλο ἦσαν ἢ παράφρονες, καὶ ἐθεώρουν τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης ὡς ἓνα ἐπίσκοπον Ἀποστολικῆς μὲν ἑδρας, ἀλλὰ κατ' οὐδὲν διαφέροντα τῶν Ἐπισκόπων Καισαρείας ἢ Καρθαγένης ἢ Ἐφέσου ἢ Κορίνθου κτλ., κατὰ πάντα δὲ ἰσότιμον αὐτοῖς. Διότι κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους οὐδὲν ἀπολύτως ἴχνος πρωτείου τῆς Ρώμης παρουσιάζεται, ἀλλὰ πάντες οἱ ἐπίσκοποι ἦσαν ἴσοι καὶ ἀνεξάρτητοι ἕκαστος ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ, καθὰ πιστοῦται περιτράνωσ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀντιοχείας Ἰγνατίου.

Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ πειρῶνται νὰ χρησιμοποιήσωσι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ρώμης Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους. Μάταιος κόπος. Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος ἀλλὰ «*ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἢ παροικουσα Ρώμην τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ παροικουσῇ Κορίνθον*». Πρόκειται λοιπὸν περὶ φιλαδέλφου ἐπικοινωνίας δύο Ἐκκλησιῶν ἴσων πρὸς ἀλλήλας. Ἡ ἐπικοινωνία δὲ αὕτη ἦτο συχνὴ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀπευθυνομένων πρὸς ἀλλήλας, καθὰ πιστοῦται ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀντιοχείας Ἰγνατίου. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔπραξεν ὁ Σμύρνης Πολύκαρπος πρὸς τὴν ἐν Φιλαδελφείᾳ παροικίαν, καὶ ὁ Κορίνθου Διονύσιος διὰ τῶν Καθολικῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν καὶ δὴ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Ρώμης (Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἰστ. Δ'). Ἐν γένει δὲ πάντες οἱ Πατέρες ἀπὸ τοῦ Ἰγνατίου μέχρι τοῦ Κυπριανοῦ συμφωνοῦσι πάντες ὅτι ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας συνίσταται εἰς τὸ ἐν αὐτῆς πνεῦμα καὶ τὴν μίαν κεφαλὴν τὸν Χριστόν. (Ἰγνάτ. πρὸς Ἐφεσ. Εἰρηναίου κατὰ αἴρεσ. Κυπριανοῦ De unitate Ecclesiae). Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ γνωστὸν χωρίον τοῦ Μαρθαίου «*σὺ εἶ Πέτρος*» κτλ., διδάσκουσιν ὅτι ἕκαστος δύναται νὰ εἶναι διάδοχος καὶ κληρονόμος τοῦ Πέτρου (Πρβλ. Ὠριγένην τόμ. 12 καὶ Κυπριανοῦ ἐπιστ. 33), ἢ δὲ παράδοσις ὅτι ὁ Πέτρος ἐπεσκόπευσεν ἐν Ρώμῃ ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον ἐν τῷ χρονικῷ τοῦ Εὐσεβίου (Migne 2) καὶ τῷ Ἰερωνύμῳ (αὐτόθι 23), ὁ δὲ Εἰρηναῖος πρῶτον Ἐπίσκοπον Ρώμης ἀναφέρει τὸν Λίνον (Migne 2), τὸν χειροτονηθέντα ὑπὸ τοῦ Παύλου.

Οἱ παπισταὶ πειρῶνται ἐπίσης νὰ ἐπωφεληθῶσι τὸ ζήτημα τοῦ Σεβαστείας Εὐσταθίου, ὃν, λέγουσι, καταδικασθέντα ὑπὸ τεσσάρων ἐν Ἀνατολῇ Συνόδων, ἀποκατέστησεν ὁ Ρώμης Λιβέριος. Εὐτυχῶς ἔχομεν τὰς πληροφορίας τοῦ Μ. Βασιλείου (ἐπιστ. 26) διαλευκαινούσας τὸ ζήτημα. Ὁ Εὐ-

στάθιος ἐπέδωκε πρὸς τὸν Λιβέριον ὀρθόδοξον ὁμολογίαν πίστεως καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ συστατικὰς ἐπιστολάς πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Εὐστάθιος δὲν ἐθεώρησεν ἐπαρκεῖς τὰς ἐπιστολάς ταύτας, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔλειπεν ἐξ αὐτῶν ἡ γνώμη τῶν Σικελῶν Ἐπισκόπων μεταβάς εἰς Σικελίαν συγκροτεῖ Σύνοδον καὶ λαμβάνει συστατικὰς παρεμφερεῖς πρὸς τὰς τοῦ Λιβερίου, ἃς καὶ παρουσιάζει πρὸς τὴν ἐν Τυάνοις Σύνοδον, ἣτις καὶ συνέστησεν αὐτὸν τοῖς λοιποῖς Ἐπισκόποις. Ποῦ λοιπὸν ἡ κυριαρχικὴ διακαιοδοσία τοῦ Ρώμης;

Ἡ τραχύτης λοιπὸν τῆς γλώσσης καὶ τὰ ἥμιστα κοσμητικὰ ἐπίθετα δι' ὧν περιέλουσαν τοὺς Ἐπισκόπους Ρώμης ὁ Πολυκράτης, ὁ Εἰρηναῖος, ὁ Φιρμιλιανός, ὁ Κυπριανός, Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ λοιποὶ πιστοποιοῦσι τὴν ἐκπληξιν καὶ ἀγανάκτησιν αὐτῶν ἐπὶ τῇ αὐθαιρέτῳ καὶ ἀντιευαγγελικῇ πολιτείᾳ τοῦ Βίκτωρος καὶ τοῦ Στεφάνου, ἀποτολμησάντων νὰ ἀναμιχθῶσιν ἐκβιαστικῶς εἰς ἀλλότρια τῆς ἀρμοδιότητος καὶ δικαιοδοσίας αὐτῶν. Τοῦτο ἀναφέρει καὶ μαρτυρεῖ ὁ Εὐσέβιος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ, δι' ὧν ἔθηκαν αὐτοὺς εἰς τὴν θέσιν των. Διότι θὰ ἤρνεϊτο προσθέτομεν ὁ Πολύκαρπος νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς θερμὰς ἀξιώσεις τοῦ πάπα Ἀνικήτου, προσενεχθεὶς ὡς ἴσος πρὸς ἴσον, ἂν ἐγίνωσκεν αὐτὸν ἱεραρχικῶς Προϊστάμενόν του; Ὁ δὲ Ἀνικήτος, ἂν ἐθεώρει ἑαυτὸν τοιοῦτον εἰς τὸν Πολύκαρπον δὲν θὰ ἦτο ὑπόλογος ἐπὶ ἐνόχῳ παραλήψει καθήκοντος; Καὶ θὰ ἐχαρακτήριζον τὰς ἐπεμβάσεις τοῦ Βίκτωρος καὶ τοῦ Στεφάνου ὡς αὐθαιρέτους καὶ ἀδικαιολογήτους ἀναμίξεις καὶ ἐπεμβάσεις εἰς ἀλλότρια καὶ θὰ τοὺς ἤλεγχον καὶ ἀνεκάλουν εἰς τὴν τάξιν, ὡς ἔπραξεν ὁ Εἰρηναῖος καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Διονύσιος πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ Στεφάνου Σίξτον τὸν Β' (9);

2! 460

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΕΝ ΝΙΚΑΙΑ ὈΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἄλλ' ἔλθωμεν εἰς θετικώτερα γεγονότα. Τῷ 325 μ. Χ. μετὰ τὴν εἰρηνευσιν τῆς Ἐκκλησίας συνήρχετο ἐπὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου συγκληθεῖσα

(9) Προκειμένου περὶ τοῦ Κυπριανοῦ σημειοῦμεν ὅτι ἀπεδόθησαν αὐτῷ περὶ τὰ 20 νόθα συγγράμματα, ἅπερ ἡ νεωτέρα κριτικὴ ἀπεκάλυψε καὶ ἐξεσύριξε. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν εἰσέτι Ρωμαιοκαθολικοὶ θεολόγοι χρησιμοποιοῦντες τὰ νόθα ὡς γνήσια. Ὁ Cardoni εἰς De Dogmatica Romani Pontificis infallibilitate. Ἀλλὰ μήπως ἐν αὐτῇ τῇ Ρωμικῇ Ἐκκλ. Ἀκολουθίᾳ δὲν ἐξακολουθοῦσιν ὑπάρχοντα ἐν τῇ Ἐορτῇ τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου χωρία ἐκ τινος λόγου τοῦ Αὐγουστίνου, ὃν τινα λόγον αὐτοὶ οἱ Βενεδικτῖνοι ἐκδῶται τῶν ἔργων τοῦ Αὐγουστίνου ἀποκαλοῦσι «*μῦθον*»;

πρώτην ταύτην φοράν, ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας εἰς Οἰκουμενικὴν Σύνο-
δον ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας.

Καίτοι δὲ ἡ Σύνοδος συνῆλθεν ἕνεκα δογματικῶν λόγων κατὰ τοῦ Ἀρειανισμοῦ, πρὸς δὲ καὶ ἕνεκα τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα, ἐπόμενον ἦτο νὰ προβῆ αὕτη εἰς τὴν λήψιν ἀπαρχιτήτων τινῶν διοικητικῶν μέτρων, καὶ προσέβη εἰς τοιαῦτα. Ἀφοῦ διερρῦθιμιε τὰ δογματικά, τὰ τοῦ σχίσματος τοῦ Μελετίου καὶ ἀπέρριψε τὴν πρότασιν περὶ ὑποχρεωτικῆς ἀγαμίας τοῦ Κλήρου, προσέβη ἡ Σύνοδος εἰς τὴν ἐκδοσιν 20 κανόνων (10), ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ΣΤ' καὶ ὁ Ζ' ρυθμίζουσι τὰ τῆς διοικήσεως τῶν μεγάλων Ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν ἔχοντες ἐπὶ λέξει ὡς ἐξῆς :

Κανὼν ΣΤ'.

«Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατεῖτω τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λυβίῃ καὶ Πενταπόλει ὥστε τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῶ ἐν Ρώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σὺνηθές ἐστιν, ἐπίσης δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ ἐν ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς Ἐκκλησίαις».

Κανὼν Ζ'.

«Ἐπειδὴ συνήθεια κεκράτηκε καὶ παράδοσις ἀρχαία ὥστε τὸν ἐν Αἰλίᾳ ἐπίσκοπον τιμᾶσθαι ἐχέτω τὴν ἀκολουθίαν τῆς τιμῆς» (11).

Τί διδάσκουσι, τί ἀποφαίνονται διὰ τῶν κανόνων τούτων οἱ 318 Πατέρες τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου; Διδάσκουσι καὶ ἀποφαίνονται ὅτι ἡ δικαιοδοσίᾳ τὴν ὁποίαν ἐνήσκουν οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης ἐν Κάτῳ καὶ Μέσῃ Ἰτκλίᾳ, οἱ Ἀλεξανδρείας Αἰγύπτῳ, ἐν Λυβίῃ καὶ ἐν Πενταπόλει, οἱ Ἀντιοχείας ἐν τῇ Ὑπαρχίᾳ Ἀνατολῆς, καθὼς καὶ τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς τοῦ Ἱεροσολύμων καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, ἦσαν ἀπλούστατα ἔθος καὶ παράδοσις ἀρχαία καὶ οὐχὶ ὑπέρτερόν τι δίκαιον.

(10) Ἐγαλκεύθησαν κατὰ τὴν ἐβδόμην ἑκατονταετηρίδα παρά τινος Ἀραβοφώνου 84 δῆθεν κανόνες καὶ 59 κεφάλαια ἀποδοθέντα εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, ἅπερ παρέμειναν ἐντελῶς ἄγνωστα εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν, ὅτε ἐκομίσθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους εἰς Εὐρώπην παρά τινος Ἰησοῦτου καὶ κατεχωρήθησαν εἰς τὴν Συλλογὴν τῶν Συνόδων Mansi μετὰ συνηγορίας ὑπὲρ αὐτῶν. Τὴν σήμερον ἐκσυρίττονται παρά πάντων ὡς κίβδηλοι καὶ πλαστοὶ οἱ κανόνες οὗτοι.

(11) Αἱ διατάξεις τῶν Βασιλικῶν περὶ ἐθῶν εἰσίν: «ἡ παλαιὰ συνήθεια ἀντὶ νόμου φυλάττεται καὶ τὰ μακρᾶ συνηθεία καὶ ἐπὶ πολλοῖς ἐνιαυτοῖς φυλαχθέντα οὐχ ἤττον τῶν ἐγγράφων κρατοῦσι». Βασιλικὰ Βιβλ. Β' τίτλ. α' κεφ. Μα, Μβ, Μγ πρβλ. καὶ δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, κανόνες Β' καὶ Ζ', τρίτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου καν. Η', Πενθέκτης καν. ΛΘ' καὶ ΡΒ' Μ. Βασιλείου πρὸς Ταρσοῦ Διδώρον.

Διδάσκουσι καὶ ἀποφαίνονται ὅτι τὰ ἔθη ταῦτα ἡ Σύνοδος τὰ ἐπικυροῖ προσδίδουσα οὕτως εἰς αὐτὰ τὸν χαρακτῆρα θετικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ νομοθετήματος. Διδάσκει καὶ ἀποφαίνεται ὅτι κατ' οὐδὲν διέφερον τὰ δίκαια τοῦ Ρώμης τῶν δικαίων τοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ὅτι πάντες εὐρίσκοντο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου καὶ ὑπήγοντο εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν.

Ἄλλ' ἐν τῇ Συνόδῳ εὐρίσκοντο Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Σιλβέστρου ὁ Βίττων καὶ Βικέντιος. Ἐπεβάλλετο λοιπὸν εἰς αὐτούς ἂν αἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου παρεβιάζον καὶ παρεγνώριζον τὰ θεῖα δίκαια δικαιώματα τοῦ Πάπα, ἐγειρόμενοι τῆς θέσεώς των νὰ βοηθῶσι... πλανᾶσθε Πατέρες Ἅγιοι μὴ εἰδότες τὰς Γραφὰς μὴδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑπερτάτη δικαιοδοσία τῶν ἐπισκόπων Ρώμης δὲν ἀποτελεῖ ἀπλοῦν ἀρχαῖον Ἐκκλησιαστικὸν ἔθος καθ' ὃ ἐτοιμάζεσθε νὰ νομοθετήσητε ἀλλὰ δικαίωμα θεῖον δικαίον ἀπορρέον ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἄγνοεῖτε τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος πρὸς τὸν Πέτρον ἰδρυτὴν τῆς Ἐκκλησίας Ρώμης «Σὺ εἶ Πέτρος» κτλ. καὶ ὑπ' αὐτοῦ κληροδοτηθέντας εἰς τοὺς διαδόχους του (12).

(12) Περιεργείας χάριν σημειοῦμεν ὅτι ἐκ τῶν 61 Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, οἵτινες ἠρμήνευσαν τὸ εὐαγγελικὸν τοῦτο χωρίον, ἡ μεγάλη πλειοψηφία καὶ ὠρισμένως οἱ 44 κατὰ τὸν Γάλλον θεολόγον Launoy τὸ ἐρμηνεύουσιν ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὴν ὁμολογίαν τοῦ Πέτρου περὶ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ καὶ μόνον 17 εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Πέτρου. (Πρβλ. Ὁριγένην, Κυπριανόν, Ἀθανάσιον, Βασίλειον, Χρυσόστομον κτλ.). Καὶ ὅμως ἐν τῇ Γερμανικῇ μεταφράσει τῆς Κ. Διαθήκης τοῦ Allioli, τῇ ἐγκεκριμένῃ ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ ΙΣΤ', ὁ μεταφραστὴς δίδων τὴν σημερινὴν ἐρμηνείαν τῶν Δυτικῶν σημειῶν: οὕτως ἐρμηνεύουσι πάντες οἱ Ἅγιοι Πατέρες. Οὕτω γράφεται παρὰ τῶν Δυτικῶν ἡ Ἱστορία. Πρόσθετε ὅτι ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων μόνος ὁ Κλήμης ἀναφέρει τὸ ψιλὸν ὄνομα τοῦ Πέτρου, ὁ δὲ Ἰγνάτιος «τοὺς περὶ Πέτρον». Θὰ συνέβαινε τοῦτο ἂν ὁ Πέτρος ἐγινώσκετο καὶ ἐθεωρεῖτο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τῆς Ἀποστολικῆς ἐποχῆς ὡς ὁ Βικάριος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ὀρατὴ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν θὰ ἀνεφέρετο παρὰ πάντων τὸ διοικητικὸν κέντρον ὁ βασικὸς θεσμὸς τοῦ ὄλου ὀργανισμοῦ; Ἄν ὁ Πέτρος ἦτο ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας τί θὰ ἀπογίνωσι τὰ γραφόμενα τοῦ Παύλου «ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστὸς ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβάζομενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφεσ. Δ' 16) καὶ πάλιν «ὁ ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας» (Ἐφεσ. Ε' 23) καὶ πάλιν «πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ Ἐκκλησίᾳ ἣτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ» (Ἐφεσ. Α' 22-23) καὶ πάλιν «αὐτὸς ἐστὶ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας» (Κολοσ. Α' 18). Τοῦτο βεβαιοῦσιν οἱ Πατέρες (βλέπε Βασιλ. περὶ κρίματος Θεοῦ. Γρηγόριος Θεολόγος Λόγος ΛΑ', Γρηγόριος Νύσσης Λόγος ΙΒ' κατὰ Εὐνομίου, Θεοδώ-

Ταῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα ἔδει νὰ φωνήσωσιν ἐν τῇ Συνόδῳ οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Σιλβέστρου καὶ νὰ φέρωσι τὴν Σύνοδον εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Ἄλλ' οἱ Τοποτηρηταὶ εἰς οὐδεμίαν παρατήρησιν προέβησαν, ἐψήφισαν δὲ καὶ ὑπέγραψαν τὰς ἀποφάσεις εἰς τὸν κανόνα τὸν θεσμοθετοῦντα ὅτι ἡ δικαιοδοσία τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης καὶ κυρίως τῆς διοικήσεως Ρώμης, τῆς ἀποτελουμένης ἐκ δέκα μόνον ὑποδιοικήσεων (provinciae suburbicariae), καθ' ἃ π. τοῦται ἐκ τῆς ἀρχαίας Λατινικῆς Συλλογῆς τῶν Κανόνων τῆς καλουμένης Prisca πρὸς δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ρουφίνου Ἐκκλ. Ἱστορ., καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ δικαιοδοσία τῶν ἐπισκόπων Ἀλεξανδρείας κτλ. ἦσαν ἀπλοῦν ἀρχαῖον ἔθος ἐκπηγάσαν ἐκ μόνης τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς ὑπὸ τῶν μεγάλων πόλεων ἔνθα τὸ πρῶτον ἐκηρύχθη ὁ χριστιανισμὸς ἰδρύσεως τῶν λοιπῶν ἐπαρχιακῶν Ἐκκλησιῶν θεωρουσῶν τὴν μεγαλοπόλιν ὡς μητέρα Ἐκκλησίαν.

Μόνον κατόπιν ἐφορτῆς ἀντελήφθησαν οἱ ἐν Ρώμῃ ὅτι ὁ ΣΤ κανὼν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἦτο ἀσύμφορος αὐτοῖς· καὶ ἐγένετο ἀπόπειρα θεραπείας. Εἰς τὰς πλείστας τῶν Λατινικῶν μεταφράσεων ὁ κανὼν παρεφθάρη ὡς ἐξῆς: «Ecclesia Romana semper habuit primatum». «Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία αἰείποτε ἔσχε τὰ πρωτεῖα». Ἐκυκλοφόρησε δὲ αὕτη ἡ παραφθορὰ καὶ οὐ μόνον ἐπιστεύθη ἐν τῇ Δύσει, ἔνθα ὅπως οὖν τὸ πρᾶγμα ἐξηγεῖται ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατοῦσης ἀμαθείας, ἀλλ' ἐγένετο ἀπόπειρα παρουσιάσεως αὐτῆς καὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Οὕτω παρεφθαρμένον παρουσίασαν τὸν κανόνα οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Λέοντος Α' εἰς τὴν ἐν Χαλκηδόνι τετάρτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (13), ἣτις αὐτοστιγμει ἐφίμωσεν αὐτοὺς παρουσιάσασα τὸ ἀθηντικὸν κείμενον τοῦ Κανόνος, καθὼς καὶ ὁ Πάπαξ Φήλιξ Β' γράφων πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἀκάκιον.

Ἄλλὰ μείζονες ἐκπλήξεις μᾶς ἐπιφυλάσσονται ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

ρητος Ἑρμην. εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολήν. Θεοφύλακτος Ἑρμην. εἰς Α' Κορινθ. κλπ.). Καὶ ἡ Ἀγγλικανὴ δὲ Ἐκκλησία ἀπντῶσα τῷ 1868 εἰς τὴν Ἐγκύκλιον τοῦ Πάπα Θ' ἔγραφε: «πιστῶς βεβαιούμεν οὐ τὸν Πέτρον ἀλλὰ τὸν Χριστὸν εἶναι τὴν πέτραν τῆς Ἐκκλησίας, τούτέστιν θεμέλιον ἀδιάσειστον καὶ ἀσάλευτον».

(13) Τοιοῦτον πλαστογραφημένον τὸν ΣΤ Κανόνα εἶχεν ὁ Πάπας Λέων ὁ Α' ὅταν ἐταράττετο καὶ διεμαρτύρετο κατὰ τοῦ ΚΗ' Κανόνος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὡς παραβιάζοντος δῆθεν τὸν ΣΤ' Κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμ. Συνόδου.

Ἡ παραχάραξις δὲ αὕτη συνετέλεσεν οὐ σμικρὸν εἰς τὴν ἐμπέδωσιν τῶν περὶ Πρωτείων ἀξιώσεων τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ Λέοντος Α' καὶ ἐφεξῆς, μέχρις οὗ ἐπῆλθεν ἡ ψευδοκωνσταντίνειος Δωρεᾶ καὶ αἱ ψευδοδεκρετάλεις αἱ παγιώσασαι καὶ προκηρύξασαι urbi et orbi τὰς πλαστογραφίας ταύτας.

Σημείωσις Α'. — Νεώτεροι τινὲς Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐφεῦρον τὴν δικαιο-
λογίαν ὅτι ἡ Σύνοδος ἀνέφερε τὸν Ρώμης μόνον ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτοῦ
ὡς Πατριάρχου τῆς Δύσεως καὶ οὐχὶ ὡς προϊσταμένου τῆς καθόλου Ἐκκλη-
σίας. Ἡ σοφιστικὴ αὕτη ξυπνάδα, ἀνταξία κατὰ πάντα τῶν σχολαστικῶν
θεολόγων οἷτινες συνεζήτουν ἐμβριθῶς πῶς οἱ Ἄγγελοι δύνανται νὰ στα-
θῶσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς μιᾶς βελόνης καὶ ὑπελόγιζον τὸν ἀριθμὸν τῶν Δαι-
μόνων εὐρίσκοντες αὐτὸν ὡς ἀνερχόμενον εἰς 7,405,906 (14), ἔχει τὸ ἀτύ-
χημα ὅτι ἐνεφνήσθη κατὰ 10 αἰῶνας βραδύτερον τοῦ δέοντος, οὐδεὶς δὲ
τῶν Πατέρων Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγ-
γραφέων διενόηθη ποτὲ τοιαύτην διάκρισιν. Ἐξ ἐναντίας ἡ ἐν Χαλκηδόνι
Σύνοδος γινώσκει καὶ ἀναφέρει τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης ὡς Πατριάρχην κατὰ
πάντα ἴσον τοῖς λοιποῖς καὶ οὐδὲν ἐπὶ πλέον ἔχοντα· οἱ δὲ μεταγενέστεροι
Ρωμαῖοι Συγγραφεῖς ἀναφέρουσι καὶ ὡς ἔδραν αὐτοῦ τὸ **Πατριαρχεῖον Λα-
τερανοῦ**. Ἡ δὲ Ἱστορία εἶναι θετικὴ ἐπιστήμηγραφημένη ἐπὶ τῇ βάσει γε-
γονότων μεμαρτυρημένων καὶ οὐχὶ **πομφολυγῶδων φαντασιοπληξιῶν**.

Ἐπιζητοῦντες δὲ οἱ σημερινοὶ θεολόγοι τῆς Δύσεως νὰ ἀποφύγῃσι τὸ
ἐν κατ' αὐτοὺς ἄτοπον, ἐμπίπτουσιν εἰς ἕτερον ὡς παρουσιάζοντες τὴν πρῶ-
την ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, θεσμοθετοῦσαν περὶ τῆς ὀργανικῆς
διοικήσεως τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, νὰ μὴ ἀναφέρῃ καὶ νὰ μὴ λογαριάζῃ
τὸν Πάπαν, τὸν κατ' αὐτοὺς προϊστάμενον Αὐτῆς. Ἀλλά, ἂν οὕτω δέον
νὰ ἐρμηνευθῇ ὁ ΣΤ' κανὼν διατί οἱ ἐν Ρώμῃ προέβησαν εἰς πλαστογρά-
φισιν αὐτοῦ; Ὅτι δὲ οἱ ἐν Ρώμῃ ἐπιστήμως ἐπλαστογράφησαν αὐτὸν πι-
στοῦται ὑπὸ ἀναμφισβητήτου ἱστορικοῦ γεγονότος, ὅτι οἱ ἐν τῇ τετάρτῃ
Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ Παπικοὶ Τοποτηρηταὶ Λέοντος τοῦ Α' ἀπετόλμησαν
νὰ παρουσιάσωσιν αὐτὸν πλαστογραφημένον, ἐξελεγχθείσης αὐθαρρὲς διὰ τῆς
ἀντιπαραβολῆς πρὸς τὸν ἐπίσημον κώδικα τῶν Πρακτικῶν τῆς πλαστο-
γραφίας ταύτης. Καὶ ἐπέρχεται αὐτομάτως εἰς τὸν νοῦν τὸ τοῦ Ἀποστό-
λου Παύλου «τὸ δὲ Πνεῦμα ρητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστή-

(14) Εἰς τούτους δέον νὰ προστεθῶσιν αἱ **σουλφίδες** κατοικοῦσαι εἰς τὸν ἀέρα, αἱ **σαλαμάνδραι** ἐξερχόμεναι ἐκ τοῦ πυρός, αἱ **νύμφαι** κατοικοῦσαι ἐντὸς τῶν ὑδάτων, αἱ **νηρηίδες** κατοικοῦσαι ἐντὸς τῶν δασῶν, οἱ **δράκοντες** ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς γῆς καὶ τρώγοντες μὲ εὐχαρίστησιν τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ αἱ μωρίαὶ αὗται ἐγράφοντο καὶ ἐπιστεύοντο σοβαρῶς κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

Ἡ Δαιμονολατρεία δὲ ἐβασίλευε ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον κατὰ τὸν Μεσαίωνα. Καὶ σήμερον ἔτι, ἐν πλήρει εἰκοστῷ αἰῶνι, ὑπάρχουν Ρωμαιοκαθολικοὶ Μοναχοὶ ἰσχυρι-
ζόμενοι ὅτι κέκτηνται εἰδικότητα εἰς τὸ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια καὶ θεραπεύειν τοὺς
δαιμονιζομένους. Ἐνα τοιοῦτον τοῦ Μοναχικοῦ Τάγματος τῶν Passioniste συνήν-
τησέ ποτε ἐν Βύρῳπῃ ὁ χαράσων τὰς γραμμάς ταύτας κομπάζοντα ἢ διηγούμενον
τοὺς κατὰ τῶν δαιμόνων ἄθλους του.

σονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκατηριασμένων τὴν ἰδίαν συνειδησιν» (Α' Τιμ. κεφ. Δ'). Ἐφ' ᾧ καὶ προτρέπει τὸν Τιμόθεον «μὴ ἕτεροδιδασκαλεῖν μηδὲ προσέχειν μύθοις» καὶ πάλιν «ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται» (Β' Τιμ. Δ' 3 5).

Σημείωσις Β'.—Οἱ παπισταί, οἷον ὁ Βελλαρμῖνος, ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ κανονικότης τῶν Οἴκουμ. Συνόδων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐὰν πρεπόντως συνεκλήθησαν αὐταὶ ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ προσθέτουσιν ὅτι, τῆς συγκλητηρίου ἐπιστολῆς τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδῳ ἀπολεσθείσης, δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ ἐὰν ἐν αὐτῇ δὲν ἀνεφέρετο ἡ ἔγκρισις τῆς συγκλήσεως ὑπὸ τοῦ Πάπα Σιλβέστρου. Εὐτυχῶς ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔκτοτε ἀνεκαλύφθη ὑπὸ Harris Cowger (Analecta Nicaena London 1857) ἐν ἀρχαίᾳ Συριακῇ μεταφράσει χρονολογούμενη ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος. Τὸ χειρόγραφον εὐρίσκεται ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ Add Mss № 14.526 fol. 146.

Ἄλλα δὲ χειρόγραφα τῆς ἐπιστολῆς ταύτης εὐρίσκονται ἐν Add Mss № 14,526. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος δὲν μνημονεύει τοῦ Πάπα ἀλλὰ μόνον τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης.

Η ΕΝ ΣΑΡΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Διὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς πρώτης ἐν Νικαίᾳ Οἴκουμηνικῆς Συνόδου δὲν κατεπνίγη ὁ ἀρειανισμὸς. Οἱ ὀπαδοὶ του, ὧν κορυφαῖος ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος ὁ κατόπιν Κωνσταντινουπόλεως, κατάρθωσαν νὰ παραπεισῶσι καὶ αὐτὸν τὸν Μ. Κωνσταντῖνον. Οὕτω δὲ διωγμὸς ἄγριος ἐξέσπασε κατὰ τῶν ὀρθοδόξων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Ἀλεξανδρείας Ἀθανασίου, πλειστάκις ἐκβληθέντος τοῦ θρόνου. Δὲν ὑπάρχει κακουργία, σκευωρία, συκοφαντία τὴν ὁποίαν οἱ Ἀρειανοὶ δὲν ἐχρησιμοποίησαν κατὰ τοῦ Ἀθανασίου. Προέβησαν μέχρι τοῦ νὰ ἐπιδεικνύωσιν ἕνα τεταριχειμένον βραχίονα, ὃν ἔλεγον ὅτι ὁ Μ. Ἀθανάσιος εἶχεν ἀποκόψει ἐκ τοῦ σώματος ἑνὸς ζῶντος μοναχοῦ Ἀρσενίου ἐνῶ τὸν Ἀντιοχείας Εὐστάθιον ὁ Εὐσέβιος μετὰ τῶν ὀπαδῶν του κατάρθωσαν νὰ ἐξώσωσι τῆς ἑδρας του, στυγεράν συκοφαντίαν ἐπὶ ἀσελγείᾳ κατ' αὐτοῦ χαλκεύσαντες, «γύναιον ἐταιρικὸν τὴν ὥραν ἀπεμπολοῦν μισθωσάμενοι» (Θεοδωρ. Ἐκκλ. Ἱστορία) προσελκύσαντες δὲ εἰς τὸν Ἀρειανισμὸν καὶ τοὺς βαρβάρους λαοὺς Γότθους, Βισιγότθους, Λογγοβάρδους, Βανδά-

λους κλπ. ἐφάνησαν πρὸς στιγμὴν ὑπερισχύοντες, ὥστε ὁ κόσμος ἐξεπλάγη, καθ' ἃ γράφει ὁ Ἱερώνυμος, θεωρῶν ἑαυτὸν ἀρειανίζοντα. Μόνοι δὲ οἱ ἐν τῇ Δύσει ἐνέμενον πιστοὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου καὶ ἔτεινον χεῖρα βοήθειας ὡς ἠδύναντο εἰς τοὺς κλυδωνιζομένους ὀρθοδόξους τῆς Ἀνατολῆς.

Ὁ διάδοχος τοῦ Κωνσταντίνου Κωνσταντῖος, ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Κωνσταντος, Μονάρχου τῆς Δυσσεως, πρὸς ἀπόπειραν κατευνάσεως τοῦ σχίσματος συγκαλοῦσι τὴν ἐν Σαρδικῇ Σύνοδον ὡς Οἴκουμηνικὴν, εἰς ἣν παρέστησαν 96 μὲν Ἐπίσκοποι Δυτικοὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ μετασχόντος τῆς Συνόδου Ἀθανασίου, 76 δὲ Ἀνατολικοί. Γνωστὸς ὀρθόδοξος Κανονολόγος, ὁ Μίλας, ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ αὐτοῦ Δικαίῳ ἀναγράφει τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς Συνόδου εἰς 300 Δυτικούς καὶ 76 Ἀνατολικούς. Ἀλλὰ ἡ μαρτυρία τοῦ Ἀθανασίου κατισχύει. Δευτέρα πλάνη τοῦ Μίλας ὑποθέτει τοὺς Δυτικούς καὶ Ἀνατολικούς ὡς συνεδριάσαντας ὁμοῦ. Ἀλλὰ τὸ ἱστορικὸν γεγονός εἶναι ὅτι τῶν Δυτικῶν μὴ ἀποδεξαμένων τὴν ἀξίωσιν τῶν Ἀνατολικῶν ἔπως ἀποκλεισθῇ τῆς Συνόδου ὁ Ἀθανάσιος, οἱ τελευταῖοι ἀπεχώρησαν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν συνεδριῶν εἰς Φιλιππούπολιν, ἐνθα συνεκρότησαν Σύνοδον, ἐνθα καθήρεσαν τὸν Ἀθανάσιον καὶ τινὰς ἄλλους ὀρθοδόξους καὶ εἶτα εἰς Ἀντιόχειαν ἐνθα συνεκρότησαν καὶ πάλιν Σύνοδον τὴν τῆς μακροστίχου ἐκθέσεως. (Βλπ. Σωκρ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Σωζομ. Γ. Θεοδωρ. Β. Ἀθανάσιος Ἀπολογ. κατὰ Ἀρειανῶν).

Καὶ ἐν τῇ κανονικῇ δὲ Συλλογῇ Ράλλη καὶ Πατλῆ (Τόμ. 3) ἀναγράφεται πλημμελῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν εἰς 341. Συνεδρίασαν λοιπὸν ἐν Σαρδικῇ μόνον 96 Δυτικοὶ Ἐπίσκοποι, ὡς Τοπικὴ Σύνοδος.

Καὶ περὶ τοῦ ἔτους τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου, οἱ Σωκράτης (Β) καὶ Σωζόμενος (Ι) λανθασθέντες ὑπέλαβον αὐτὴν συγκροτηθεῖσαν τὸ ἐνδέκατον ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἤτοι τὸ 347, οἷς κατακολουθεῖ καὶ τὸ Πηδάλιον, παρασύραντες εἰς τὴν πλάνην των καὶ τοὺς νεωτέρους Fleuri, Neunter, Quiesseller, Hagenbach, Hesse, ἐν οἷς καὶ τὸν Γεδεῶν (Πατριαρχ. Πίνακες) ὀρίζοντα ὡς ἔτος τῆς συγκλήσεως αὐτῆς τὸ 348. Ἀλλὰ ἀνακαλυφθείσης καὶ ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ Mattei τῆς Historia Megala ἤντινα ἠκολούθησαν ὁ Hefele καὶ ὁ Pitra κατεβιβάσθη τὸ ἔτος τῆς Συνόδου εἰς τὸ 344. Ἀκολούθως ἐκδοθεισῶν τῶν ἑορταστικῶν ἐπιστολῶν Ἀθανασίου ἀνακαλυφθεισῶν ἐν Συριακῷ χειρογράφῳ τὸ 1848 διεπιστώθη ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν Πασχαλίων αὐτῶν ὅτι ἡ ἐν Σαρδικῇ Σύνοδος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχη συνέλθῃ μετὰ τὸ 343. Οὕτω δὲ κατέστη παρὰ πάντων ἀποδεκτὴ ἡ γνώμη τοῦ Hergenrother λέγοντος «αὕτη (ἡ ἐν Σαρδικῇ) Σύνοδος συνῆλθε περὶ τὸ τέλος τοῦ 343 διαρκέσασα μέχρι τοῦ ἔαρος

τοῦ ἐπομένου ἔτους) (Handbuch der allgemeiner Kirchen Geschichte Supplement).

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Α'. Η: 29

Οἱ Παπικὲ ἀπεπειράθησαν νὰ ἐκμεταλλειθῶσι τὸ ζήτημα τοῦ Ἀθανασίου. Πλάνη. Ὁ Ἀθανάσιος δὲν μετέβη εἰς Ρώμην ζητῶν βοήθειαν ἢ προστασίαν· οὔτε ἐθεώρει ἑαυτὸν ὑποκείμενον τῷ Ρώμης, καθ' ἃ πιστοῦται ἐκ τῆς Ἐγκυκλίου του, δι' ἧς ἀγγέλλει ἀπλῶς τὰ τοῦ διωγμοῦ αὐτοῦ καὶ συνιστᾷ νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ ὁ παρείσακτος ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας. Ὅτε δὲ μετὰ τινα χρόνον ἐπεζήτησεν ὁ Ρώμης νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας Γρηγορίου τοῦ Καισαρέως, ὑπεδείχθη αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ συνελθόντων ν' ἀπόσχῃ τῆς ἀναμίξεως ταύτης. Μεταξὺ ἄλλων ὑπέμνησαν ὅτι τὸ ζήτημα Παύλου τοῦ Σαμοσατέως ἐλύθη ἄνευ ἀναμίξεως τοῦ Ρώμης καὶ ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης δὲν πρέπει νὰ φαντάζηται ἑαυτὸν ἀνώτερον τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων ἐπειδὴ εἶναι Ἐπίσκοπος Ρώμης (15). Ἐὰν δέ, προσέθετον, ἡ Ρώμη δύναται νὰ καυχῆται διὰ τὸν πλοῦτον αὐτῆς, ἢ Ἀνατολὴ καυχᾶται διὰ τὴν ἀνωτάτην θεολογικὴν γνῶσιν καὶ τὰς ἀρετάς, τὸ φῶς τῆς πίστεως δὲ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς μετεδόθη εἰς τὴν Δύσιν, ὥστε δὲν ἀρμόζει οἱ τῆς Ἀνατολῆς Ἐπίσκοποι ν' ἀκολουθῶσι τοὺς Δυτικούς. Ὁ δὲ Πάπας Ἰούλιος ἐπικαλεῖται οὐχὶ τὸ πρωτεῖον τοῦ Πέτρου, (ἔπερ ἔδει νὰ πράξῃ ἂν ὑπῆρχε τοιοῦτον καὶ δὴ προκαλούμενος καὶ κολαφιζόμενος), ἀλλ' ἐστηρίχθη ἀπλῶς ἐπὶ τοῦ ἔθους, «τοῦτο ἔθος ἐστὶ καὶ ὅτι ἀνεμίχθη εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Ἀθανασίου ἐπὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ» (Migne 25. K. E). Τὸ δὲ ζήτημα τοῦ Ἀθανασίου ἐξήτασεν οὐχὶ ὁ Πάπας Ἰούλιος, ἀλλ' ἡ ἐν Σαρδικῇ Σύνοδος, γνῶμη

(15) Ὁ Πάπας Λέων ὁ Θ' γράφων πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Μιχαὴλ τὸν Κηρουλάριον, ἰσχυρίζετο ὅτι τὸ Πρωτεῖον τοῦ πάπα ἀνωμολογήθη ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀπεφάνητο δὲ περὶ τούτου καὶ ὁ πάπας Σίλβεστρος, πρὸς δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ἐκαθέσθη πλὴν εὐνούχων καὶ μία γυνή. Ὁ Hefele ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Συνόδων του πειρᾶται νὰ ἀποδώσῃ τὴν μωρίαν ταύτην εἰς τὴν ἔλλειψιν κριτικῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Λέοντος Θ', ὅστις εἶχεν ὑπ' ὄψει του πάντως τὸν παρακεχαραγμένον ΣΤ' Κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ὄντινα ἀνεφέραμεν ἤδη. Πλὴν ἀλλὰ καὶ μόνον αὐτὸ τὸ γεγονός ὅτι τοιαῦται φαντασιοπληξίαι διῆλθον τοῦ νοῦς τῶν Παπῶν δὲν ἀποδεικνύει διάτορον φωνὴν ἀφίεν τὸ μέτρον τῆς ἀλαζονικῆς μεγαλομανίας, τὸ δεσπόζον τῆς Ρωμαϊκῆς ψυχροσυνθέσεως καὶ δὲν ὑπενθυμίζει τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν» (Ρωμαίους); Ἐξηκολούθει δὲ προφανῶς Λέων ὁ Θ' πιστεύων εἰς τὸν πλαστογραφημένον ΣΤ' Κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Δεινὸν γὰρ ἡ ἄγνοια καὶ πάντων κακῶν τοῖς ἀνθρώποις αἰτία, γράφει ὁ Λουκιανός.

τῶν Βασιλέων Κώνσταντος καὶ Κωνσταντίου συνελθοῦσα καθ' ἃ μαρτυρεῖ ὁ Σωζόμενος. (Ἐκκλ. Ἱστορία Γ'). Ἡ δὲ πράξις αὕτη ἠγνοήθη, ὡς εἶπομεν, ὑπὸ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀφρικῆς καθ' ἃ πιστοῦται ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Συνόδου Καρθαγένης τοῦ 419. Πόσον δὲ μικρᾶς σημασίας ἦτο ἡ θέσπισις τῶν κανόνων Γ', Δ', Ε' τῆς ἐν Σαρδικῇ μικρᾶς τοπικῆς Συνόδου, δι' ὧν πρὸς σωτηρίαν τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων ἀπὸ τῶν ὀνύχων τῶν Ἀρειανῶν Συνόδων εἶχε θεσπισθῇ προσωρινῶς καὶ προσωπικῶς διὰ τὸν Πάπαν Ἰούλιον τὸ δικαίωμα τῆς ἀναμίξεως εἰς τὰς δίκας τῶν ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων, ἀποδεικνύεται ὑπὸ τῶν ἐν Ρώμῃ πλαστογραφησάντων κατὰ τὴν συνήθειάν των τοὺς Κανόνας τούτους καὶ ἀποδωσάντων αὐτοὺς εἰς τὴν πρώτην ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῇ Σύνοδον. Ἀλλ' ἡ πλαστογραφία ἀνεκαλύφθη ἐν Καρθαγένῃ καὶ οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης μόνον τραχεῖς κολαφισμοὺς ἀπεκόμισαν παρὰ τῆς Συνόδου οὓς ἠναγκάσθησαν νὰ καταπίωσι σιγῶντες χωρὶς ὅμως καὶ νὰ διορθωθῶσιν. Ὁ δὲ μέγας Κανονολόγος τῆς Δύσεως Διονύσιος ὁ Μικρὸς εὐρῶν ἐν τοῖς Κώδῃξι τοὺς Κανόνας τῆς Σαρδικῆς ἀναμειγμένους μετὰ τῶν κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐχαρακτήρισε τὴν ἀνάμιξιν ταύτην ὡς ἔργον ἀμαθοῦς χειρὸς καὶ ἐξοβόλου, ἐβέβαιον αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἀπορρίψας ἐν τέλει τοῦ ἔργου του. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς οὐδέποτε ἀνεγνώρισαν ἢ ἔθηκαν εἰς ἐφαρμογὴν τοὺς Κανόνας τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, τῷ δὲ 381 ἡ δευτέρα ἐν Κων/πόλει Οἰκουμενικὴ Σύνοδος κατήγγησεν αὐτοὺς, ἄλλως θεσπίσασα ἐν τῇ διαδικασίᾳ τῶν ἐπισκόπων διὰ τῶν κανόνων αὐτῆς Β' καὶ ΣΤ'. Ἀλλ' ὅπως δῆποτε οἱ κανόνες τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου ἐπέχυσαν ἔλαιον ἐπὶ τῆς πυρᾶς τῶν σφοδρῶν καὶ μυχίων πόθων τῶν ἐν Ρώμῃ καὶ ἐπέτειναν τὴν ἀγερωχίαν αὐτῶν (16). Ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Μ. Βασίλειος ἠναγκάσθη νὰ καυτηριάσῃ ἐγγράφως τὴν **οφρῶν τῶν Δυτικῶν** οἷτινες προσθέτει «ἐν τῇ ἐμπαθεῖ αὐτῶν ἀλαζονείᾳ καὶ ἐν τῇ ἐγωϊστικῇ ἰσχυρογνωμοσύνῃ οὔτε νὰ διαφωτισθῶσι περὶ τῆς ἀληθείας ἠθελον οὔτε νὰ ἀκούσωσι τοὺς θέλοντας νὰ διαφωτίσωσιν αὐτοὺς» (πρὸς Εὐσέβιον Σαμοσατέα). Ὁ κόλαφος ἦτο σκληρότατος παρὰ τοιαύτης προσωπικότητος ἐκφερόμενος ἀλλ' ἀνωφελής. Οἱ ἐν Ρώμῃ εἶχον ἀρχίσει νὰ φέρωνται ἀκατάσχετοι ἐπὶ τῆς ὀλισθηρᾶς κατωφερείας.

Καὶ ἂν ὑποθεθῇ πρὸς στιγμὴν ὅτι οἱ κανόνες τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνό-

(16) Μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος θεωρεῖ ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ ὡς ἀπολύτως ἰσοτίμους τὸν Ἰάκωβον καὶ Κηφᾶν καὶ Ἰωάννην. **Οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι.** Ἐκ τῆς ρήτρας ταύτης τοῦ Ἀποστόλου ἐμπνεόμενος ὁ Ἱερώνυμος (de viris illustribus) δηλοῖ ὅτι τὴν θείαν ιδιότητα τοῦ Παύλου ἀνεγνώρισαν ἰο Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης. Βλέπε καὶ παρ' Εὐσεβίῳ (B. Τὰ κατὰ τὴν δρᾶσιν τῶν Ἀποστόλων μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου).

δου εἶχον κῦρος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Δύσεως, τούτους κατήγγησε κατηγορηματικῶς μία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἡ Β', στοιχοῦσα τῷ ΛΔ' Ἀποστολικῷ Κανόνι.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Β'.

Περὶ τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου καὶ τῶν Κανόνων αὐτῆς Γ', Δ' καὶ Ε' μέγιστον ἐπιχείρημα κατὰ τοῦ Πρωτείου τῶν Παπῶν ὑπάρχει αὐτὸς ὁ Πάπας Ἰούλιος. Γράφων οὗτος πρὸς τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδον περὶ τοῦ Ἀθανασίου καὶ Μαρκέλλου λέγει: «Ἐδει κατὰ τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Κανόνα καὶ μὴ οὕτω γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν ἔδει γραφῆναι πᾶσιν ἡμῖν ἵνα οὕτω παρὰ πάντων κριθῆ τὸ δίκαιον..... διατὶ δὲ περὶ τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας μάλιστα δὲν ἐγράψατε ἡμῖν; ἢ ἀγνοία τοῦτο τὸ ἔθος ἦν γράφεσθαι ἡμῖν καὶ οὕτως ἐνθεν ὀρίζεσθαι τὰ δίκαια ;

Τὴν ἀνάμιξιν λοιπὸν τῶν Παπῶν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς στηρίζει ὁ Ἰούλιος οὐχὶ εἰς τὸν Πέτρον, οὔτε εἰς τὰ θεία δικαιώματα τοῦ Παπισμοῦ, ἥτις θεωρία προέβαλλε μόνον κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα, οὔτε εἰς τὰ σχετικὰ πρὸς τὸν Πέτρον χωρία τῆς Γραφῆς «Σὺ εἶ Πέτρος» κλπ. ἀλλ' ἀπλούστατα εἰς Ἐκκλησιαστικὸν ἔθος καθ' ὃ περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐζητεῖτο καὶ ἡ γνώμη τῶν ἐν τῇ Δύσει Ἐκκλησιῶν ἵνα οὕτως ἢ λαμβανομένη ἀπόφασις ἀπέρρεεν ἐκ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καὶ οὐχὶ ἀπὸ μέρους αὐτῆς. Ἀξίωσις λογικὴ καὶ δικαία κατ' ἀρχήν. Καὶ ταύτην ὁμως ἀπέκρουσεν ἡ Σύνοδος Ἀντιοχείας ὡς νεωτερισμὸν καταδικάσασα τὸν Πάπαν Ἰούλιον, ἐπαναλαμβάνοντων ἴσως τῶν Συνοδικῶν κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν κατὰ τῶν Δυτικῶν τοὺς λόγους τοῦ λατίνου ποιητοῦ Βιργιλίου «Limeo danaos et dona ferentes». Τὸν λόγον τὸν δίδει ὁ μέγας Βασίλειος ὁμιλῶν περὶ τῆς Δυτικῆς ὀφρῦος τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς πεισμονῆς αὐτῶν οὔνε τὴν ἀλήθειαν γινωσκόντων τῶν ἐν τῇ Δύσει, οὔτε τοὺς διδάσκοντας αὐτοὺς ταύτην ἀκοῦσαι θέλοντες. Οἱ ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Ἀντιοχείας ἀπαντῶσι τῷ Ἰουλίῳ μετὰ δριμύτητος ὡς ἴσος πρὸς ἴσον γράφοντες, κατακρίνοντες τὴν ἐπέμβασιν αὐτοῦ ὡς νεωτερισμὸν καὶ καθὼς ἐκεῖνοι δὲν εἶχον ἀναμιχθῆ εἰς τὰ ζητήματα τῆς Δύσεως κατὰ τοῦ Νοβάτου, τοῦ Σαβελίου καὶ τοῦ Βαλεντίνου ἔδει καὶ αὐτὸς ν' ἀπόσχι ἀπὸ πάσης ἀναμίξεως εἰς τὰ ζητήματα τῆς Ἀνατολῆς. Ἐφ' ᾧ λέγουσι καὶ καταδικάζουσιν αὐτὸν μετὰ τοῦ Κορδοῦης Ὀσίου τῆς Σαρδικῆς Πρωτογέ- νους καὶ τὸν Τρεβεῖρον Γαουδεντίου καὶ Μαξιμίνου καὶ ἰδίᾳ κατὰ νόμον ἀρχαιότατον (τοὺς Ἀποστολικούς Κανόνας) τὸν Ἰούλιον τὸν ἀρχηγὸν καὶ ἡγεμόνα τῶν κακῶν τὸν πρῶτον ἀνοίξαντα τὴν θύραν τῆς κοι- νωνίας εἰς τοὺς ἀσεβεῖς καὶ καταδικασμένους (Σωζόμενος Γ' Mans.

Γ'). Δι' ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι οὐδὲν ἀπολύτως περὶ τῆς πρωτεοῦσης θέ- σεως τῶν Παπῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐγνωρίζετο καὶ ἀνεγνωρίζετο ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἀνατολῆς (17).

ΕΠΙΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Εἶναι ἀπερίγραφτος ἡ ἐμπάθεια τῶν νεωτέρων Ρωμαιοκαθολικῶν συγ- γραφέων κατὰ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τῆς ἀποκρουσάσης, ὡς γνω- στὸν, τὰς περὶ πρωτείων δικαιοδοσίας ἐπὶ συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας θείῳ δικαίῳ παπικᾶς ὄνειροπολήσεις καὶ καθορισάσης ὅτι τὰ πρεσβεῖα τιμῆς τῶν Ἐπισκόπων Ρώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως ὀφείλοντο εἰς πολιτικούς λό- γους τῆς Ρώμης μὲν διὰ τὸ εἶναι ταύτην τὴν παλαιὰν ἔδραν τῆς Αὐτο- κρατορίας, τὴν δὲ Κωνσταντινούπολιν διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ρώμην (Καν. Γ'). Ἔμιοι τούτων, «ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα» (Πραξ. Κ', ἐκ τῶν ἰδίων κρίνοντες τὰ ἀλλότρια καὶ ἀπολακτίζοντες τὴν τηλαυγῆ ἱστο- ρικὴν ἀλήθειαν ὁμολογουμένῃν καὶ ὑπ' αὐτῶν ἔτι τῶν κατ' αὐτοὺς ἀλαθή- των παπῶν ἀρνοῦνται παντελῶς τὴν πραγματικότητα τῆς συγκροτήσεως αὐτῆς, θεωροῦντες ταύτην ὡς δουλίαν ἐπινοήσιν τῶν Ἀνατολικῶν. Ἄλλοι ἀποδέχονται μὲν τὴν συγκρότησιν, ἀλλ' ἀρνοῦνται τὴν οἰκουμενικότητα αὐτῆς. Ἔτεροι ὑποστηρίζουσιν ὅτι οἱ πάπαι ἀνεγνώρισαν μὲν τὴν συγκρό- τησιν καὶ τὴν οἰκουμενικότητα αὐτῆς, ἀλλὰ περιορισθέντες εἰς μόνον τὸ δογματικὸν αὐτῆς μέρος, καὶ ἀρνηθέντες τὸ κῦρος τῶν Κανόνων αὐτῆς. Πρὸ τινων δὲ δεκαετηρίδων κάποιος Mazzolini, Φραγκουριανὸς ἱερεὺς ἐδη- μοσίευσεν ἐν Κων/πόλει τόμον βαρῶν ὡς ὁ μύλυβδος, ἐν ᾧ μεστῶ παραλο- γισμῶν καὶ σοφισμάτων moredatino, plus royaliste que le roi παπικῶ- τερος τῶν παπῶν τῶν ἀναγνωριζόντων τανῦν ἐπισήμως τὴν Β' Οἰκουμε- νικὴν Σύνοδον, πειρᾶται νὰ καταρρίψῃ ταύτην.

Μάταιοι κόποι. Ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἶναι γεγονὸς ἱστορικῶς ἀνεπίδεκτον συζητήσεως ὅτι καὶ συνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐθε- σμοθέτησε καὶ τὸ νομοθετικὸν αὐτῆς ἔργον ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν παπῶν καθὰ διεπιστώθη ἐν τῇ Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ καὶ καθὰ διεκήρυξεν ὁ πάπας Γρηγόριος ὁ Διάλογος γράφων ὅτι ἐσέβετο τὰς Δ' Οἰκουμενικὰς Συνόδους (Νικαίας, Κωνσταντινουπόλεως, Ἐφέσου, Χαλκη-

(17) Ἡ γνησιότης τῶν Κανόνων Γ' καὶ Ε' τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου καταπο- λεμήθη διὰ σοβαρῶν ἐπιχειρημάτων παρ' ἱκανῶν, ἰδίᾳ τοῦ καθηγητοῦ Friedrich ὑπῆρξαν δὲ οἱ Κανόνες οὗτοι ὅλως ἀγνωστοὶ εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ τὴν ἀναθηπατι- κὴν Ἀφρικὴν. Τὸ πρῶτον δὲ μνηεῖον ἐποιήσαντο τῶν Κανόνων τούτων οἱ ἐν Ρώμῃ τῷ 417, ἤτοι 74 ὅλα ἔτη ἀπὸ τῆς ὑποτιθεμένης ἐπιψηφίσεως αὐτῶν καὶ τότε δὲ ὡς Κανόνες τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου.

δόνος) ὡς τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια. Ἐχρεώσται δὲ ἡ Β' Οἰκουμένη Σύνοδος τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆς οὐχὶ καθὰ ἐπέλλιζεν ἕτερος λατῖνος μοναχὸς παρ' ἡμῖν (Pargoire histoire Byzantine 527-845) εἰς τὴν σκανδαλώδη ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν αὐτοκρατόρων τῆς καὶ διότι εἶχε συνδέσει τὰ συμφέροντά τῆς πρὸς τὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκπληξιν καὶ τὴν ἀνησυχίαν ἥντινα προῦκάλουν παρὰ τῇ Ἱεραρχίᾳ τῆς Ἀνατολῆς αἱ διαγραφόμεναι τότε καίπερ ἐν νηπιώδει καταστάσει αἱ ὑπερφίαλοι ἀξιώσεις τῆς Ρώμης «ὑπερφρονούσης παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν καὶ μὴ φρονούσης εἰς τὸ Σωφρονεῖν» κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον (πρὸς Ρωμαίους).

46 Ἡ δευτέρα ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος τοῦ 381 ἦτο ἡ ἐπίστεψις δεκαετοῦς ἐπιμόνου δράσεως τοῦ Μεγ. Βασιλείου καὶ ὁ κάλλιπτος ἐπιτάφιος αὐτοῦ, θανόντος τῇ 1ῃ Ἰανουαρίου 379. Τὴν σύγκλησιν τοιαύτης Συνόδου ἐπεδίωξεν ὁ Μέγ. Βασίλειος πρὸ παντός διὰ τῆς ἄρσεως τοῦ Ἀντιοχικοῦ σχίσματος μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων Μελετίου καὶ Παυλίνου, σχίσματος κάκιστα καὶ διὰ προσωπικοῦς λόγους ὑποθαλαπομένου ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων Ἀλεξανδρείας καὶ Ρώμης, «τῆς Δυτικῆς ὀφρῦος ταύτης, ὡς γράφει, οἱ τὸ ἀληθὲς οὔτε ἴσασιν οὔτε μαθεῖν ἀνέχονται». Σωτῆρ δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης ἐπεφάνη ὁ Μέγας Θεοδόσιος. Ὁ Μελέτιος ὑπὲρ οὗ ἐπὶ δεκαετίαν ἠγωνίζετο ὁ Μέγας Βασίλειος ἀπελάμβανε τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ θρόνον του, ὁ δὲ Μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀνεστήλου ἐπὶ τῶν ὀρθῶν τοῦ Βοσπόρου τὴν περὶ τριάδος διδασκαλίαν τῶν πατέρων τῆς Α' Οἰκουμένης Συνόδου.

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος ἀποκαταστήσασα τὸ κῦρος τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἐξέδωκε καὶ διοικητικὰς διατάξεις διὰ κανόνων καθορίσασα τὰς σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ νομιμοποιήσασα ἐκκλησιαστικὸν καθεστῶς ἀναπτυχθὲν πρὸς τὴν πολιτικὴν καὶ διοικητικὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἀνατολικοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους. Τὸ πρόσφατον παρελθόν, καθ' ὃ ἄκλητοι καὶ αὐθαίρετοι ἐπεμβάσεις διαφόρων ἐπισκόπων, ἐκλογὴ ἄλλων, λόγου χάριν Βασιλείου εἰς Ἀγκυραν, Γρηγορίου εἰς Ἀλεξανδρείαν, ἢ ἀπομακρυσμένων λ. χ. χειροτονία Παυλίνου εἰς Ἀντιόχειαν ὑπὸ Λούκιφερ Καλάρων, ἦν τινα ἀνεγνώριζεν ὁ πάπας Δάμασος, ἀπόκρουσις τῆς ἀνακηρύξεως Ἰουλίου Πάπα εἰς τὰ τῆς Ἀνατολῆς πράγματα (Σωζομενὸς ἐκκλησιαστ. ἱστορ.) ὡς τόσαι ὑπερβασίαι ἐδημιούργουν σχίσματα καὶ σύγχυσιν μεταξὺ ὀρθοδόξων, ἐπέβαλλε τὴν ἀνάγκην νὰ παρακωλυθῇ εἰς τὸ μέλλον ἢ ἐλευθέρᾳ αὕτη ὁδὸς τὴν ὁποίαν ἡ Ρωμὰνα ἐκκλησία ἀπὸ τινος χρόνου εἶχεν ἀναγάγει εἰς σύστημα κυρίως ἀπέναντι τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως (Batifoli Le siège apostolique). Διὰ τοῦ κανόνος λοιπὸν 2 ἐτέθη τέρμα εἰς τὰς αὐθαιρεσίας ταύτας καὶ πρὸς τούτοις ὀρισθεισῶν τῶν Διοικήσεων Θράκης, Ἀσίας, Πόντου, Ἀνατολῆς, Αἰγύπτου ἀπηγορεύοντο πράξεις οἷαι αἱ

τοῦ Νικομηδείας Εὐσεβίου, τοῦ Ἀντιοχείας Εὐζώτου εἰς Ἀλεξανδρείαν καὶ τοῦ Καλάρων Λούκιφερ εἰς Ἀντιόχειαν καὶ ἀνεκόπτοντο εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτῶν αἱ αὐταρχικαὶ διαθέσεις τοῦ Δαμάσου καὶ τῶν περὶ ἑαυτὸν διαιωνιζόντων τὸ αὐταρχικὸν σχίσμα καὶ συνομοτούντων μετὰ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατὰ τῆς ἐκλογῆς ἐν Κων/πόλει Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, καθ' οὗ ἀντέτασσον τὸν γελοῖον τύπον τοῦ τυχοδιωκτικοῦ κυνικοῦ φιλοσόφου Μαξίμου, ὃν τινα εἶχον χειροτονήσει κρύφα ἐν Κων/πόλει ἐπίσκοποι σταλέντες ἐπὶ τούτῳ ἐν Αἰγύπτῳ.

Ἄλλ' ἡ δευτέρα Οἰκουμένη Σύνοδος προέβη καὶ εἰς ἄλλην νομοθετικὴν διάταξιν. Διὰ τοῦ κανόνος Γ' ἐθέσπισε τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς τοῦ ἐπισκόπου Κων/πόλεως ἀμέσως μετὰ τὸν Ρώμης. Ὁ κανὼν ἦτο φυσικὴ συνέπεια τῆς ἐξελίξεως τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ πολιτικὴ σπουδαιότης τῶν πόλεων συνεπήγετο καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτῶν προαγωγὴν καὶ μεταβολὴν· ἡ δὲ Κων/πολις δὲν εἶναι, καθ' ἃ διατυμπανίζουσιν οἱ παπικοὶ συγγραφεῖς τὸ πρῶτον παράδειγμα τῆς εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν βίον εἰσαγωγῆς, τῆς νέας ἀρχῆς ἦν τινα ἡ Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμένη Σύνοδος διετύπου ἐπισήμως, ὁ δὲ Μέγας Φώτιος ἐπανελάμβανε διὰ τῶν «τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ μάλιστα τὰ περὶ ἐνοριῶν δίκαια ταῖς πολιτικαῖς μεταβουλαῖς καὶ διοικήσεσι συμμεταβάλεσθαι εἴωθεν». Ὅχι τὸ πολιτικαῖς μεταβουλαῖς καὶ διοικήσεσι συμμεταβάλεσθαι εἴωθεν». Ὅχι τὸ πρῶτον, ὡς λέγει ὁ Batifoli. Διότι διατὶ ἄλλο ἢ Ἐπισκοπὴ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης ἦτο μητρόπολις τῆς μητρὸς τῶν ἐκκλησιῶν Ἱερουσαλήμ; Διατὶ ἡ μητρόπολις Ἡρακλείας τῆς Θράκης ἦτο μητρόπολις τοῦ Βυζαντίου; Διατὶ τὰ Μεδιόλανα ἐπὶ μακρὸν χρόνον οὐ μόνον τελείως ἀνεξάρτητα τῆς Ρώμης ὑπῆρχον, ἀλλὰ καὶ συνεκέντρουν τὴν διοίκησιν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Β. Ἰταλίας καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου ὅλης τῆς Δύσεως καὶ τὸν σεβασμὸν, ὥστε νὰ ἀπευθύνωνται πρὸς τοὺς ἐπισκόπους αὐτῶν ἐκ Γαλλίας, Ἰσπανίας καὶ Ἀφρικῆς, μετὰ δὲ τὰ Μεδιόλανα διαδοχικῶς ἡ Ἀκηλυῖα καὶ ἡ Ραβένα ἐν Ἰταλίᾳ, ἡ Ἀρελάτη καὶ ἡ Βιέννη ἐν Γαλλίᾳ, ὅτε ἐγένοντο ἐπὶ τινα χρόνον πρωτεύουσαι διοικήσεων καὶ βασιλείων; Δὲν εἰσῆγε λοιπὸν ὁ τρίτος κανὼν τῆς Β' Οἰκουμένης Συνόδου **νέον σύστημα**, ἀλλὰ συνήθη νόμον, ὅπως ἐπιστεύετο μέχρι τοῦ πέμπτου αἰῶνος ἐν τῇ Δύσει, πάντοτε δὲ ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Ἦδη δὲ τὸ 340 οἱ περὶ τὸν Εὐσεβίον συνηθροισμένοι ἐν τῇ Συνόδῳ Ἀντιοχείας ἐπίσκοποι ἔγραφον πρὸς τὸν πάπαν Ἰούλιον ἀποπειραθέντα νὰ ἐπέμβῃ ὑπὲρ τοῦ Μεγ. Ἀθανασίου ὅτι «οὐ δύναται τὰ δευτερεῖα φέρειν ἀπέναντι τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης διότι αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ δὲν μετροῦν ἀπέναντι τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης διότι αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ δὲν μετροῦνται ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν πόλεων». Διὸ καὶ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους Μεδιόλων καὶ Ἀκηλυῖας ἀπετείνοντο οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ γράφοντες πρὸς τὸν Ρώμης, ὡς πιστοῦται ἐκ τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τῇ ἐκκλήσει τοῦ ὁποίου οὐδε-

μία λέξις ἀπαντᾷ ἀναφέρουσα ἐξαιρετικόν τι ἀξίωμα τοῦ Ρώμης καθ' ἃ ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ καὶ αὐτὸς ὁ Batifoli (le Siège apostolique).

Τὸν Κανόνα δὲ Γ' τῆς Β' ἐν Κων/πόλει Συνόδου ἀνεγνώριζον κατηγορηματικῶς οἱ πάπαι. Ἐν τῇ Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῇ Συνόδου ἀναγράφεται ἡ δὴλωσις ἐπισκόπου τοῦ Δορυλαίου Εὐσεβίου, ὅτι κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος εὕρισκόμενος ἐν Ρώμῃ ἤκουσε ρητῶς παρὰ τοῦ πάπα Λέοντος τὴν ἀναγνώρισιν τῶν Κανόνων τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Δυνάμει τοῦ Γ' Κανόνος οἱ Ἐπίσκοποι Κωνσταντινουπόλεως προήδρευον τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τῶν παπικῶν ἀπεσταλμένων ἀδυνατούντων νὰ ἐνασκήσωσι προεδρικᾶ καθήκοντα ὡς ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, διηύθυνον τὰς ἐν αὐταῖς συζητήσεις καὶ ὑπέγραφον πρῶτοι μετὰ τοὺς παπικούς λεγάτους (Βλέπε Πρακτικά). Ἐχομεν δὲ καὶ ρητὴν ἀναγνώρισιν. Ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἐπερωτήσεως γενομένης διατί ἐν τῇ ληστρικῇ Συνόδῳ Ἐφέσου ἔταξε τὸν Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανὸν πέμπτον, οἱ παπικοὶ ἀντιπρόσωποι ἀπήντησαν «ἀλλ' ἰδοὺ ἡμεῖς τὸν κύριον Ἀνατόλιον (Κωνσταντινουπόλεως) **πρῶτον ἔχομεν**». Εἶναι ταῦτα σαφέστατα καὶ ἀρκοῦσι πρὸς φήμισιν τῶν φλυαριῶν τῶν σημερινῶν Ρωμαιοκαθολικῶν συγγραφέων κατὰ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Πρόσθετες τοὺς σημερινούς παπικούς καταλόγους τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἔνθα ρητῶς ἀναγράφεται ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, καθὼς καὶ τὰς ἐν Λατερανῶ Δ' καὶ Φλωρεντίᾳ Συνόδους, ἀναγνωρισάσας πανηγυρικῶς τὸν Γ' Κανόνα τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**

129 Ἡ ἀρχαία παράδοσις ἀναφέρει τὸν Ἀποστόλον Ἀνδρέαν πρῶτον κηρύξαντα τὸν χριστιανισμόν ἐν Βυζαντίῳ ἐν τῇ Ἀργυρουπόλει, τῷ σήμερον Φουντουκλί. «Διαπλέων δὲ τὴν τοῦ Πόντου παραθαλασσίαν (ὁ Πρωτόκλητος) καὶ τὰς κατὰ τόπον ἐκκλησίας ὑποστηρίζων, κατήλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἡ Ἀργυρούπολις τε ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἤρχε τε καὶ ἦνθει τῷ πλήθει τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ ἐν ἧ Στάχυν τινὰ ἓνα τῶν Ἐβδομήκοντα τοῖς πεπιστευκόσι καθιστᾷ Ἐπίσκοπον ἐν Ἀκροπόλει τε τοῦ Βυζαντίου διαπεράσας, εὐκτῆριον οἶκον ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου Δεσποίνης ἡμῶν δομήσας καθιέρωσεν ὃς ἔστιν φανερός μέχρι τῆς σήμερον πλησίον τοῦ Εὐγενίου, τῶν Ἀρματίου τὴν ἐπωνυμίαν λαχών» (χειρόγραφον τῆς Μονῆς Ἰβήρων, βίος Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου). Τὴν παράδοσιν ἀναφέρει Δωροθέος ὁ Τύρου. «Ὁ Ἀνδρέας κατὰ τὸν τόπον διαπεραιούμενος ἤθελε τοῖς ἐν τῷ Βυζαντίῳ τὸν Χριστὸν καταγγεῖλαι· ἀλλ' ἐπειδὴ περ Ζεῦξιππος ὁ τῶν τόπων τότε ἡγεμονεύων αἰμοβόρος τις ὢν πάντας τοὺς προσβάλλοντας ξένους τῷ Βυζαντίῳ πρότερον διερωτώμενος τὰ περὶ Χριστοῦ εἶθ' οὕτως συνεχώρει εἰσιέναι καὶ ἂν τις ὁμολόγησε τὸν Χριστὸν εἰδέναι, παρ' αὐτοῦ δεσμευθέντα χειρὰς τε καὶ πόδας θαλαττοῦσθαι προσέταττε· διὰ τὴν

τῆς αὐτῆς αὖν ὠμότητα παραπλεύσας ὁ Ἀνδρέας τὸ Βυζάντιον κατήκνησεν ἐπὶ διετῆ χρόνον πλησίον τοῦ Βυζαντίου ἐν τῷ Θρακίῳ μέρει ὡς ἀπὸ σταδίου ἐνὶ τῆς Ἀργυρουπόλεως. Ἐκεῖ ἐπαναγαγὼν τῶν ἐνθέσμων καὶ φιλαλήθων ἀνδρῶν ποιούμενος ὡς οὖν περὶ τοὺς δισχιλίους συνάξας θυσιαστήριον τῷ Χριστῷ ἐν τῇ Ἀργυρουπόλει καὶ τὸν Στάχυν ἐπίσκοπον καταστήσας εἰς Σινώπην τοῦ Πόντου μεθίσταται» (Δωροθέου σύγγραμμα ἐκκλησ. κτλ. (18). Cavei Scriptorum Ecclesiasticorum Historia κτλ.).

Τὴν γνησιότητα δὲ καὶ τὴν ἀλήθειαν τοῦ συγγράμματος τοῦ Δωροθέου βεβαιῶσι ὁ κατὰ λατίνους ἀλάθητος πάπας Ἰωάννης ὁ Α' (523-26), ἐν Κων/πόλει εὕρισκόμενος ὡς πρεσβευτῆς τοῦ Ἀρειανοῦ ἡγεμόνος τῶν Ὀστρογόθων Θεοδορίχου, ἀνομολογῶν ἅμα τὴν προτεραιότητα τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἀνδρέου ἐν Βυζαντίῳ τῆς ιδρύσεως τῆς ἐπισκοπῆς τῆς ἐκκλησίας Ρώμης· «προτραπείς γὰρ (ὁ Ρώμης Ἰωάννης) ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ἀρχιεπισκόπου (Ἐπιφανίου) συλλειτουργῆσαι αὐτῷ ἐν τοῖς γενεθλίοις τοῦ Χριστοῦ, ἀπηγόρευσε τοῦτο ποιῆσαι ἐὰν μὴ πρῶτος τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου ἱερατεύσῃ ἅτε δὴ τῆς Ρώμης πρὸ τῆς Κων/πόλεως ἐπίσκοπον δεξαμένης. Κινήσεως οὖν ἐκ τούτου γεννημένης, ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Μεγάλου Δωροθέου τὴν πίστωσιν ἐποιοῦντο δεικνύοντες προγενεστέραν τῆς Ρώμης τὴν τῆς Κων/πόλεως ἐπισκοπὴν καὶ τὴν χειροτονίαν τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου. Ἰωάννης δὲ ὁ Ρωμαίων ἐπίσκοπος **τὸ μὲν σύγγραμμα Δωροθέου ἀληθές εἶναι διεβεβαιοῦτο**, προτιμᾶσθαι δὲ τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου ἔλεγε διὰ τὸ τοῦ κορυφαιοτάτου τῶν Ἀποστόλων τὸν τόπον ἐπέχειν καὶ τούτου ἕνεκα τὰ πρωτεῖα αὐτῷ παρεχωρήθη εὐ μὴν διὰ τὸ προϋπάρχειν τὴν τῆς Ρώμης ἐπισκοπὴν τῆς Κων/πόλεως» (19) (Πατρολογία Migne ἑλλ. 92,1073). Τὴν γνησιότητα τῆς μαρτυρίας Δωροθέου τοῦ Τύρου ὑπερασπίζει ὁ παπικὸς θεολόγος καὶ ἱστορικὸς Pichler (20). Τὰ αὐτὰ περὶ τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου βεβαιῶσι ὁ Ὠστίας Ἰππόλυτος (Β' αἰών) ὁ φίλος τοῦ Ἱερωνύμου Σωφρόνιος καὶ Ἐπιφάνιος ὁ Κύπρου. Κατὰ τὰς εἰδήσεις αὐτῶν ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐκήρυξεν ἐν Θράκῃ, Βιθυνίᾳ, Πόντῳ,

18) Ὁ Δωροθέος γεννηθεὶς τὸ 254 ἐγένετο σύγχρονος τῶν τεσσάρων τελευταίων ἐπισκόπων τοῦ Βυζαντίου (Τίτου, Δομετίου, Ρουφίνου καὶ Πρόβου) καὶ τῶν ἐξ πρώτων Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως (Μητροφάνους, Ἀλεξάνδρου, Παύλου, Εὐσεβίου, Μακεδονίου, Εὐδοξίου) θανὼν τὸ 361 ἐν ἡλικίᾳ 107 ἐτῶν.

19) Καὶ ὅμως κατὰ τὸν Μεσαίωνα οἱ πάπαι ἐν τῇ ἀμαθείᾳ τῶν ἀπεκάλουν τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν θυγατέρα τῆς Λατινικῆς.

20) Ἀποθανὼν ὀρθόδοξος ἐν Ρωσίᾳ. Τὴν ἐγκατάστασιν δὲ τοῦ Ἀπ. Ἀνδρέου ἐν Ἀργυρουπόλει ἀναφέρουσι καὶ οἱ κατάλογοι οἱ παρὰ Βανδουρίῳ καὶ Λεουγλαβίῳ. Ἐκ τοῦ Δωροθέου δὲ τοῦ Τύρου μανθάνομεν ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ ἐπισκοπικῷ ναῶν τῷ ἐν Ἀργυρουπόλει κατετέθησαν τὰ λείψανα τῶν πρώτων Ἐπισκόπων Βυζαντίου

Σκυθία και ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι, μαρτυρήσας ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας (Πατρολ. Migne ἑλλ. 120, 216). Αἱ αὐταὶ εἰδήσεις ἐπαναλαμβάνονται και ἐν τοῖς ἀποκρύφους Πράξεις τοῦ Ἀνδρέου, ὧν μνεῖαν ποιεῖται ὁ Εὐσέβιος (Ἐκκλ. Ἱστορ. 3). Ἐν τῇ Δύσει τὴν παράδοσιν τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου μέχρι Σκυθίας ἀναγράφει κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα ὁ Ἐπίσκοπος Λουγδούνου Εὐχέριος (Patrologie Migne Λατιν. 50, 809), ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνός (Πατρολ. Migne ἑλλ. 36, 228), Θεοδώρητος ὁ Κύρου (αὐτόθι 80, 1805) και ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης Γρηγόριος Α' (Patrologie Migne Λατιν. 76, 1148). Ὁ δὲ μοναχὸς Ἐπιφάνιος ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ ὀγδόου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ἀφηγεῖται λεπτομερῶς τὰ τῶν τριῶν περιουδειῶν τοῦ Ἀνδρέου εἰς τὰς ἀνωτέρω μνησθείσας χώρας (Πατρολ. Migne ἑλλ. 129, 216) και σημειωτέον ὅτι ὁ μοναχὸς Ἐπιφάνιος δὲν ἐστηρίχθη μόνον εἰς ἀρχαίας πηγὰς, ἀλλὰ και περιοδεύσας διὰ τῶν τόπων ἐνθα ἐκῆρυξεν ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας, ἤκουσε τὰς ἐπιτοπίους παραδόσεις αἰτινες ἐσφύζοντο. Οὐ μακρὰν δὲ τῆς Σινώπης ἐδεικνύετο λιθίνη τις ἔδρα ἐφ' ἧς καθήμενος ἐδίδασκεν ὁ ἀπόστολος (Patrologie Migne ἑλλην. 120, 216 Lipsius Die Arokryfen akten des Andréas) ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Νικηφόρος ἀναφέρει τὴν πληροφορίαν καθ' ἣν ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐκῆρυξεν ἐν Βυζαντίῳ χειροτονήσας πρῶτον ἐπίσκοπον τῶν ἐκ τῶν 70 Ἀποστόλων Στάχυν (Νικηφόρου χρονολογικὸν Σύντομον), Νικήτας ὁ Παφλαγῶν κατὰ τὸν αὐτὸν αἰῶνα ἐξύμνησε τὴν ἀποστολικὴν δράσιν τοῦ Ἀνδρέου ἐν Βυζαντίῳ και ἀλλαχοῦ (Πατρολ. Migne ἑλλην. 105, 64) και μετ' αὐτὸν Συμεῶν ὁ μεταφραστὴς ἀφηγήθη λεπτομερέστερον τὰ τῶν περιουδειῶν τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου ἐν Βυζαντίῳ (ἑκκλ. Ἱστορία). Ἐπιπᾶσι δὲ τούτοις τὴν Ἐκκλησίαν Βυζαντίου ἀποκαλεῖ ἁγίαν και ἀποστολικὴν ὁ κατὰ λατίνους ἀλάθητος πάπας Ἀδριανὸς Β'. Γράφων πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἰγνάτιον και διορθῶν τὸν προκάτοχόν του Νικόλαον Α' τὸν ἀποδιδόντα εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν λαφυραγωγῆσεις και ἀρπαγὰς ἁγίων λειψάνων ὡς τὸ τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀνδρέου, δηλοῖ ἀπεριφράστως ὅτι θεωρεῖ τὴν τῆς Κ/πόλεως Ἐκκλησίαν **ἁγίαν και Ἀποστολικὴν** (Φωτίου, Τὰ Ἀμφιλόχεια, ἔκδοσις Σ. ἐξ Οἰκονόμων ἐν τοῖς Προλεγόμενοις σ. 29 σημ. α' μετὰ παραπομπῆς εἰς Bining Concil. tom. VII σελ. 926).

Και ὅμως οἱ λατῖνοι ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς οἱ μὴ διστάζοντες προκειμένου περὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου νὰ ἀρύωνται ἐπιχειρήματα ἐκ μετα-

Στάχους, Ὀνησίμου, Πολυκάρπου Α', Πλουτάρχου, Σεδεκίωνος, Διογένους ἢ Διομένου, Ἐλευθερίου, Φήλικος και Πολυκάρπου Β', καθὼς και τὰ σώματα Ναθαλίας και Ἀδριανοῦ τῶν μαρτύρων. Ὁ Δωρόθεος προστίθησιν ὅτι «μέχρι τοῦδε (μέσα τοῦ Δ' αἰῶνος) ἐμφανῶς πρόκεινται ἐν τῷ ὑπογεῖῳ σπηλαίῳ ἐνθα ὁ Ἀπ. Ἀνδρέας τὸ θυσιαστήριον ἵδρυσεν» (Δωρ. σύγ. ἑκκλ. παρὰ Cavei Scriptor. Ecclesiast. historia κτλ.).

γενεστέρων συγγραμμάτων και παραδόσεων, προκειμένου περὶ τοῦ μισητοῦ ἀντιπάλου, τοῦ Πρωθιεράρχου τῆς Νέας Ρώμης, φωνοῦντες ὡς ἡ γραῦς τοῦ Ἀριστοφάνους, «ἄ! ἄ! τὴν δᾶδα μὴ μοι πρόσφερε» (Ἀριστοφ. Πλουτος), προτιμῶσι νὰ βασισθῶσι μετὰ τοῦ συνήθους αὐτοῖς τυφλοῦ φανατισμοῦ εἰς τὰς οὐτοπίας τοῦ Hergenröther ὅστις ἐν τῇ πραγματεία αὐτοῦ Die Byzantinischen patriarchen von Photius και ἐν τῇ εἰδικῇ αὐτοῦ συγγραφῇ περὶ τοῦ τελευταίου, ἐν τῷ ἀκράτῳ αὐτοῦ παπιστικῷ ζήλῳ μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν οὔτε Δωρόθεον τὸν Τύρου και τὸν ἐπιτομευτὴν και μεταφραστὴν αὐτοῦ Προκόπιον (ἀρχὰς ΣΤ' αἰῶνος) οὔτε τὴν μαρτυρίαν τοῦ Τερτουλλιανοῦ (Allolog), ἣν τινα ἐν τούτοις ἀποδέχεται ὁ Hergenröther, βεβαιοῦντας ὅτι κατὰ τὸν Β' αἰῶνα ὑπῆρχεν ἐν Βυζαντίῳ χριστιανικὴ ἐκκλησία, ἧς προῖστατο ἐπίσκοπος, οὔτε τὸν ἀλάθητον πάπαν Ἰωάννην Α' και Ἀδριανὸν Β', οὔτε τοὺς ἐπισκοπικούς καταλόγους Βυζαντίου, Δωροθέου τοῦ Τύρου και λοιπῶν, οἶων Κεδρηνοῦ, λογοθέτου Bandurii impérium orientale, Leunklavei jus greko-romanum και λοιπῶν, διαγράφει διὰ μιᾶς μονοκονδυλιάς ἐν τῇ φανατικῇ αὐτοῦ μανίᾳ τοὺς ἀπὸ τοῦ Στάχους μέχρι τοῦ Μητροφάνους 24 ἐπισκόπους τοῦ Βυζαντίου, τάσσων πρῶτον ἐπίσκοπον τῆς πόλεως τὸν Μητροφάνην (313), ἀφήνων οὕτω ἐπὶ 278 ἔτη, ἦτοι 36 μέχρι 313, χριστιανικὴν πόλιν ἄνευ Ἐπισκόπου νομίζων ὅτι τοιοιουτρόπως μιοῖ τὸ κῦρος τῆς Κων/πόλεως ἐξυπηρετῶν τὰ ἐγωῖστικά παπιστικὰ συμφέροντα. Ὁ Hergenröther ἠρνήθη τὴν γνησιότητα και τὴν ἀξιοπιστίαν τοῦ συγγράμματος Δωροθέου τοῦ Τύρου οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἱστορικῆς τινος μαρτυρίας ἢ ἀποδείξεως, ἀλλὰ διότι οὕτως ὑπηγόρευεν ὁ τυρλὸς αὐτοῦ παπιστικὸς φανατισμὸς και τὰ ἐγωῖστικά αὐτοῦ παπιστικὰ συμφέροντα τὰ ἀπαιτοῦντα τὴν κατάρριψιν τοῦ κύρους τοῦ παρὰ τὸν Βόσπορον ἀντιπάλου. Ἀλλ' οὕτω συμβαίνει εἰς τοὺς ρινηλατουμένους οὐχὶ ὑπὸ τῆς λογικῆς ἀλλ' ἀπὸ τὸν θρησκευτικὸν φανατισμὸν και τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέοντα πάθη και μίση. Φαντάζονται ὅτι θὰ δυνηθῶσι νὰ διαστρέψωσι τὴν ἱστορίαν κατὰ τὰ ἴδια συμφέροντα. Ἀρνεῖται δὲ ὁ Hergenröther και τὴν μαρτυρίαν δύο ἀλαθητῶν παπῶν Ἰωάννου Α' και Ἀδριανοῦ Β' βεβαιούντων κατηγορηματικῶς τὴν γνησιότητα και τὴν ἀλήθειαν τοῦ συγγράμματος τοῦ Δωροθέου. **Η!**

Ἡ μήπως τὰ ἐπιχειρήματα ἐφ' ὧν πειρῶνται οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ νὰ στηρίξωσι τὴν ἀπλήν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν τῆς εἰς Ρώμην μεταβάσεως τοῦ Πέτρου περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου του πάντως ἐκουσίως ἢ ὀδηγηθέντος ἐκεῖ ὡς ὁ Παῦλος εἰσὶν ἐναργεστέρᾳ τῶν τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας Βυζαντίου ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου; πᾶν ἄλλο· λέγω δὲ περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου του μετέβη ὁ Πέτρος εἰς Ρώμην, διότι τὸ λεγόμενον ὅτι ὁ Πέτρος ἐπεσκόπευσεν ἐπὶ 25 ἔτη ἐν Ρώμῃ εἶναι προδήλως μύθος δημιουργηθεὶς ὑπὸ τοῦ αἰρετικοῦ Ἐβιωνιτικοῦ μυθιστορήματος «Τὰ ψευδο-

κλημένεια» και τοῦ πόθου τῶν ἐν Ρώμῃ ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος και καθεξῆς ὅπως παρουσιάσωσι μίαν τοῦλάχιστον Ἀποστολικὴν Ἐδραν ἐν τῇ Δύσει ἀπέναντι τῶν πολλαπλῶν τοιούτων τῆς Ἀνατολῆς (1). Τὰ δὲ γεγονότα μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ Πέτρος εὕρισκετο κατὰ τὸ 50 μ. Χ. ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Συνόδῳ τῆς Ἱερουσαλήμ, κατὰ τὸ 58 ὅτε ἔγραφεν ὁ Παῦλος τὴν πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολὴν δὲν εὕρισκετο ἐν Ρώμῃ, διότι ἄλλως θὰ τὸν προσηγόρευεν ὅπως και τόσους ἄλλους χριστιανούς, ὡς ἐπίσης ἀπῆν τῆς Ρώμης κατὰ τὸ 60 62 καθ' ἃ διέμεινεν ὁ Παῦλος ἐν Ρώμῃ. Τὰ γεγονότα ἐπίσης ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας Ρώμης ἐγένετο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, τοῦθ' ὅπερ ἐξάγεται ἐκ τῶν γραφομένων αὐτοῦ πρὸς Ρωμαίους «φιλοτιμούμενος εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς ἵνα μὴ ἐπ' ἄλλοτριον θεμέλιον οἰκοδομῶ» (Ρωμ. ΙΕ' 20), χειροτονήσας κατὰ τὴν ὁμόφωνον μαρτυρίαν τοῦ Εἰρηναίου, τοῦ Εὐσεβίου, τοῦ Ρουφίνου και τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν πρῶτον Ἐπίσκοπον Ρώμης τὸν Λίνον. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Καθέδραν τοῦ Πέτρου ἦν τινα ἀναφέρουσι τὰ Ψευδοκλημένεια, ἐπεδείκνυον δὲ μετὰ κομπασμοῦ ἐν Ρώμῃ, ἐπιχειρηθείσης, τῷ 1662 τῆς ἐπισκευῆς αὐτῆς ὡς παμπάλαιου και ἀποξεσθέντος τοῦ ἐπιχρίσματος ἀπεκαλύφθησαν ἐξωγραφημένοι ὑπ' αὐτὸ οἱ δώδεκα ἕθλοι τοῦ Ἡρακλέους, ἐξ ὧν ἀπεδείχθη ὅτι ἦν ἔδρα ἀνήκουσα εἰς τινα εἰδωλολατρικὸν ναὸν τοῦ Ἡρακλέους ἀναρπαγεῖσα ἐξ αὐτοῦ και βαπτισθεῖσα εἰς Καθέδραν τοῦ Πέτρου, ἔκτοτε δὲ ἐξηφανίσθη αὕτη ὡς ἐπίσης ἐξηφανίσθη και ἡ ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λατερανῶ ἐπιδεικνυομένη κολυμβήθρα ἐν ἣ ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἐβαπτίσθη ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, καθαρισθεῖς τῆς λέπρας ὑπὸ τοῦ πάπα Σιλβέστρου, καθὰ ἀφηγεῖται αὐταρέσκως ὁ πάπας Ἀδριανὸς ἐν ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ του πρὸς τὴν Ζ' Οἰκουμένην Σύνοδον μειδιῶσαν ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει αὐτοῦ ὡς ἐπίσης ἐξηφανίσθη ἡ ἐν Ρώμῃ παρά τὴν λατινικὴν Πύλῃν ἐπιδεικνυομένη κολυμβήθρα, ἐντὸς τῆς ὁποίας πλήρους ζέοντος ἐλαίου ἐβλήθη ὁ Ἰωάννης και ἐξελθὼν ταύτης ἀβλαβῆς ἐξωρίσθη εἰς Πάτμον, κατὰ τινα ἀδέσποτον και συγκεχυμένην παράδοσιν ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Τερτυλλιανοῦ. Διότι ταῦτα πάντα τὰ ἐπὶ αἰῶνας προβαλλόμενα ὡς πραγματικὰ γεγονότα κατεδείχθησαν ἤδη ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐν τῇ Δύσει κριτικῶν κίβδηλοι μυθοπλαστῖαι χαλκευθεῖσαι ἐν Ρώμῃ ἄνευ ἴχνους ἱστορικῆς ἀληθείας. Ἐπίσης νεώτερον κατασκευάσμα εἶναι ὁ πολύτιμος δα-

(1) Αἱ ἀρχαιότεραι μαρτυρίαι περὶ μεταβάσεως τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου εἰς Ρώμην ἀνέρχονται εἰς τὸ ἔτος 185 μ. Χ. ἤτοι ἑκατὸν εἴκοσιν ὄλα ἔτη μετὰ τὴν ὑποτιθεμένην μετάβασιν αὐτοῦ κατὰ τὰ 64-65 (βλέπε λεξικὸν Ἑλλην. Ἐγκυκλοπαιδείας Ἐλευθερουδάκη πραγματεία Δουβουινώτου εἰς τὴν λέξιν «Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως» ἐν Ἀθήναις 1924-31),

κτύλιος ὄντινα φέρει ὁ πάπας και δι' οὗ σφραγίζει πάντα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα «ὁ δακτύλιος τοῦ ἀλιέως». Καὶ τιτοφοροῦμεθα ὡς ἀφελεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι διότι δὲν καταπίνομεν πάσας τὰς κίβδηλους ταύτας ρωμαϊκὰς πλαστογραφίσεις και ἐπινοήσεις και τὰς τοιαύτας ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς λ. χ. τὸ ἐν τῷ ναῷ τῷ ὑπερθεν τῶν κατακομβῶν τῆς Ἁγίας Ἀγνῆς ἐπιδεικνύμενον τανῦν εἰς προσκύνησιν τῶν πιστῶν ἄγαλμα τῆς Ἁγίας Ἀγνῆς, μαρμαρίνον ἄγαλμα ἀρχαίας εἰδωλολατρικῆς θεότητος, τῇ Scala Santa, τὴν κλίμακα τάχα τοῦ πραιτωρίου τοῦ Πιλάτου, ἐμφανισθεῖσαν κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐν Ρώμῃ, ἦντινα ἀνήλθεν αἰμόφυρτος ὁ Ἰησοῦς, ἐφ' ἧς ἐπιδείκνυνται κηλίδες τοῦ αἵματός του και ἦντινα ἀνέρχονται γονυκλινεῖς τὴν σήμερον οἱ πιστοί, τὸν οἶκον τῆς Πανγκίας ἐκ Ναζαρέτ, ὄντινα μετεκόμισαν, κατὰ τὸν Μεσαίωνα πάντοτε, ἄγγελοι, κατ' ἀρχὰς εἰς Δαλματίαν και εἶτα εἰς Ἀκρέτο τῆς Ἰταλίας, τὴν οὐρανόπεμπτον ἰδιόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου «πρὸς τοὺς υἱοὺς του Φράγκους», τὴν ἐπίσης οὐρανόπεμπτον ἐπιστολὴν τῆς Θεοτόκου πρὸς τοὺς κατοίκους Μεσσηνίας τῆς Σικελίας περιεγομένην και νῦν ἔτι ἐτησίως ἐν πομπῶδει λιτανεῖα ἀνὰ τὴν πόλιν (Ubaldo Introd. in S. Script) κτλ. πρὸς δόξαν και θρίαμβον τοῦ ψεύδους.

Ἡ ὑπόθεσις δὲ καθ' ἣν οἱ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου παράδοσις παρουσιάσθη τὸ πρῶτον ἐν Κων/πόλει κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα και ἀπεδόθη εἰς τὸν δῆθεν ἀνύπαρκτον Δωροθέον τὸν Τύρου εἶναι τελείως ἀβάσιμος, καθὰ δὲ ὀρθῶς βαβαιοῖ ὁ λατῖνος ἱστορικὸς θεολόγος Pichler »δὲν εἶναι δίκαιον νὰ βεβαιοῖ τις ὅτι ἡ διήγησις τοῦ Δωροθέου εἶναι ἐπινοήσις τῶν Ἑλλήνων ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἔριδος (525) μεταξύ τοῦ Πάπα Ἰωάννου και τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως ἡ ἱστορία τῆς περιστάσεως ταύτης μᾶς ἀναγκάζει νὰ δεχθῶμεν τὸ ἀντίθετον τοῦτέστιν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν γνησιότητα και τὴν ἀξιοπιστίαν τῆς ἀφηγήσεως. Θὰ ἦτο ἀληθῶς παράδοξον νὰ φαντασθῆ τις ὡς θέλει ὁ Ἐργενρότερ ὅτι μόλις ἀφίκετο εἰς Κων/πολιν ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης Ἰωάννης ἔσπευσαν νὰ ἐπινοήσωσιν οἱ Ἕλληνες διὰ τοῦ πρεσβυτέρου Προκοπίου τὴν περὶ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου παράδοσιν και νὰ ἀποδώσωσιν αὐτὴν εἰς πρόσωπον ἐντελῶς ἀνύπαρκτον! Πῶς ἐγίνωσκον οἱ Ἕλληνες ὅτι ἐπίσκοπος Ρώμης ἐμελλε νὰ μεταβῆ εἰς Κων/πολιν, ἀλλὰ και ποῖον κῦρος ἠδύνατο νὰ ἔχη τὸ ὄνομα τοῦ Δωροθέου Τύρου πρὸς στήριξιν τόσον σοβρᾶς παραδόσεως; Ἐχάθησαν τόσον μεγάλα ὀνόματα τοῦ παρελθόντος τοῦ χριστιανισμοῦ μεθ' ἑνὸς τῶν ὁποίων ἦτο δυνατὸν νὰ συνδέσωσιν αὐτὴν; Ἀλλὰ τὰ πράγματα συνέβησαν ἀπλοῦστατα, ὑπῆρχε τὸ σύγγραμμα τοῦ Δωροθέου λατινιστί, μετεφράσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου Προκοπίου, ἐγένετο δὲ χρῆσις αὐτοῦ κατὰ τὴν προκληθεῖσαν συζήτησιν μεταξύ τῶν ἐπισκόπων Ρώμης και Κων/λεως» (Pichler Geschichte

SISMANOGLIO MEGALON

69

Kirchlichen Trennung zwischen dem Orient und Occident, München 1864. 5. 11,636).

Ἄλλὰ οὕτως ἠννόησαν ἀνέκαθεν οἱ ἐν Ρώμῃ τὴν ἱστορίαν. Ἄρνησις ἀναμφισβητήτων ἱστορικῶν ἀληθειῶν, χάλκευσις μυθοπλαστιῶν καὶ τῶν πλέον ἀπιθάνων (Ψευδοκλημένεια, Ψευδοκωνσταντίνειος Δωρεά, Ψευδοδεκρετάλεις), στρέβλωσις, παραχάραξις καὶ διαφθορὰ ἐπισήμων κειμένων, οἶον: Κανόνων, Πατερικῶν ἔργων κτλ. εἰς ἃς προσετίθεντο ὅπου ἐνεχώρει δυναστεῖαι καὶ βιαιοπραγαίαι, ἐσμὸς συκοφαντιῶν καὶ λοιδοριῶν. Ἴδου τὰ μέσα ἅτινα ἐχρησιμοποίησεν ἀείποτε ἡ Ρώμη κατὰ τῆς Ὁρθ. Ἀνατ. Ἐκκλησίας καὶ ἅπερ ἀνομολογεῖ μετὰ ἀγαστῆς παρρησίας ὁ κατὰ τὰς ἡμέρας μας δημοσιογραφῶν ἐν τῇ ἔφημερίδι Κων/λεως «Ἀπογευματινὴ» καθολικὸς ἱερεὺς καὶ θεολόγος Μὰξ πρίγκηψ τῆς Σαξωνίας, εἰς δὲν παραπέμπομεν τοὺς ἐν Ρώμῃ. Ἄλλ' ἔχω ἀείποτε ὑπ' ὄψει τὰ γραφόμενα τοῦ Λουκιανοῦ καθ' ἃ ὁ γράφων ἱστορίαν οἰανδήποτε πρέπει νὰ θύῃ μόνῃ τῇ ἀληθείᾳ ἀποβλέπων οὐκ εἰς τοὺς ἀκούοντας, ἀλλ' εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συνεσομένους τοῖς συγγάμμασιν. «Εἰ δὲ τὰ παραυτίκα τις θεραπεία τῆς τῶν κολακευόντων μερίδος εἰκότως ἂν νομισθῆι οὐδὲ πάλαι ἡ ἱστορία ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ἀπέστραπτο οὐ μείον ἢ κομματικὴν ἢ γυμναστικὴν». (Λουκιανοῦ περὶ τοῦ πᾶσι δεῖ ἱστορίαν συγγράφειν). Μέτιθι Ἀθηναίων Χρυσοστόμου, τὸ πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, Γεδεῶν, Πατριαρχικοὶ Πίνακες καὶ Χρονικὰ Πατριαρχικοῦ οἴκου, Φαβρικίου βιβλιοθήκη, ἐκτενὲς ὑπόμνημα περὶ Ἀνδρέου ἐν μηνιαίῳ Νοεμβρίου, ἐγκώμιον εἰς Ἀνδρέαν ἐν κώδικι χειρογράφων Μονῆς Ἰβήρων κτλ. ἔργα τοῦ Ζ' ἢ Η' αἰῶνος. Μετὰ τῆς αὐτῆς δὲ παραφορᾶς ἐκφράζεται ὁ Ἐργενρότερ καὶ κατὰ τῶν προτεσταντῶν ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ συνεχίσει τῆς ἱστορίας τῶν Συνόδων τοῦ Hefele, προαχθεὶς διὰ τὴν παράφορον εἰς τὸν παπισμὸν ἀφοσίωσίν του εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Καρδιναλίου.

Τῷ 196 ὁ Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ Σίπτιμος Σεβῆρος κυριεύσας τὸ Βυζάντιον ἐπισκοποῦντος τοῦ Ὀλυμπιακοῦ (187-198) ἀφῆρεσεν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δίκαια Μητροπόλεως καὶ ὑπέταξεν αὐτὸ εἰς τὴν Θρακικὴν Ἡράκλειαν. Κατὰ τὰ ἰσχύοντα δὲ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ θέσμια πᾶσα οὐσιώδης μεταρρύθμισις τῆς πολιτικῆς διοικήσεως συνεπήγετο καὶ τὴν ἀνάλογον ταύτη ἐκκλησιαστικὴν «τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἢ τάξις ἀκολουθεῖτω» ἦντινα διοικητικὴν διαίρεσιν ἢ Ἐκκλησία οὐδαμῶς ἠδύνατο νὰ παρίδῃ, καθόσον ἀπ' αὐτῆς ἐξηρτῶντο διὰ πολλαπλῶν δεσμῶν συνδεόμενα τόσον τὰ ποικίλα συμφέροντα τῶν πιστῶν, ὅσον καὶ αὐτὴ αὐτὴ ἢ ἐν ἀρμονίᾳ καὶ εὐταξίᾳ λειτουργία τῆς ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως, καθὰ θεσπίζει ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (Κανὼν ΙΖ') ἐπαναλαμβάνει δὲ ἡ Πενθέκτη (Κανὼν ΛΗ') ἦντινα κανονικὴν τάξιν ἐπέριπτε κατὰ πρόσωπον ὁ ἱερός Φώτιος τῷ πάπᾳ Νικολάῳ φωνῶν «τὰ ἐκκλη-

σιαστικὰ καὶ μάλιστα τὰ περὶ ἐνοριῶν δίκαια ταῖς πολιτικαῖς ἐπικρατεῖαις τε καὶ διοικήσεσι συμεταβάλλεσθαι εἶωθε». Τῇ Μητροπόλει Ἡρακλείας ὑπήχθη ὡς Ἐπίσκοπος καὶ ὁ Βυζαντίου ἄχρι τοῦ Μητροφάνους ἐπὶ 117 ἔτη. Θὰ εἶδει δὲ νὰ ᾗ τις ἐσκοτισμένος τὸν νοῦν ὑπὸ τῆς Μεσαιωνικῆς παπικῆς ἀχλύος, «γλαῦκα εἰς Ἀθήνας κομίζων», δραματιζόμενος ὅτι τὸ πασίγνωστον καὶ πανθομολογούμενον καὶ καθ' ἐκάστην Πατριαρχικὴν ἐκλογὴν καὶ λειτουργίαν καθ' ἣν συλλειτουργεῖ τῷ Πατριάρχῃ ὁ Μητροπολίτης Ἡρακλείας διατρανούμενον γεγονός τοῦτο ἀποτελεῖ λοιδορίαν διὰ τὸν θρόνον Κων/πόλεως ἢ ὅτι μειοῦται τὸ κύρος αὐτοῦ, διότι ἐκ πολιτικῶν λόγων προεβιάσθη ὁ θρόνος του εἰς τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα. Τὸ γεγονός τοῦτο ἀναγράφεται ἐπίσης εἰς πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν καὶ μόνον οἱ λατίνων προσήλυτοι φωρῶνται ἀγνοοῦντες αὐτὸ καὶ θεωροῦσιν ὡς θρίαμβον ὅτι μᾶς προῦκάλεσαν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν λησμονοῦν ὅτι ἐκ πολιτικῶν λόγων προεβιάσθη εἰς πρωτόθρονον τῆς ὅλης ἐκκλησίας καὶ ὁ θρόνος τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης κατὰ τὴν ἀψευδῆ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι μαρτυρίαν δύο Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τῆς Δευτέρας, λεγούσης διὰ τοῦ Γ' αὐτῆς Κανόνος: «τὸν μέντοι Κων/πόλεως ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ρώμης Ἐπίσκοπον διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ρώμην» καὶ τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου θεσπιζούσης διὰ τοῦ ΚΗ' κανόνος αὐτῆς, «καὶ γὰρ τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην οἱ Πατέρες εἰκότως ἀποδεδώκασι τὰ πρεσβεῖα. Καὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ κινούμενοι οἱ ἑκατὸν πενήκοντα θεοφιλέσταιοι ἐπίσκοποι (Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου) τὰ ἴσα πρεσβεῖα ἀπένειμαν τῷ τῆς Νέας Ρώμης ἀγιωτάτῳ θρόνῳ εὐλόγως κρίναντες τὴν βασιλείᾳ καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν πόλιν καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύουσαν πρεσβειῶν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ρώμῃ καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκείνην μεγαλύνεσθαι πράγμασι κλπ.» Ταῦτα δὲ ἐπικυροῖ ἡ Πενθέκτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (Κανὼν ΛΣΤ'). (1)

Μόνον δὲ οἱ παντελῶς ἄγευστοι τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἀγνοοῦσιν ὅτι ὁ διοικητικὸς ὀργανισμὸς, καθὰ εἶπομεν καὶ ἀνωτέρω, τῆς ἀρχαίας

(1) «Ἀνανεούμενοι τὰ παρὰ τῶν ἑκατὸν πενήκοντα ἀγίων Πατέρων τῶν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ταύτῃ καὶ βασιλίδι πόλει συνελθόντων καὶ τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα τῶν ἐν Χαλκηδόνι συναθροισθέντων νομοθετηθέντων, ὀρίζομεν ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον τῶν ἴσων ἀπολαύειν πρεσβειῶν τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης θρόνου καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκείνον μεγαλύνεσθαι πράγμασι δεύτερον μετ' ἐκείνον ὑπάρχοντα. . . .» Βλέπε καὶ τὰ εἰς τοὺς Κανόνες τούτους σχολία Ζωναρά, Βαλααμῶνος, Ἀριστηνοῦ ἐν Ῥάλλῃ καὶ Ποτλῇ Σύνταγμα κτλ. Τόμος Β'. Ἐκ τοῦ Κανόνος τούτου τῆς Πενθέκτης Συνόδου συναγεται ἀριδῆλως ὅτι ἐν τῇ Ἀνατολῇ οὐδεμίαν ἀπέδιδον προσοχὴν ἢ σημασίαν εἰς τὰς ἐν Ρώμῃ φονασκίας καὶ διαμαρτυρίας κατὰ τοῦ ΚΗ' Κανόνος τῆς Δ' Οἰκ. Συνόδου. Ὁ ΚΗ' Κανὼν ἀπὸ

Ἐκκλησίας ἠκολούθει πιστῶς καὶ ἀκριβῶς τὸν πολιτικὸν διοικητικὸν ὀργανισμόν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἐν τῷ συμφέροντι αὐτοῦ τούτου τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος. Πανηγυρικὴν δὲ ἐφαρμογὴν τοῦ ἀξιώματος τούτου μέχρις ὑπερβολῆς μάλιστα παρέχει ἡμῖν ἡ Πενθέκτη Οἰκουμένη Σύνοδος διὰ τοῦ ΛΘ' αὐτῆς Κανόνος.

Τὸν ἐκ πολιτικῶν δὲ λόγων προβιβασμὸν τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἐμαρτύρει καὶ αὐτὴ αὐτῆ ἡ παπικὴ Ρώμη διὰ τῆς Ψευδοκωνσταντινείου Δωρεᾶς, ἣτις περὶ τὰ μέσα τοῦ Η' (757) αἰῶνος χαλκευθεῖσα ἐν Ρώμῃ καὶ ἐξ αὐτῆς διαδοθεῖσα εἰς ἅπασαν τὴν Ἐκκλησίαν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως προῦβάλλετο καὶ ἐθεωρεῖτο καθ' ἅπαντα τὸν Μεσαίωνα ὑπὸ τῶν παπῶν ὡς ἐπίσημον γνήσιον ἐγγραφὸν ἀδιαφιλονεικῆτου αὐθεντίας καὶ κύρους καὶ ἐν ἧ Δωρεᾷ παρίσταται ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος λέγων ἕνα : «οἱ Ἐπίσκοποι οἱ διάδοχοι τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων ἀρχικὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν γῆν ἔχουσι πλέον παρ' ὃ ἔχει ἡ βασιλεία τῆς δόξης ἡμῶν καὶ τοῦτο παρεχωρήθη ἀφ' ἡμῶν καὶ τῆς βασιλείας ἡμῶν. Καὶ θέλομεν ἡμεῖς αὐτὸν τὸν κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ ἐκ προσώπου αὐτοῦ πρώτους πρὸς τὸν Θεὸν πατέρας εἶναι καὶ δεφένσορας. Καὶ ὡσπερ ἡ βασιλικὴ ἐξουσία ἡμῶν εἰς τὴν γῆν σέβεται καὶ τιμᾶται οὕτω θεσπίζομεν σέβεσθαι καὶ τιμᾶσθαι, τὴν ἁγίαν τῶν Ρωμαίων Ἐκκλησίαν καὶ πλέον παρὰ τὴν βασιλείαν ἡμῶν καὶ τὸν γῆινον θρόνον, τὴν ἁγίαν καθέδραν τοῦ Ἁγίου Πέτρου δοξάζεσθαι καὶ ὑψύσθαι, δίδοντες αὐτῇ δύναμιν καὶ δόξης ἀξίωμα καὶ διακρίνοντες, θεσπίζομεν ἕνα ἔχη ἐξουσίαν ἀρχικὴν καὶ εἶναι ταύτην κεφαλὴν τῶν τεσσάρων θρόνων, ἧτοι τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας, τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀπλῶς πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν

θηρησκειτικῆς ἀπόψεως ἐξεταζόμενος ἀποτελεῖ δογματικὴν ἀλήθειαν ὡς ἐξενεχθεῖς ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ὑπὸ Οἰκουμένης Συνόδου. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως μελετώμενος μεγίστην κέκτηται τὴν σημασίαν ὅτε παρουσιάζων ἡμῖν ἐξακοσίους τριάκοντα Ἐπισκόπους τῆς πολυαριθμοτάτης τῶν Οἰκουμένης Συνόδων, μαρτυροῦντας πανηγυρικῶς καὶ δὴ ἐν ἐποχῇ οὐχὶ λίαν ἀφεστώσῃ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν τὴν ὁποῖαν πατροπαραδότως εἶχον, ἡ προεξάρχουσα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσις τῶν Ἐπισκόπων Ρώμης ὠφέλειτο οὐχὶ εἰς Εὐαγγελικὴν τινα διάταξιν, ἀλλ' εἰς τὸ ὅπως τυχαῖον γεγονός ὅτι κατὰ τὴν γένεσιν καὶ τὴν πρώτην ἀνάπτυξιν τοῦ Χριστιανισμοῦ συνέπεσεν ἡ Ρώμη νὰ ἀποτελῇ τὴν ἑδρὰν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Τῇ αὐτῇ δὲ θεμελιώδει ἀρχῇ στοιχοῦσα ἡ Ἐκκλησία ἐψήφισε δευτέραν μετὰ τὴν Ρώμην τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νῆσον Ρώμην, διότι, καθὰ ἀποφαίνεται ἡ Δ' Οἰκουμ. Σύνοδος, τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις τῶν ἐκκλησιαστικῶν παροικιῶν, ἡ τάξις ἀκολουθήτω» (Καν. ιζ') καὶ Πενθέκτης (Κανὼν λθ').

πάσης τῆς Οἰκουμένης. Καὶ ὁ Ἐπίσκοπος ὁ μέλλον εἶναι εἰς τὴν ἁγίαν τῶν Ρωμαίων Ἐκκλησίαν ὀφείλει εἶναι ἔνδοξος καὶ ὑψηλότερος παρὰ πάντας τοὺς ἱερεῖς τοῦ κόσμου καὶ εἴ τι ἐστὶ πρὸς θεραπείαν καὶ πρὸς διόρθωσιν καὶ στερέωσιν τῆς πίστεως τῶν χριστιανῶν ἵνα εὐρύνηται παρ' αὐτοῦ. Αἰκλιον γάρ ἐστιν ἵνα ἐκεῖσε ὁ ἅγιος νόμος ἔχη τὴν κεφαλὴν καὶ ἀρχὴν ὅπου ὁ ἅγιος νομοθέτης Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν μακάριον Ἀπόστολον Πέτρον ἐκέλευσε κρατεῖν τὴν καθέδραν καὶ ὅπου τὸ πάθος τοῦ Σταυροῦ ἔπαθε καὶ μακαρίου θανάτου ποτήριον ἔπιε καὶ ἐγένετο ἀκόλουθος τοῦ μαΐστορος καὶ Κυρίου αὐτοῦ καὶ ἐκεῖ τὰ ἔθνη ἵνα κλίνωσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν... καὶ ἵνα εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου ἀναζητῶσι τὸν διδάσκαλον ὅπου τὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ λείψανα ἀναπαύονται... »

Ἰδοὺ λοιπὸν ὁ Μ. Κωνσταντῖνος (1) ἰδρυτῆς καὶ νομοθέτης τῆς Ρωμαϊκῆς πρωτοκαθεδρίας.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τὴν σήμερον ἀπὸ τοῦ ιζ' αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς οἱ πάπαι δὲν τολμῶσι νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν τὸ κίβδηλον τοῦτο κατασκευάσμα των, προῖον ἐποχῆς παχυλῆς ἀμαθείας καὶ κακοπιστίας, ὅπως ἀντικείμενον πρὸς τὴν ἀπλὴν καὶ σεμνὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, δι' οὗ ἐνομίσθη ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ στηριχθῶσιν ἀντιευαγγελικαὶ καὶ ἀπολυταρχικαὶ ἀξιώσεις, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπεκηρύχθη τὸ ἐγγραφὸν ὑπὸ τῆς παπικῆς Ἐδρας ὡς νόθον καὶ κίβδηλον καὶ ἐπιζητοῦν ὑπὸ χριστιανικὴν μορφήν τὴν παλινόρθωσιν τῆς εἰδωλοατρικῆς κοσμοκρατορίας τῆς ἐθνικῆς Ρώμης.

Η ΕΝ ΚΑΡΘΑΓΕΝΗΣ ΣΥΝΟΔΟΣ

H. 202

Τὸ 419 συνήρχετο ἐν Καρθαγένῃ μεγάλη Σύνοδος τῆς Ἀνθυπατικῆς Ἀφρικῆς παρόντων 217 ἐπισκόπων, ἐκπροσωποῦντων ἑκατοντάδας ἐτέρων ἀπόντων, προεδρευόντος τοῦ Καρθαγένης Αὐρηλίου, παρόντος τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου καὶ τριῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα Ζωσίμου, καθ' ὅσον οἱ ἐν τῇ Λατινικῇ Ἀνθυπατικῇ Ἀφρικῇ διετέλουσαν εἰς στενὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας Ρώμης ὡς τῆς μόνης ἐν τῇ Δύσει Ἀποστολικῆς Ἐδρας καὶ δὲν ἔχει τις νὰ ἀναδιφήσῃ τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τούτου.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνθυπατικῆς Ἀφρικῆς διεκρίνετο μεταξὺ ἀπασῶν τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν ἀνελλιπῆ ἐτησίαν συγκρότησιν τῆς Τοπικῆς ἐν αὐτῇ Συνόδου. Ὁ δὲ Τερτυλλιανός, (Βλέπε De praescript. Hæreticorum) ὁμιλῶν περὶ τῶν Ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν, ὧν τὸ μέγα κῦρος ὡς θεματοφυλάκων τῆς Ἀποστολικῆς Παραδόσεως καὶ ἀρχετύπων τῆς πί-

(1) Κατωτέρω τῆς Δωρεᾶς δωρεῖται τάχα ὁ Κωνσταντῖνος τοῖς πάπαις τὴν Ἰταλίαν καὶ σύμπασαν τὴν Δύσιν.

στεως ἐξαίρει καὶ ἐπικαλεῖται, καὶ ἀναφέρων τὴν Κόρινθον ἐν Ἀχαΐα, τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τοὺς Φιλίππους ἐν Μακεδονίᾳ, τὴν Ἐφεσον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἐπάγει: «ἐὰν δὲ εὐρησῶ παρὰ τῇ Ἰταλίᾳ ἔχεις τὴν Ρώμην ὄθεν καὶ ἡμεῖς πρόχειρον ἔχομεν τὸ κῆρος»· καὶ ἐξακολουθεῖ ἐξυμνῶν τὴν Ρώμην τὴν καθαγιασθεῖσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου καὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἰωάννου. «Si autem Italiae adjaces habes Romam unde nobis quoque auctoritas presto est».

Ἀφοῦ κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς Συνόδου ἀνεγνώσθησαν τὸ σύμβολον καὶ οἱ κανόνες τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ διεπιστώθη ὅτι τὰ ἐν Ἀφρικῇ ἀντίγραφα ἦσαν ἀπαράλλακτα πρὸς τὰ πρωτότυπα ἐνεκρίθη διὰ τοῦ πρώτου κανόνος ὅτι πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις τῆς παρούσης Συνόδου αἱ συμφωνοῦσαι πρὸς τὰ ἐν Νικαίᾳ ἀποφασισθέντα θὰ ἔμενον βέβαιαι καὶ ἀπαρασάλευτα. Οἱ Ἀφρικανοὶ δηλαδὴ, γινώσκοντες καλῶς τοὺς ἐν Ρώμῃ, ἐλάμβανον τὰ προφυλακτικὰ μέτρα τῶν τὰ δὲ γεγονότα ἀπέδειξαν πόσον εἶχον δίκαιον.

Αἰφνης ἐν τῇ Συνόδῳ ἐξειλίχθη σκηνὴ νοστιμωτάτη, ἀλλ' ἥκιστα τιμητικὴ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Ρώμης. Ἀπιάριός τις πρεσβύτερος τῆς ἐπαρχίας Σήκκης καταδικασθεὶς ἐν Ἀφρικῇ εἶχε προσφύγη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ρώμης καὶ ἐκεῖ ἀθωωθείς ὑπὸ τοῦ Πάπα Ζωσίμου εἶχεν ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀφρικὴν μετὰ τῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα καὶ ἐζήτηε τὴν ἀποκατάστασίν του. Ἡ Σύνοδος κατεξάνεστη· καὶ ὁ μὲν Ἀπιάριος ὑποβλήθει εἰς ἀνάκρισιν παρὰ τὰς παρελκύσεις καὶ ὑπεκφυγὰς τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Πάπα Ἐπισκόπου Φαυστίνου ἀνωμολόγησεν ἑαυτὸν ἔνοχον καὶ οὕτως ἐγελοιοποιήθη ὁ Πάπας Ζώσιμος καὶ ἡ ἀθωωτικὴ ἀπόφασίς του. Τότε οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου πῖσαντες τὸν Φαυστῖνον ἐξηνάγκασαν νὰ παρουσιάσῃ τὸ γραπτὸν ἐνταλτήριον τοῦ Πάπα, οὗτινος ἀναγνωσθέντος ἐγνώσθη ὅτι ὁ Πάπας ἡξίου νὰ ἔχωσιν οἱ καταδικαζόμενοι παρὰ τῶν ἐν Ἀφρικῇ Συνόδων Ἐπίσκοποι τὸ ἐκκλητικὸν πρὸς αὐτόν, πρὸς δὲ ν' ἀναμιγνύηται εἰς τὰς δίκας τῶν Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων ἀποστέλλων ἐκ τοῦ πλευροῦ αὐτοῦ ἀντιπροσώπους. Ταῦτα δὲ ἡξίου διότι ἡ πρώτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῇ Σύνοδος εἶχεν ἀναγνωρίσῃ αὐτῶν τοιαῦτα δικαιώματα. (1)

Οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου ἔμειναν κατάπληκτοι· ἀναφυλλίζουσι τοὺς κανόνας τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου καὶ δὲν εὐρίσκουσι τίποτε τὸ σχετικόν. Τί ποιητέον; Προσφεύγουσι τότε εἰς ἕν ἡρωϊκὸν φάρμακον. Ἀποφασίζουσι νὰ ζητήσουν δι' ἀπεσταλμένων ἐκ Κων/πόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας αὐθεντικὰ

(1) Οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης μὴ ἀποτολμῶντες εἰσέτι νὰ ὑποστηρίξωσι τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν ὡς θείῳ δικαίῳ προερχομένας ἐζήτησαν νὰ τὰς φορτώσουν προφανῶς εἰς βάρος τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἀ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

κείμενα τῶν πρακτικῶν καὶ τῶν κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Ἐν τῷ μεταξὺ γράφον πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ Ζωσίμου Βονιφάτιον εὐλαβῆ μὲν κατὰ τύπους αὐστηρὰν δὲ κατὰ τὴν οὐσίαν ἐπιστολὴν ἐν ᾗ ἀνακρινοῦντες τὴν ληρθεῖσαν ἀπόφασιν παραθέτουσιν ὅτι τὸ ζήτημα ἀναβάλλεται μέχρι τῆς λήψεως τῶν αὐθεντικῶν κειμένων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου· καὶ ἂν μὲν αἱ διατάξεις τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἀναγνωρίζουν τὰς ἀξιώσεις τοῦ Πάπα καὶ ἀπεδέχθησαν ταύτας αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἰταλίας, θὰ συμμορφωθῶσι καὶ αὐτοί, ἄλλως δὲν θ' ἀνεχθῶσι τὸν τύπον τοῦτον. Λέγοντες δὲ Ἐκκλησίας τῆς Ἰταλίας ἠννόουν προδήλως τὰς ἀνεξαρτήτους ἀπὸ τῆς Ρώμης Ἐκκλησίας Μεδιολάνων, Ἀκυλητίας καὶ Ραβέννης. Τὸν Μεδιολάνων μάλιστα ἀναφέρουσιν ἀλλαχοῦ τῶν πρακτικῶν ὡς ἰσότιμον τοῦ Ρώμης. Παρακαλοῦσι δ' ἐν τέλει τὸν Πάπαν νὰ εὐεργετήσῃ καὶ αὐτὸς ἀπάσας τὰς Δυτικὰς Ἐκκλησίας, μεριμνῶν νὰ προμηθεύσῃ αὐτοῖς αὐθεντικὰ κείμενα τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἡ εἰρωνεῖα εἶναι προφανής.

Τί ἔπρεπε νὰ ἀπαντήσῃ ὁ Πάπας Βονιφάτιος εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην; Ὅ,τι ἐγράψαμεν καὶ προηγουμένως, δηλαδὴ: «Τί κάθεσθε καὶ μοῦ ψάλλετε περὶ κανόνων Ἀφρικανοὶ ἄγιοι». «Σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν». «Ἴδου οἱ θείῳ δικαίῳ κανονικοὶ τίτλοι μου». Ἀλλὰ τὸ θείῳ δικαίῳ πρωτεῖον τῶν Παπῶν ἐκυφορεῖτο μὲν ἐν Ρώμῃ, δὲν εἶχεν ὅμως εἰσέτι ἴδῃ τὸ φῶς τοῦ Ἥλιου, ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Βονιφάτιος ἀκκὴν ἐγένετο σιωπῆ.

Ἐφθασαν ἐπὶ τέλους ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας τὰ αὐθεντικὰ κείμενα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Φυσικὰ οὐδὲν περὶ τῶν ἀξιώσεων τῶν Παπῶν περιεῖχον καὶ ἀπεδείχθη οὕτως ὅτι ὁ Πάπας εἶχε παρουσιάσει αὐτοῖς ὑποβολιμαῖα καὶ νόθα ἔγγραφα. Τότε ἡ ἀγανάκτησις τῆς Συνόδου ἐξέσπασε πλέον καὶ γράφει αὕτη μακρὰν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Διάδοχον τοῦ Βονιφάτιου Κελεστῖνον συνοψιζομένην ἐν τοῖς ἀκολουθούοις. Ἐκθέτουσιν ἐν πρώτοις διὰ μακρῶν τὰ τοῦ ζητήματος τοῦ πρεσβυτέρου Ἀπιαρίου, ὁμολογήσαντος τὴν ἐνοχὴν του καὶ γελωτοποιηθείσης οὕτω τῆς ἐν Ρώμῃ ἐκδοθείσης ὑπὲρ αὐτοῦ ἀθωωτικῆς ἀποφάσεως. Καταγγέλλεται ἡ ἀνάρμοστος διαγωγή τοῦ Παπικοῦ Τοποτηρητοῦ Φαυστίνου τόσο ἐν τῷ ζήτηματι τοῦ Ἀπιαρίου εἰς ᾧ ἀπεδείχθη οὐχὶ δικαστῆς ἀμερόληπτος ἀλλὰ πατρῶν καὶ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου, ὅσον καὶ διὰ τὴν βάνουσον πρὸς πᾶσαν τὴν Σύνοδον συμπεριφορὰν του πρὸς ἣν «μεγάλως ἀντέστη διαφόρους ὕβρεις ἐπιφέρων ὡσανεὶ τὰ πριβιλέγια (Προνόμια οὐχὶ δίκαια) τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας διεκδικῶν»· εἶτα εἰσερχόμενοι οἱ Πατέρες εἰς τὴν οὐσίαν ἀνακαλοῦσι τὸν Πάπαν εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν τήρησιν τῶν Κανονικῶν διατάξεων, καθ' ἃς αἱ δίκαια τῶν κληρικῶν καὶ αὐτῶν ἔτι

των Ἐπισκόπων δέον νὰ περατῶνται ἐνώπιον τῶν οἰκείων Μητροπολιτῶν (ἐννοῦσι προδήλως τὸν β' κανόνα τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

Οὐδείς δὲ ὄρος τῶν Πατέρων ἀπαγορεύει τοῦτο τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀφρικῆς, «εἰ μὴ ἄρα τίς ἐστίν —ἐπάγουσιν— ὅστις πιστεύσῃ ἐν ᾧτινι δήποτε δύνασθαι τὸν Θεὸν ἡμῶν ἐμπνεῦσαι τῆς κρίσεως τὴν δικαιοσύνην, τοῖς δὲ ἀν-ριθμήτοις εἰς Σύνοδον συνηθροισμένοις ἱερεῦσιν ἀρνεῖσθαι; . . . . . περὶ γὰρ τοῦ τινὰς ὡσανεὶ ἐκ τοῦ πλευροῦ τῆς σῆς Ἀγιοσύνης πέμπεσθαι οὐδεμιᾶ τῶν Πατέρων Συνόδῳ ὀρισθὲν εὐρίσκομεν. Ἐπειδὴ ὅπερ πάσαι διὰ τοῦ αὐτοῦ συνεπισκόπου ἡμῶν Φαυστίνου ὡσανεὶ ἐκ μέρους τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου αὐτόθεν ἀπέσταλτο, ἐν ταῖς ἀληθεστέραις ἀπογραφαῖς τῆς ἐν Νικαίᾳ . . . . . τοιοῦτό τί ποτε οὐκ ἠδυνήθημεν εὐρεῖν».

Καὶ μετὰ τοὺς κολαφισμοὺς τούτους καὶ τὴν ἐπὶ παραχαράξει καὶ πλαστογραφῆσει τῶν Κανόνων μομφὴν ἐπακολουθεῖ τὸ μαστίγιωμα. «Ἐκβιαστὰς τοίνυν κληρικούς ἡμῶν τινῶν αἰτούντων μὴ θέλετε ἀποστέλλειν μηδὲν παραχωρεῖν **INA MH TON KAPHNΩDH TYΦON TOY KOΣMOY ΔOΞΩΜEN EΙΣAΓEIN TH TOY XPICTOY EKKLHΣIΔ**, ἥτις τὸ φῶς τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης τὴν ἡμέραν τοῖς τὸν Θεὸν ἰδεῖν ἐπιθυμοῦσι προσφέρει». Ἐλεγον δηλαδὴ οἱ Ἀφρικανοὶ Ἐπίσκοποι πρὸς τὸν Πάπαν.

Α') Σὲ ἀνακαλοῦμεν εἰς τὴν τάξιν καὶ εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἀληθῶν κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, οὐς μᾶς ἀπέστειλες πλαστογραφημένους καὶ καθ' οὓς αἱ δίκαι τῶν κληρικῶν περατοῦνται ἐνώπιον τῶν Μητροπολιτικῶν Δικαστηρίων.

Β') Οὐδείς κανὼν ἀπαγορεύει τὴν ἐνάσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου τῇ ἐν Ἀφρικῇ Ἐκκλησίᾳ· πρέπει δὲ νὰ εἶναι τις τελείως ἀπονενοημένος, ὥστε νὰ φαντάζεται ὅτι ὁ Θεὸς φωτίζει μόνον αὐτὸν εἰς τὴν ἀπονομήν τῆς δικαιοσύνης καὶ οὐχὶ τοὺς πολυπληθεῖς ἐν Συνόδῳ Πατέρας.

Γ') Ἐκ τῶν αὐθεντικῶν ἀντιγράφων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἅπερ ἐκομίσαμεν ἐκ Κων/πόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας, ἐξηλέγξαμεν ὅτι ἀπεπειράθης νὰ μᾶς ἐξκαπτήσης ἀποστείλας ἀντίγραφα παραπεποιημένα καὶ νόθα.

Δ') Ὅφείλεις ν' ἀπόσχῃς ἀπὸ τοῦ νὰ στέλλῃς ἀντιπροσώπους σου εἰς εἰς τὰς δίκαις κληρικῶν ἢ νὰ δέχῃσαι ἐφέσεις τῶν διότι οὐδείς κανὼν σοὶ παρέχει τοιοῦτον δικαίωμα.

Ε') Διὰ τῶν ἀλαζονικῶν ἀξιώσεών σου ἀποπειρᾶσαι νὰ μεταφυτεύῃς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν καπνώδη τύφον τοῦ Κόσμου, τὰς αὐταρχικὰς παραδόσεις τῆς εἰδωλολατρικῆς Ρώμης ἀντὶ τῆς βασιλευσύνης ἐν αὐτῇ κατὰ Θεὸν ταπεινοφροσύνης καὶ ἀπλότητος.

Τί ἀπήντησεν εἰς ταῦτα ὁ πάπας Κελεστῖνος ἐξ ὧν συνήγετο ἀριθμη-

ως ὅτι οὐχὶ τὰ σοφίσματα καὶ τὰς Ρωμαϊκὰς πλαστογραφίας, ἀλλὰ τοὺς ἀληθεῖς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας ἐθεώρουν οἱ Ἀφρικανοὶ Ἐπίσκοποι ὡς τὸν μόνον ἰσχύοντα παρ' αὐτοῖς νόμον, καὶ εἰς τούτους κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ὑποτασσόμενοι ἀπέριπτον ἀδιστάκτως πᾶσαν παπικὴν ἀξίωσιν μὴ στηριζομένην ἐπὶ Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας; (1) Καὶ μεταξὺ τῶν ὑπογραφάντων τὴν δήλωσιν ταύτην κατελέγετο καὶ ὁ μέγιστος τῶν Δυτικῶν Πατέρων, ὁ ἱ. Αὐγουστῖνος.

Τί ἀπήντησε λοιπὸν εἰς τοὺς Ἀφρικανούς ὁ Κελεστῖνος; Ἐὰν σήμερον ὁ Πάπας Πῖος ὁ ΙΑ' ἐλάμβανε τοιαύτας δηλώσεις ἐκ μέρους Ἐπισκόπων τινῶν τῆς Γαλλίας ἢ Ἰσπανίας θὰ ἐδίσταζε ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν μόνην στιγμὴν νὰ τοὺς καθαιρέσῃ καὶ ἀποκόψῃ τῆς Ἐκκλησίας του; ἀλλ' ὁ Κελεστῖνος ἀντιληφθεὶς πάντως «ὅτι ἔπασχεν ὡς ἄλλοτριοεπίσκοπος», κατὰ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον καὶ ὅτι τὸ λατινικὸν λόγιον «audaces fortuna junat (ἡ τύχη βοηθεῖ τοὺς τολμητίας) δὲν εὐδοκίμεῖ πάντοτε, κατέπιεν ἐν σιγῇ τὸ πικρὸν καταπότιον, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχη καὶ τὸ ψυχικὸν σθένος νὰ παραιτηθῇ τῶν ὑπερφιάλων ἀξιώσεών του. «Qui tacet consentire videtur», «ὁ σιγῶν συγκατατίθεσθαι δοκεῖ» διδάσκει τὸ Ρωμαϊκὸν Δίκαιον. Οἱ δὲ Ἀφρικανοὶ Συνοδικοὶ προβαίνοντες περαιτέρω ἀπηγόρευσαν διὰ τῶν Κανόνων τῶν 28, 36, 105 καὶ 134 τὰς ἐφέσεις κληρικῶν εἰς Ρώμην, διὰ τοῦ Κανόνος 46 τὸν εἰδωλολατρικὸν τίτλον «Summus Pontifex» ὃν τινα εἶχεν ἤδη χλευάσῃ ὁ Τερτυλλιανός, φέρουσι δὲ ἄχρι τοῦδε οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης, καὶ διὰ τοῦ Κανόνος 103, θεωροῦντες ἰσοτίμους ὡς ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων τοὺς Ἐπισκόπους Ρώμης καὶ Ἀλεξανδρείας, διατελοῦντας τότε ἐν διαστάσει πρὸς ἀλλήλους, προτρέπουσιν ἀμφοτέρας τὰς Ἐκκλησίας εἰς εἰρήνην πρὸς ἀλλήλας καὶ ὁμόνοιαν· καθὰ δὲ ἐκ τῆς τρίτης πράξεως τῶν Πρακτικῶν πιστοῦται, ἡ Ρώμη καὶ τὰ Μεδιόλανα ἦσαν αὐτοτελεῖς καὶ ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων Ἐκκλησίαι. (2) Καὶ τοιοῦτοτρόπως κατερρακώθησαν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα καὶ διὰ τοῦ πανηγυρικῶ-

(1) Διότι τὸ οὐσιῶδες ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἦτο τί ἤξιουν οἱ ἐν Ρώμῃ, ἀλλὰ τῖνα δίκαια ἀνεγνώριζε τῇ Ρώμῃ ἢ καθόλου Ἐκκλησία.

(2) Ὁ συγγραφεὺς τῶν Eglises Orientales ἐπωφελοῦμενος τὴν κατὰ τοῦ Νεστοριανισμοῦ σύμπραξιν τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου καὶ τοῦ πάπα Κελεστίνου πειράεται νὰ εἰσηγηθῇ ὅτι ἐπὶ ἓνα αἰῶνα (τὸν Ε' βέβαια) οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Ἀλεξανδρείας ἦσαν οἰονεὶ Ἐπίτροποι τῶν Παπῶν Ρώμης.

Τὸ ἀσύστατον τῆς νέας ταύτης μυθοπλαστίας ἐλέγχεται πρὸς τοῖς λοιποῖς καὶ ἐκ τοῦ ΡΑ' κανόνος τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ἐξ οὗ προκύπτουσιν αἱ μὴ ἀγαθαὶ σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ἀπόλυτος μεταξὺ αὐτῶν ἰσότης. Πάντα δὲ τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδον ἅπερ ἀνεφέραμεν βλέπε ἐν Συντάγματι Ράλλη καὶ Ποτλῆ τόμ. Γ'.

τέρου τρόπου αἱ περὶ Πρωτείων ἀξιώσεις τῶν παπῶν καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Δύσει εἰς ἣν ἀνήκεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνθυπατικῆς Ἀφρικῆς. (1)

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Αἱ ἐπιστολαὶ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, τῆς ὁποίας τοὺς κανόνας ἐπεκύρωσαν αἱ κατόπιν Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, αἱ τοσοῦτον στηλιτευτικαὶ καὶ ταπεινωτικαὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης, κεῖνται ἐν τέλει τῶν κανόνων τῆς αὐτῆς Συνόδου. Καὶ ταῦτα συνέβαινον κατὰ τὰ ἔτη 419—424, πέντε, ἐξ ἧδη ἀδῆ ἔτη πρὸ τοῦ 429, καθ' ὃ ἔτος ὁ συγγραφεὺς τῶν Eglises Orientales βεβαιοῖ ὅτι οἱ Πάπαι ἐκυβέρνησαν ὡς ἀδιαφιλονείκητοι κυρίαρχοι τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν. Sic itur ad astra ἔψαλλεν ὁ Βιργίλιος.

Ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὅμως θὰ εὐρεθῶμεν ἐνώπιον οὐχὶ πλέον παραποιήσεως ἐγγράφων—παραποιεῖ δὲ τίτλους ὁ στερούμενος γνησίων τοιούτων—ἀλλ' ἐξ ὑπαρχῆς χαλκείσεως τοιούτων ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐργατῶν καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν πάντοτε σκοπόν.

Παράρτημα.

Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 39)

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὰ περὶ Βυζαντίου. Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀθηνόδωρος (144—48) μετέφερε τὴν ἔδραν μεσογειότερον εἰς Ἐλαίαν, τὰ ὑπερθεν τοῦ σημερινοῦ Τοπχανέ ὑψώματα (βλέπε Σκαρλάτου Βυζαντίου «ἡ Κωνσταντινούπολις»). Ὁ Ἐπίσκοπος Περτίνιαξ (169—187) μετέφερε ταύτην εἰς Συκᾶς (τὸν σημερινὸν Γαλατᾶν), εἰς θέσιν παραθαλασσίαν ἣν ὠνόμασεν Εἰρήνην καὶ ὅπου συνεκεντρώθη πλῆθὺς χριστιανῶν, ὁ δὲ Ἐπίσκοπος Κωνσταντῖνος ἡ Καστῖνος (230—237) ἀφείς τὴν Εἰρήνην (2) μετόκησεν εἰς τὸ κυριῶν Βυζάντιον καὶ ἔκτισε ναὸν εἰς τιμὴν τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας κατὰ τὸ σημερινὸν Πετρίον. Ὁ δεῦτερος ἐπισκοπικὸς οἶκος ἔκειτο πιθανῶς ἐν τῇ σημερινῇ τοποθεσίᾳ Σαλιπαζάρ, οἰκοδομηθεὶς δὲ μείζων ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀφιερώθη τοῖς ἁγίοις Ἐπτὰ Παισὶ καὶ Ἐλεάζαρ τῷ ἀρχιερεῖ

(1) Σημειωτέον ὅτι ἡ φράσις τοῦ ἀπολυταρχικοῦ δεσποτισμοῦ ἦντινα χρῆται ὁ συγγραφεὺς τοῦ Eglises Orientales εἶναι οὐχὶ ὅτι οἱ Πάπαι ἐποίμαινον ἀλλ' ὅτι ἐκυβέρνησαν ὡς ἀδιαφιλονείκητοι κυρίαρχοι τὴν Ἐκκλησίαν. Τύφος κοσμικῆς ἐξουσίας.

(2) Κατὰ τὸν παρὰ Βανδουρίῳ (Imper. Orient) Ἀνόνημον ὁ ἐν Γαλατᾶ ναὸς τῆς ἁγίας Εἰρήνης ἔκαλ' εἶτο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν Πατριαρχεῖον ὡς χρηματίσας ἐπισκοπικὸς ναὸς τῶν ἐν Βυζαντίῳ χριστιανῶν μετὰ τὸν ἐν Ἀργυρούπολει τοιοῦτον. «Ἀνήγειρε—γράφει περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀνεγερθέντων ναῶν—τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν, τὸ Πατριαρχεῖον.» Βλέπε καὶ Δουκᾶγγιον Constantinopolis Christiana Βίβλ. Δ'.

(Γεδεών Χρονικά). Ὁ δὲ Πατριαρχικὸς οἶκος ὁ ἀνεγερθεὶς ὑπὸ τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου ἢ τινὸς τῶν πρώτων διαδόχων αὐτοῦ, κατεστράφη ὑπὸ τῶν λατίνων σταυροφόρων τῇ 19ῃ Αὐγούστου 1203 (Νικήτα Χωνιάτου. Βλέπε Ρ. Ἀμαρτωλοῦ Χρονικὸν ἐν Πατρολ. Migne 110).

Ἦτο δὲ ὀικοδομημένος παρὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν καλούμενος ἱερὸν ἀνάκτορον κατὰ τὸν Ζωναρᾶν καὶ ἱερὸν Ἀρχεῖον κατὰ Νικήταν τὸν Χωνιάτην ἐπὶ λιθοκτίστων στοῶν καὶ περιελάμβανε πλῆθὺν τρικλίνων (αἰθουσῶν) Συνοδικῶν, Σέκρετων (=μεγάλων διαμερισμάτων μετὰ πολλῶν γραφείων), ἔνθα εἰργάζοντο πολυπληθεῖς γραμματεῖς (=νοτάριοι), οἷον τὸ μέγα Σέκρετον, τὰ Σέκρετα τοῦ Χαρτοφύλακος, Σκευοφύλακος, Σακελλίου, Πρωτεκδίκου, Μ. Οἰκονόμου, Σκελλαρίου κτλ. Ὑπῆρχον πρὸς τούτοις ἱκαναὶ βιβλιοθήκαι, Ἀρχεῖα καὶ πολλὰ Κελλία, ἐν οἷς διητῶντο οἱ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπηρετοῦντες κληρικοί, διάγοντες βίον λιτὸν καὶ σεμνόν, αὐτόχρομα μοναστικόν, ὄντινα διετάραξεν ἡ πολυτέλεια καὶ ἀσωτεία περὶ τὴν διαίταν τοῦ εἰκονομάχου Πικτιάρχου Θεοδότου (818—21), τελοῦντες ἅμα καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγ. Σοφίας, «Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ» καλουμένης, ἧς τὰς εἰκόνας ἀνεκαίνισεν ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης Η, ὁ Ξιφιλῖνος, ἦντινα δὲ ἐπωνυμίαν ἐκληρονόμησαν πάντες οἱ ναοὶ οἱ Πατριαρχικαὶ χρηματίσαντες, ὡς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, τῆς Παμμκαρίστου, τοῦ Βλαχσεραῖου, Εὐλοπόρτης, Ἀγίου Γεωργίου Φιναρίου. Περὶ δὲ τῆς πλῆθους τῶν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ὑπηρετούντων (μόνοι οἱ χαρτουλᾶριοι ἠριθμοῦντο εἰς 60) μέτιθι σχετικὴν Νεχρὴν Ἰουστινιανοῦ (βλέπε καὶ Γεδεών Πατριαρχικοῦ Οἴκου καὶ Ναοῦ).

Οἰκουμενικὸς δὲ ὠνομάσθη ἐπὶ Συνόδου Ἰωάννης ὁ Νηστευτῆς (582—95) τῷ 587, ἀλλ' ὁ τίτλος οὗτος ἦτο κοινός. Ὁ Αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Β' Οἰκουμενικὸν διδάσκαλον ἐκάλεσε τὸν Χρυσόστομον, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχας, τοὺς Πατριάρχας Κων/πόλεως Ἐπιφάνιον, Ἀνθιμον καὶ Μηνᾶν (Ἠράξ. Β' Δ' Ε' τῆς ἐπὶ Μηνᾶ Συνόδου τῷ 538 καὶ πολλαχοῦ τῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ). Πρῶτον δὲ Πατριάρχην Κων/πόλεως Οἰκουμενικὸν ὠνόμασαν Ἀκάκιον καὶ Ἰωάννην τὸν Καππαδόκην (474—518) μίαν ἑκατονταετηρίδα καὶ ἐπέκεινα πρὶν ἢ ἐπὶ Συνόδου καθιερωθῆ ὁ τίτλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ εἰς τὸν Κων/πόλεως (Γεδεών, Πατριαρχικοὶ Πίνακες).

Τὸ πρῶτον λοιπὸν χριστιανικὸν κήρυγμα ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου ἐν Βυζαντίῳ, ἐγκατασταθέντος, καθὰ εἶπομεν ἀνωτέρω, ἐν Ἀργυρούπολει διὰ τὸν φόβον τοῦ ἐν Βυζαντίῳ κυριαρχοῦντος τυράννου Ζευξίππου κατὰ τὰ ἔτη 34—36 μ. Χρ., πῆξαντος τὸ πρῶτον χριστιανικὸν θυσιαστήριον ἐν ὑπογείῳ σπηλαίῳ, ἔνθα ἐνεταφιάζοντο καὶ Ἐπίσκοποι Βυζαν-

τίου, περί ὃ συνεκεντρώθησαν δισχίλιοι χριστιανοί, καὶ χειροτονήσαντος πρώτον Ἐπίσκοπον τῶν ἐκ τὸν Ὁ' Ἀποστόλων Στάχυν.

Κατὰ δὲ τὰς τρεῖς αὐτοῦ Ἀποστολικὰς περιουσίας ἐχειροτόνησε, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας Ἐπισκόπους Νικαίας μὲν τὸν Δρακόντιον, Χαλκηδόνος τὸν Τυχικόν, Σινώπης τὸν Φιλόλογον, Ἀμάστριδος Παλβᾶν, Βάρνης Ἀπλίαν, Ἡρακλείας τῆς ἐν Θράκῃ Ἀπελλῆν, Πατρῶν Στρατοκλέα. Περὶ δὲ τῆς ἐν Ρωσσίᾳ διδασκαλίας τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου βλέπε Θ. Βυλλιάνου Ἱστορία τῆς Ρωσσοικῆς Ἐκκλησίας, Οἰκονόμου περὶ τῆς Ἁγίας Ὀλγας καὶ Ἀναστ. Μιχαήλ, Νύκτες καὶ ἡμέραι Ρωσσίας.

Τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου διὰ τοῦ δουκὸς Ἀρτεμίου ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖος μετακομίσας εἰς Κωνσταντινούπολιν κατέθηκε τῇ 3 Μαρτίου 357 ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ τῶν λειψάνων Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου (Σωκράτ. Ἐκκλ. Ἱστορ.), μετὰ δὲ τὴν ἀνακαινισιν τοῦ ναοῦ τῷ 550 ἐγένετο δευτέρα κατάθεσις τῶν αὐτῶν ἁγίων λειψάνων. Ἐντεῦθεν δὲ ἀνηρπάγη ὑπὸ τῶν λατίνων Σταυροφόρων τῶν κυριευσάντων τὴν Κωνσταντινούπολιν τῷ 1204. Τὴν δὲ κάραν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου θησαυριζομένην ἐν Πάτραις μετεκόμισεν εἰς Ρώμην τῷ 1460 Θωμᾶς ὁ Πορφυρογέννητος Δεσπότης Ἀχαΐας κληθεὶς ὑπὸ τοῦ πάπα Πίου Β'. Παραδόξως δὲ ἐν τῇ Μονῇ Παντοκράτορος ἐν Ἄθῳ εὑρηται κάρα τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου καὶ μέρος τῶν λειψάνων αὐτοῦ ἐν ταῖς μοναῖς Λαύρας καὶ Δοχειαρίου τοῦ Ἄθῳ, ἐκτὸς ἐὰν ὑποτεθῆ, ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον, ὅτι οὐχὶ ὀλόκληρος ἡ κάρα καὶ τὸ λείψανον, ἀλλὰ τμημα αὐτῶν εἶχε δωρηθῆ ταῖς ἐν λόγῳ Μοναῖς, ὡς εἰθίζετο ἄλλως τε (Γεδεῶν Πατριαρχ. πίνακες). Αἱ ἀρχαιότεραι δὲ εἰκόνες τοῦ Πρωτοκλήτου ἐσώζοντο ἐν Σινώπῃ καὶ Χάρακι τοῦ Πόντου (Στέφαν. Βυζαντ. Ἐθνικόν). Ναοὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Πρωτοκλήτου ὑπῆρχον πέντε ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ εἰς τὰ Ἀρκαδίας κτισθεὶς ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου Β' Ἀρκαδίας καὶ ἀνακαινισθεὶς μεγαλοπρεπῶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος· ὁ εἰς τὸν Χαρτοβολῶνα, κτίσμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ· ὁ πλησίον τοῦ Στύλου· ὁ πλησίον τῆς Σατουρνίου πόρτης, ὑπάρχων κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα· καὶ τέλος ὁ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου ἐν τῇ Κρίσει κατὰ Δουκάγγιον (Constantinopolis Christiana). Τούτοις Θεοδώρα ἡ Κατακουζηνή, ἀνεψιὰ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ τοῦ Παλαιολόγου, προσέθηκεν ἐκ βάθρων ἀνεγείρασα καὶ ἕτερον ναὸν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου.

Κατάλογος τῶν πρώτων Ἐπισκόπων Βυζαντίου
(κατὰ Δωρόθεον τὸν Τύρου)

Στάχης	38	Πολύκαρπος Α'	71 — 89
Ὀνήσιμος	54 — 68	Πλούταρχος	89 — 105

Σεδεκίων	105 — 114	Μάρκος Α'	198 — 211
Διογένης	114 — 129	Φιλάδελφος	211 — 214
Ἐλευθέριος	129 — 136	Κυριακὸς Α'	214 — 230
Φῆλιξ	136 — 141	Καστῖνος ἡ	
Πολύκαρπος Β'	141 — 144	Κωνσταντῖνος	230 — 237
Ἀθηνογένης ἡ		Εὐγένιος Α'	237 — 242
Ἀθηνόδωρος	144 — 148	Τίτος	242 — 272
Εὐζώιος	148 — 154	Δομέτιος }	272 — 303
Λαυρέντιος	154 — 166	Ρουφῖνος }	
Ἀλύπιος	166 — 169	Πρόβος	303 — 315
Περτίναξ	169 — 187	Μητροφάνης Α' 1)	315 — 325 ἡ 327
Ὀλυμπιακὸς	189 — 198		

Οἱ κατάλογοι Ἀνσέλμου, Βανδουρίου, Νικηφόρου, Καλλίστου, Leunglanvii, Κιγάλα, Φιλίππου τοῦ Κυπρίου, Ἀθηνῶν Μελετίου, Μαβῆ, συμφωνοῦντες ὡς πρὸς τὰ ὀνόματα πρὸς τὴν παραλλαγὰς τινὰς ὡς πρὸς τὰς χρονολογίας.

Τὰς σχετικὰς παραπομπὰς εἰς τὰς πηγὰς βλέπε ἀνωτέρω. Ταῦτα τὰ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Ἀνδρέαν καὶ τὸ κήρυγμα αὐτοῦ ἐν σκιαγραφίᾳ.

Ἡ ΤΡΙΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Τῷ 431 συνήρξατο ἐν Ἐφέσῳ ἡ τρίτη Οἰκουμένη Σύνοδος, παρόντων 200 Πατέρων καὶ τριῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα Κελεστίνου. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις ἦτο τεθολωμένη. Οἱ Πρωθιεράρχαι τῆς Ἀνατολῆς Νεστόριος Κωνσταντινουπόλεως, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννης Ἀντιοχείας, διετέλουν εἰς πλήρη πρὸς ἀλλήλους διάστασιν. Τὴν κατάστασιν ταύτην ἐπεζήτησαν νὰ ἐπωφεληθῶσιν οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα ἀλειθινοῦντες ἐν τοῖς θολοῖς ὕδασι more Romano, ἀποτολμήσαντες νὰ διατυπώσωσι τὴν θεωρίαν «ὅτι ὁ Πέτρος ἕως τοῦ νῦν καὶ ἄει ἐν τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ζῆ καὶ δικάζει». Οἱ Πατέρες δὲν ἀπέδωκαν εἰς αὐτὰ προσοχὴν θεωρήσαντες ὡς συνήθεις μεγαλαυχίας τῆς Ρώμης pro homo sua, καθόσον οὐχὶ πάντα τὰ λεγόμενα ἐν ταῖς Συνόδοις, ἀλλὰ μόνον τ' ἀποφασίζόμενα ὑπ' αὐτῶν ἔχουσι βαρῦτητα καὶ κῦρος.

Δὲν ἐλησμόνησαν ὅμως τὰς φράσεις τῶν τοποτηρητῶν.

Μετὰ τὴν διακανόνισιν τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν Νεστοριανισμόν, ἡ Σύνοδος ἀπηγόρευσε ἀστηρότατα καὶ ἐπὶ ποινῇ καθιέρωσε μὲν διὰ τοὺς Κληρικούς, ἀναθεματισμοῦ δὲ διὰ τοὺς Λαϊκοὺς, οἵανδήποτε τροπο-

(1) Γεδεῶν Πατριαρχικοὶ Πίνακες.

ποίησιν ἢ ἀλλοίωσιν τοῦ **Συμβόλου** τῆς πίστεως (1). Ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ὁ προεδρεύσας τῆς Συνόδου καὶ ἐπομένως γινώσκων κάλλιον παντὸς ἄλλου τὸ πνεῦμα αὐτῆς, τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Συνόδου ἐρμηνεύει ὡς ἐξῆς : (Ἀπηγόρευσε ἡ Σύνοδος) «*ἢ λέξιν ἀμείψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι συλλαβὴν*» (Πρὸς Ἀντιοχείας Ἰωάννην). Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Μελιτινῆς Ἀκάκιον. Ἐξ ὧν κάλλιστα δύναται νὰ κριθῆ πῶς πρέπει νὰ χαρακτηρισθῆ ἢ μεταγενεστέρα αὐτόβουλος ἐν τῇ Δύσει προσθήκη τοῦ Filioque (2). Μεθ' ὃ ἐπελήφθη ἡ Σύνοδος τῆς κατὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας καταγγελίας τῶν Ἐπισκόπων Κύπρου ὡς ζητοῦντος νὰ ἐνασκήσῃ δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς νήσου παρὰ τοὺς κανόνας καὶ τὴν ἀρχαίαν συνθήκην, ἀπηγόρευσε τὴν τῆς αὐτῆς ἐπέμβασιν τοῦ Ἀντιοχείας ἐν Κύπρῳ καὶ εἶτα γενικεύουσα τὸ ζήτημα περιέλαβεν ἐμμέσως ἐν τῇ ἀπαγορεύσει καὶ τὰς ἀξιώσεις τῶν Ἐπισκόπων **Ρώμης**. «*Τοῦτ' αὐτὸ—λέγουσι—καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων Διοικήσεων καὶ τῶν ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ Ἐκκλησιῶν παραφυλαχθήσεται..... ἵνα μὴ τῶν Πατέρων οἱ κανόνες παραβαίνονται μηδὲ ἐν ἱερουργίας προσχῆματι ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΥΦΟΣ ΚΟΣΜΙΚΗΣ ΠΑΡΕΙΣΑΓΗ.*»

(1) Καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ λόγου γενομένου περὶ τοῦ Συμβόλου ἅπασα ὁμόθυμος ἡ Σύνοδος μετὰ καὶ τῶν τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα ἀπεφάνητο : *ἄδικτον μενέντω*. Ἐν δὲ τῇ ἑβδόμῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἅπαντες οἱ Πατέρες ἐν λαμπροτάτοις ἱεραῖς ἀμφίαις καὶ ἐν μεγαλοπρεπεῖ τελετῇ ἀπήγγειλαν τὸ Σύμβολον ὁμοῦνως ἄνευ βεβαίως τῆς προσθήκης τοῦ Filioque.

(2) Παραθέτω τὴν περὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου κρίσιν τοῦ Πάπα Ἰωάννου τοῦ Η' (872-882) : «*Εἴ τις παρὰ τοῦτο τὸ ἱερὸν Σύμβολον τολμήσῃ ἕτερον ἀναγράψαι ἢ προσθεῖναι ἢ ἀφελεῖν ἢ ὄρον ὀνομάσαι ἢ προσθήκην ἐν τῷ παραδεδομένῳ ἡμῖν τούτῳ ποιῆσαι ΚΑΤΑΚΡΙΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΑΛΛΟΤΡΙΟΣ. Τὸ γὰρ ἀφελεῖν ἢ προσθεῖναι ἀτελεῖ τὴν εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα μέχρι σήμερον κατιοῦσαν ὁμολογίαν ἡμῶν δεικνυσαί*». Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Πάπας : «*Πάλιν παραδηλοῦμεν τῇ Αἰδέσιμότητί σου (τῷ Φωτίῳ) περὶ τοῦ ἄρθρου τούτου (τοῦ Filioque), δι' οὗ συνέβη τὰ σκάνδαλα μέσον τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἔχῃ πληροφορίαν παρ' ἡμῶν ὅτι οὐ μόνον οὐ λέγομεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρώτους θεωρήσαντας τῇ αὐτῶν ἀπονοίᾳ τοῦτο ποιῆσαι παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν καὶ μεταποιητὰς τῆς θεολογίας τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ καὶ τῶν Πατέρων, ἃ συνοδικῶς συνελθόντες παρέδωκαν τὸ Ἅγιον Σύμβολον ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ ΑΥΤΟΥΣ ΤΑΤΤΟΜΕΝ*». Ἀναφέρεται προδήλως ὁ Πάπας Ἰωάννης ὁ Η' εἰς τὸν Κανόνα τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καθὼς ἐπὶ τῇ βάζει τοῦ αὐτοῦ κανόνος ὁ Πάπας Λέων Γ' κατεδίκασε καὶ ἀπηγόρευσε τὴν προσθήκην καὶ ἐχάραξεν ἐπὶ δύο ἀργυρῶν πλακῶν τὸ σύμβολον ἄνευ τῆς προσθήκης, ἃς καὶ ἀνήρτησε πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Ἁγίου Παύλου (Ἀναστάσιος Βιβλιοθηκᾶριος).

ΤΑΙ (1), *μηδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαντες ἢν ἔδωρήσατο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἐλευθερωτῆς. Ἔδοξε τοίνυν τῇ Ἁγίᾳ Συνόδῳ σώζεσθαι ἐκαστὴν ἐπαρχίαν καθαρὰ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσόντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνωθεν κατὰ τὸ πάλαι κρατήσαν ἔθος*».

Τὶ φρονοῦσιν οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ περὶ τῆς ἐπισήμου ταύτης ἀποφάνσεως ex cathedra τοῦ ἀλαθήτου Πάπα Ἰωάννου τοῦ Η', ὅστις δι' ἀπειλῶν καθαιρέσεως ἀπεπειράθη ν' ἀρπάσῃ ἀπὸ τοῦ ἐτοιμοθανάτου Πατριάρχου Ἰγνατίου τὴν Βουλγαρίαν, ἀντιληφθεὶς τὴν σφαλερὰν ὁδὸν ἣν ἐβάδιζε καὶ μεταλλάξας αὐτὴν ἀνεγνώρισε τὸν Φώτιον, ἠκύρωσε δὲ τὰς περὶ αὐτοῦ ἀποφάσεις τῶν προκατόχων (βλέπε σχετικὸν Commonitorium τοῦ Πάπα); Μετέσχε τῆς ἀληθοῦς ὁγδόης Οἰκουμενικῆς Συνόδου (879) προσυπογράψας διὰ τῶν τοποτηρητῶν του τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς καὶ τὴν καταδίκην τοῦ Filioque καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τινὰς ὑπεραλπίους a utrance μάτην πειραθέντας νὰ ἀναιρέσωσι τὰ γεγονότα ταῦτα ἢ νὰ πλάσωσι τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἡ ἐνδοτικότης αὐτῆ τοῦ Ἰωάννου ἐγέννησε τὸν γνωστὸν περὶ τῆς πίστεως Ἰωάννης θρυλλόν, θρυλλόν ἀμφισβητήσιμον ἱστορικῶς. Ὅτε δὲ κατόπιν ὁ ἐν Κων/πόλει τοποτηρητῆς του **Μαρίνος** ὁ μανιώδης ἐχθρὸς τοῦ Φωτίου ἀπεπειράθη καὶ αὐθις νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τοῦ Φωτίου, συνελήφθη καὶ ἐξώσθη τοῦ Κράτους. «*Εἴ δέ τις μαχόμενον τύπον (Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα) τοῖς μὴ ὀρισμαμένοις προσκομίσῃ ἄκυρον τοῦτον εἶναι ἔδοξε τῇ Ἁγίᾳ καὶ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ*» A bon entendeur salut. Καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις ταύτας τῆς Συνόδου ἠννόησαν βεβαίως οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα ὅτι ἦτο ἕμμεσος ἀπάντησις τῆς Συνόδου εἰς τὰς μεγαληγορίας των ἐφ' ἧ καὶ ἐσίγησαν, ὑπέγραψαν αὐτὰς καὶ ἀπῆλθον πρὸς ἑαυτοὺς θαυμάζοντες τὸ γεγονός (2).

Ὁ δὲ Κελεστίνος κατέπιεν ἐν σιγῇ καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο καταπότιον καθὼς εἶχε καταπίῃ καὶ τὸ προηγούμενον τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου. Συμπληροῦσα δὲ ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὴν περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν νομοθεσίαν τῆς Β' Οἴκουμ. Συνόδου ἀνεγνώρισε καὶ ἐπεκύρωσε τὸ αὐτοτελές (τὸ αὐτοκέφαλον καθ' ἃ λέγομεν) τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ἀπαλλάττουσα ταύτην τῆς δικαιοδοσίας ἣν τινα ἠξίουσαν νὰ ἐνασκήσωσιν ἐπ' αὐτῆς οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Ἀντιοχείας.

(1) Σημειωθήτω ὅτι καὶ ἡ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος μεταχειρίζεται τὴν αὐτὴν φρασεολογίαν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου *ἐξουσίας τύφος κοσμικῆς*, εἰς τοὺς Πάπας Ρώμης προδήλως ἀναφερομένη.

(2) Καὶ ὅμως αὐτὰς τὰς ἀτομικὰς μεγαληγορίας τῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα, ἂν πράγματι ἐλέγχθησαν, ὅπερ λίαν ἀμφίβολον, ἐν τῇ τρίτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ μετεχειρίσθη ἢ ἐν Βατικανῷ Συνόδῳ πρὸς στήριξιν τοῦ ἀλαθήτου τῶν Παπῶν.

Ταῦτα δὲ συνέβαινον κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος 431, δύο δηλ. ἔτη μετὰ τὸ 429 καθ' ὃ κατὰ τὸν συγγραφέα τῶν Eglises Orientales ὁ Πάπας ἐκυβέρνα en maître incotesté.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Α'.

Ἡ τρίτη ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος μὴ ἀρκεσθεῖσα ποσῶς εἰς τὴν παρὰ τοῦ Κελεστίνου Συνοδικὴν ἐν Ρώμῃ καταδικην ἐζήτησεν ἐκ νέου τὸ ζήτημα αὐτοῦ καὶ προέβη εἰς τὴν καθάρισίν του, «εἰς τὴν σκυθρωπὴν κατ' αὐτοῦ (τοῦ Νεστορίου) ἐχώρησεν ἀπόφασιν». Γίνωσκε σεαυτὸν διὰ τὰ δυσσεβῆ σου κηρύγματα καὶ τὴν πρὸς τοὺς κανόνας ἀπειθειαν κατὰ τὰ δοκοῦντα τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς θεσμοῖς παρὰ τῆς Ἁγίας Συνόδου καθηρεῖσθαι καὶ παντὸς ἱερατικοῦ βαθμοῦ ὑπάρχεις ἀλλότριος». Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κελεστῖνος οὐδεμίαν μεταξὺ ἑαυτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων ἐποίητο διάκρισιν γράφων ἀναγκαῖον ἐστὶν ὅπως προσηκόντως τοῖς ἡμῶν Πατρᾶσιν ἀκολουθήσωμεν ὑπεισεληθόντες πάντες αὐτὸν τὸν κάματον». Ἐξ ὧν πάντων συνάγεται ὅτι οὐδεμίαν ὑπέροχον θέσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνεγνώρισεν τῷ Πάπα Κελεστίνῳ ἢ Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Β'.

Ρωμαιοκαθολικοὶ τινες συγγραφεῖς μὴ δυνάμενοι πρὸ τῆς ἐναργείας τοῦ πράγματος νὰ μὴ ἀνομολογήσωσιν ὅτι οἱ ἐν Ρώμῃ ἀβασίμως προέβαλλον τῇ ἐν Καρθαγένῃ συνόδῳ ἀνυπάρκτους κανόνας τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀξιώσεών των, καταφεύγουσιν εἰς τὴν ὑπεκφυγὴν ὅτι οἱ ἐν Ρώμῃ ἐθεώρουν τὴν ἐν Σαρδικῇ Σύνοδον ὡς παράρτημα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Ἀνακριβέστατον. Οὐδαμοῦ καὶ οὐδέποτε ἐθεωρήθη ἢ ἐν Σαρδικῇ Σύνοδος παράρτημα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Μέγας κανονολόγος τῆς Δύσεως, Διονύσιος ὁ Μικρὸς, ἐχαρακτήρισεν ὡς *χονδροειδῆ πλάνην* τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν ἐν Ρώμῃ ἀνάμιξιν τῶν κανόνων τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου μετὰ τῶν Κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ καὶ τοὺς ἐξωβέλισεν ἐκεῖθεν ἐκ τῆς Κανονικῆς αὐτοῦ Συλλογῆς. Ἄν δὲ τοὺς ἐθεώρουν ὡς *παράρτημα* διατί ὁ Παπικὸς Ἐξάρχος Φαυστῖνος δὲν τὸ ἐδήλωσεν εἰς τὴν Σύνοδον Καρθαγένης ἕταν αὕτη λαβουῖσα ἐξ Ἀνατολῆς τὰ γνήσια κείμενα τῶν κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἐρράπιζε καυστικώτατα τοὺς ἐν Ρώμῃ στιγματίζουσα αὐτοὺς ὡς πλαστογράφους, ἀλλ' ἐσίγησε; Καὶ διατί οἱ Παπικοὶ Συγγραφεῖς ἀναμιμνήσκονται μόνον τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, λησμονοῦσι δὲ τοὺς κανόνας τῆς Β' ἐν Κων/πόλει Οἰκουμενικῆς τοὺς ἀνατρέψαντας καὶ καταργήσαντας τοὺς κανόνας τῆς Σαρδικῆς;

Εἶπομεν δὲ ἤδη ὅτι ἡ τοπικὴ ἐν Σαρδικῇ Σύνοδος ὡς ἐκ τοῦ κινδύνου τῆς Ορθοδόξιας ἕνεκα τῶν θριάμβων τῶν Ἀρειανῶν παρέσχεν οὐχὶ εἰς τὴν

ἔδραν τῆς Ρώμης ἀλλ' εἰς τὸν Πάπαν Ἰούλιον ὀνομαστὶ σημειούμενον τὸ *προσωπικὸν δικαίωμα*, καὶ ἔτι ὑπὸ τεθῶσι γνήσιοι οἱ ἐν λόγῳ κανόνες, τοῦ ἀναθεωρεῖν τὰς δίκας τῶν ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν καταδικαζομένων Κληρικῶν, ὅπερ δικαίωμα ἠρνήθησαν ν' ἀναγνωρίσωσι τῷ Ἰουλίῳ οἱ Ἀνατολικοὶ καθὼς καὶ οἱ Ἀφρικανοί, ἐφ' ᾧ καὶ οὐδέποτε ἐνήσκησεν αὐτὸ οὗτος. Τονίζομεν δὲ ὅτι τοὺς κανόνας τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, μὴ ἐχούσης ὡς Τοπικῆς *Δυτικῆς* τοιαύτης δικαίωμα νομοθεσίας ἐπὶ συμπάσης τῆς Ἐκκλησίας, κατήργησε πανηγυρικώτατα ἢ μόνη ἀρμοδία ἀρχὴ ἢ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Γ'.

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν δὲ πρὸς τὴν Γ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τοῦ Πάπα Κελεστίνου παρὰ τὰς καυχησιολογίας ἀναγινώσκονται καὶ πολύτιμοι τινὲς ὁμολογίαι π. χ. ὅταν λέγῃ ὅτι τὸ διδασκαλικὸν ἀξίωμα μετεδόθη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων εἰς πάντας τοὺς Ἐπισκόπους, ὅτι κατέχουσι τοῦτο δικαίωματι κληρονομίας πάντες οἵτινες ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων διδάσκουσι πανταχοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ ὅτι οὗτος (ὁ Κύριος) ἠθέλησεν ἵνα πάντες συμμορφῶνται πρὸς τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐκπληροῦντες τοῦτο.

Τὰ δὲ ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ κατηχήσει ἀναγραφόμενα σήμερον ὅτι δῆθεν ὁ Ἀλεξανδρεὺς Κύριλλος ὠνόμασεν ἐν τῇ Συνόδῳ τὸν Κελεστῖνον Archiepiscopum totius orbis terrarum, patrem et Patriarcham εἶναι μῦθος ἐπινοηθεὶς κατὰ τὸν Giseler (Ἐκκλ. Ἱστορία Α') τὸ πρῶτον ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου (1274). Οὕτω γράφεται ὑπὸ τῶν Παπικῶν ἢ Ἱστορία. Οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου ὠνόμασαν ἀπλῶς τὸν Κελεστῖνον καὶ τοὺς ἐν τῇ Δύσει Ἐπισκόπους ὡς συμφωνοῦντας τῇ Συνόδῳ.

ΕΠΙΤΕΙΝΟΜΕΝΑΙ ΠΑΠΙΚΑΙ ΛΕΙΩΣΕΙΣ

H. 266

Ἄλλ' οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ρώμης δὲν συνεκρατοῦντο πλέον, *ὑπέρογμα ματαιότητος φθεγγόμενοι* κατὰ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον (Β' Καθ. Ἐπιστ. Β'). Ἦδη ὁ Πάπας Ἰννοκέντιος Α' γράφων πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρον διατείνεται ὅτι ὁ Κύριος εἶχεν ἀναδείξει τὸν Πέτρον κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων καὶ ὅτι οἱ διάδοχοί του ἀπήλαυον τῶν αὐτῶν δικαιῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἐπειράθη δὲ ὁ Ἰννοκέντιος νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν δικαιοδοσίαν του ἐπὶ τοῦ Ἰλλυρικῶ ὡς ἀνήκοντος εἰς τὸ Δυτικὸν Ρωμαϊκὸν Κράτος καὶ νὰ θεωρήσῃ τὸν Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης ὡς Βικαρίῳν του· ἐπεζήτησε δὲ νὰ ἐπωφεληθῇ καὶ ἐκ τοῦ ζητήματος τοῦ Χρυσοστόμου. Ἡ ἀπόσπασις δὲ τοῦ Ἀνατολικῶ Ἰλλυρικῶ, ὡς γεγονὸς πασίγνωστον καὶ ἀδιαφιλονείκητον ἀναγράφεται ἐν τῷ Κώδικι ὡς νόμος τοῦ Κράτους ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὡς ἐξῆς: «Δεῖ τοὺς ἐν τῷ Ἰλλυρικῶ περὶ κανονικοῦ τινὸς ζητήματος ποιουμένους ἀναφέρειν τοῦτο ἐπὶ τοῦ Ἀρχιεπι-

σκόπου Κωνσταντινουπόλεως και παρ' αὐτοῦ τῆ Ἱερατικῆ Συνόδῳ και ἀγία κρίσει και θείῳ νόμῳ ἀποκρίνεσθαι» (Βασιλικὰ Βιβλ. Ε' Τίτλ. Α' Κεφ. Ε').

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Ὁ πάπας Ἰννοκέντιος ὁ Α' (402-16) ἀνεγνώρισε τὸν Θεσσαλονίκης Βικάριον του ἐλπίζων διὰ τοῦ προσχήματος τούτου νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐκφεύγουσαν τῶν χωρῶν του δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν Ἐπισκόπων τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ· τὸ παράδειγμα δὲ τοῦ Ἰννοκεντίου ἠκολούθησαν και ἕτεροι πάπαι· και περ αὐτὸς ὁ Lequien (Oriens Christianus) ὁμολογεῖ ὅτι αἱ ἀναγνωρίσεις αὗται τῶν Μητροπολιτῶν Θεσσαλονίκης δὲν ἦσαν οὔτε πραγματικαὶ οὔτε σταθεραὶ, ἀλλὰ προσωριναὶ «rursumque auctoritatem hanc (τοῦ Θεσσαλονίκης ὡς παπικοῦ Βικαρίου) non Thessalonicensi dedi obligatam esse personalem, inquam fuisse non realem uti ajunt». Καὶ ἄλλοι δὲ Ἐπίσκοποι ἔφερον τὸν τίτλον τοῦ Βικαρίου τοῦ πάπα, ὡς ὁ Κῶου Ἰουλικνὸς ἐν τῇ Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, ὡς τίτλον τιμῆς και περ παρόντων τῶν πραγματικῶν λεγάτων τοῦ πάπα Λέοντος. Ὑπάρχουσι δὲ και ἱστορικαὶ μαρτυρίαι ὅτι οἱ Μητροπολιταὶ Θεσσαλονίκης δὲν ἠρέσκοντο πολὺ νὰ φέρωσι τὸν τίτλον τοῦτον. Π.χ. ὁ πάπας Μαρῖνος (645-55) ἐλέγχει τὸν Θεσσαλονίκης Παῦλον, ὡς «οὐχὶ ὁμολογήσαντα ἑαυτὸν διὰ τῶν οἰκειῶν γραμμάτων ὑποκείμενον τῷ καθ' ἡμᾶς Ἀποστολικῷ Θρόνῳ Βικαρίῳ» (Μίλας Πρακτ. Συνοδ. Β'. 428).

Και μέχρι μὲν τοῦ πάπα Λέοντος Α', οἱ Ρωμαῖοι τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν περὶ πρωτείων ἐστήριζον ἐπὶ τῆς παραδόσεως ὅτι ἡ Ρώμη ἐγένετο ἡ ἔδρα τοῦ πρώτου τῶν Ἀποστόλων και Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Δυσσεως, οὐδέποτε ὅμως εἶχον διῆσχυρισθῆ τὴν θείῳ δικαίῳ ἐγκαθίδρυσιν τοῦ πρωτείου αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον ὅτι τὸ πρωτεῖον αὐτὸ ἐξεχωρήθη αὐτοῖς ὑπὸ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παραρθηθέντος ὑπ' αὐτῶν Στ. Κανόνος αὐτῆς, καθὰ εἶδομεν (Βλέπε Λέοντος Θ' ἐπιστολὴν πρὸς Μιχαὴλ Κηρουλάριον).

Και αὐτὴν δὲ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Πέτρον «Σὺ εἶ Πέτρος κτλ.» ἐξήγουν ἐκλαμβάνοντες τὴν πέτραν ἢ ἐπὶ τοῦ Σωτῆρος ἢ ἐπὶ τῆς ὁμολογίας τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ αὐτὸς δὲ Γρηγόριος ὁ Διάλογος παρεδέχετο τὴν ὁμοτιμίαν αὐτοῦ μετὰ τῶν Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας και Ἀντιοχείας (Ἐπιστολῶν Γρηγορ. Βιβλ. Ζ' ἐπιστ. 60 Βιβλ. Η' ἐπιστ. 30 καθὼς και ὁ πάπας Πελάγιος (Mansi Θ' 72) ὁ δὲ Γελάσιος ἐδέχετο ὅτι οἱ Πάπαι ὑπέκειντο ταῖς Οἰκουμ. Συνόδοις (Βιβλ. Θ' 59). Καὶ ἐν τῇ Δ' δὲ Οἰκουμ. Συνόδῳ ἀπερρίφθη ἡ πρότασις τῶν παπικῶν λεγάτων ὅπως ἀναγνωρισθῆ ἡ δογματικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Λέοντος ὡς τύπος πίστεως (Mansi), και τοὶ τὸ Διάταγμα τοῦ Οὐαλεντιανοῦ Γ' καθίστα τὸν πάπαν κεφαλὴν ἀπάσης τῆς Δύσεως μόνον.

Ἄλλ' ὁ πάπας Λέων Α' περαιτέρω προβαίνων ἰσχυρίσθη ὅτι τὸ πρωτεῖον ἀνήκειν αὐτῷ θείῳ δικαίῳ ὡς κληρονομία τοῦ Ἀποστ. Πέτρον και ἐπεκαλέσθη πλέον τὸ χωρίον τοῦ Ματθαίου, Σὺ εἶ Πέτρος κτλ. Ἐπειδὴ δὲ και ἐν αὐτῇ τῇ Δύσει ἐδυστρόπουν ἐπὶ τῇ ἀποδοχῇ τῆς θεωρίας ταύτης προσέφυγεν ὁ Λέων εἰς μέτρον τὰ μάλα μὲν πρακτικόν, ἥμιστα ὅμως ἐκκλησιαστικόν και κανονικόν. Ἐπέτυχε διάταγμα τοῦ αὐτοκράτορος Οὐαλεντιανοῦ Γ' διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύετο πᾶσα προσβολὴ ἢ ἀμφισβήτησις τοῦ πρωτείου τούτου. Ἄρα ἠμφισβητεῖτο και ἐν αὐτῇ τῇ Δύσει. Ἄλλως τε ὁ Λέων ἦτο ἄνθρωπος τῶν βιαίων μέτρων και ἐπέτρεπε τὴν χρῆσιν οὐ μόνον τῆς βίας ἀλλὰ και αὐτῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς κατὰ τῶν αἰρετικῶν (1) (Epistola ad Zurrubium), τοῦθ' ὅπερ ἀπατροπιάζοντο και ἀπέκρουον οἱ Πατέρες, ὁ Ἀθανάσιος, ὁ Χρυσόστομος, ὁ Αὐγουστῖνος, ὁ Λακτάντιος, ὁ Κασσιόδωρος, ὁ Θεόδωρος Στουδίτης. Ὅπως δὲ ὅμως Λέων ὁ Α' ἐσέβετο τοὺς ἱεροὺς κανόνας και ἔγραψε πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Μάξιμον «Universae pacis tranquillitas non aliter poterit custodiri, nisi sua canonibus reverentia intemerata servetur» (ἡ ἡσυχία τῆς καθολικῆς εἰρήνης δὲν εἶναι δυνατὸν ἄλλως νὰ διατηρηθῆ, παρά ἂν τηρῆται ἀλώβητος ἢ πρὸς τοὺς Κανόνας ὀφειλομένη εὐλάβεια), ἀνασκευάζων οὕτως ὁ Λέων αὐτὸς ἑαυτὸν και τὰς θεωρίας του. Δὲν εἶχεν ἐκμάθη ὁ Λέων τὰς θεωρίας τῶν διδόντων του ὅτι οἱ πάπαι ἦσαν ὑπέρτεροι τῶν Κανόνων και παρέχουσιν αὐτοῖς κύρος χωρὶς νὰ δεσμεύωνται ποσῶς ὑπὸ τῶν διατάξεων αὐτῶν, καθὰ διδάσκουσι σήμερον.

Και ἀνεγνώριζον οἱ πάπαι εἰσέτι ἐπὶ Λέοντος ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ θρό-

(1) Ἡ χρῆσις τῶν ἐσχάτων μέτρων κατὰ τῶν αἰρετικῶν ὑπῆρξε πάντοτε ἐν ἐφαρμογῇ ὑπὸ τῆς Ρώμης. Παρατρέχων τὰ γνωστὰ γεγονότα τοῦ διωγμοῦ κατὰ τῶν αἰρετικῶν ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν (Σταυροφορία ἐκηρύχθη και κατὰ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου), τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὰς δίκας κατὰ τῶν γοήτων (Ἰωάν. ΚΒ' 1322 κτλ.), θὰ σημειώσω μόνον ἐν γεγονόσ, ὀλιγότερον γνωστόν. Ἐπὶ Λατινοκρατίας ἐκάησαν ἐν Κύπρῳ ἐπὶ τῆς πυρᾶς δώδεκα ὀρθόδοξοι Μοναχοί, ὡς μὴ ἀπαρνούμενοι τὴν Ὀρθοδοξίαν. Μὴ δυνάμενος νὰ ἀρνηθῆ τὸ γεγονὸς ὁ γνωστὸς ἀποστάτης Ἀλλάτιος, ὡς βεβιωμένον ὑπ' αὐτῶν τῶν Δομνικανῶν μοναχῶν, ἔγραψεν ἐν Ρώμῃ, ἀνωτέρω ἐγκρίσει, τὰ ἀκόλουθα: «opus erat ettraenes propriae quae fidei rebelles non exilio sed ferro et igni insaniorem mentem reducere. Haeretici praescribendi sunt, exterminandi sunt, puniendi sunt et pertinaces occidendi, cremandi. Ita leges sanctiunt, ita observavit antiquitas». (Ἐδει νὰ ἀχθῶσιν εἰς τὸν ὀρθὸν νοῦν οἱ ἀφηνιάσαντες και ἀποστάται τῆς ἰδίας πίστεως οὐχὶ δι' ἐξορίας, ἀλλὰ διὰ σιδήρου και πυρός. Οἱ αἰρετικοὶ δεόν νὰ προγράφωνται, νὰ ἐξολοθρευθῶνται, νὰ τιμωρῶνται και οἱ πείσμονες νὰ φονεύωνται, νὰ καίνωνται. Οὕτως ἐπολιτεύθη ἡ ἀρχαιότης). Κατὰ ταῦτα δὲ ἐκάησαν τῷ 1847 ἐν Μεξικῷ πέντε δῆθεν μάγισσαι.

νου αὐτῶν δὲν προήρχοντο θείῳ δικαίῳ ἢ Ἀποστολικῇ διαταγῇ, ἀλλ' ἦσαν ἐξ ἔθους καὶ ἀπενεμήθησαν τῇ Ρώμῃ ὑπὸ τῶν Πατέρων ἵνα τιμῆσασιν τὸν Πέτρον, οὕτως διάδοχοι ἐθεωροῦντο οἱ πάπαι. Οὕτως ὁ πάπας Ζώσιμος, γράφων πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ἀφρικῆς (Epist. 2) λέγει «εἰς τοῦτο προστίθεται τὸ κῦρος τῆς Ἀποστολικῆς Ἐδρας τῇ ὁποίᾳ εἰς τιμὴν τοῦ μακαρίου Πέτρου τῶν Πατέρων αἱ ἀποφάσεις ἀπένειμαν ἰδιόζουσαν τὴν τιμὴν». Καὶ ὁ πάπας Ἰούλιος γράφων πρὸς τοὺς ἐν τῇ Συνόδῳ Ἀντιοχείας καταδικάσαντας τὸν Ἀθανάσιον στηρίζει τὸ δικαίωμα ἀναμιζεῶς τοῦ ἐπὶ τοῦ ἔθους. Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ πάπας Ἰννοκέντιος. «Τοῦτο ἔθος ἦν, γράφεσθαι πρότερον ἡμῖν καὶ οὕτως ὀρίζεσθαι τὰ δίκαια». Καὶ οἱ πάπαι Πελάγιος καὶ Γρηγόριος διεκήρυττον ὅτι τὸ ἀξίωμα αὐτῶν δὲν διέφερε τῶν λοιπῶν Πατριαρχικῶν θρόνων (Πελάγιος ad Valerianum Mansi 9 καὶ Γρηγορίου ἐπιστολ. 40 πρὸς Εὐλόγιον Ἀλεξανδρείας (Βιβλ. Epist. 9, 5, 8, 30).

Ὁ δὲ πάπας Ἀγάθων καὶ Γελάσιος ἐν τῇ 13 αὐτοῦ ἐπιστολῇ (Mansi 8) ὁμολογεῖ ὅτι οἱ πάπαι ὑπέκειντο ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις.

Κατόπιν ὅμως τῶν παπικῶν ἀτασθαλιῶν καὶ φιλοδοξιῶν ἐπεβάλλετο νὰ τεθῇ ἀποτελεσματικῶς χαλινὸς εἰς τὰς ὀχληρὰς ὑπερφιάλους παπικὰς ἀξιώσεις τὰς διατυπωμένας ἐν πάσῃ ἀφορμῇ ἐμμέσως ἢ ἀμέσως, εὐκαίρως ἀκαίρως. Καὶ τὴν χαλινὸν τοῦτον ἀνέλαβε νὰ θέσῃ σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς ἡ Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῇ Σύνοδος (451).

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Α'

Περὶ τῆς Γ' ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀσχολοῦνται κατὰ τὰς ἡμέρας μας τὰ ἐν Ἀνατολῇ Προπαγανδικὰ περιοδικά, ἅτινα ἀπατώμενα ἐκ τῶν γραφομένων ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Κατηγήσει περὶ τοῦ Κυρίλλου ὡς ἀναγνωρίσαντος τὸ πρωτεῖον τοῦ Κελεστίνου, ὅπως ψευδῶς πειρῶνται νὰ παραστήσωσιν αὐτὴν ὡς ἀναγνωρίσασαν τὸ πρωτεῖον τῶν παπῶν. Οὐδὲν τούτου ἀνακριβέστερον. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐν τῇ Συνόδῳ ταύτῃ οἱ παπικοὶ ἀντιπρόσωποι πειρῶμενοι νὰ ἀλιεύσωσιν ἐν τοῖς θολοῖς ὕδασι, καθόσον πρωτοστάτης τῆς αἰρέσεως ἦτο ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἔχων πολλὰ ἰσχυρὰ μέσα ἐν τῇ Αὐλῇ, ἰσχυρὸν συνεπίκουρον τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην καὶ συναντιλήπτορα τὸν Αὐτοκρατορικὸν ἐν τῇ Συνόδῳ Ἐπίτροπον κόμητα Κανδιδιανόν, ἐτόλμησαν νὰ δικτυπώσωσι τὴν θεωρίαν ὅτι «ὁ Πέτρος ἕως τοῦ νῦν καὶ αἰεὶ ἐν τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ζῆ καὶ δικάζει» εἰς ἣν οἱ Πατέρες δὲν ἀπέδωκαν προσοχὴν ἐκλαβόντες αὐτὴν ὡς συνήθη μεγαλαυχίαν τῆς Ρώμης οὐδὲν σημαίνουσαν, καθόσον οὐχὶ πάντα τὰ λεγόμενα ἐν ταῖς Συνόδοις, ἀλλὰ μόνον τὰ ἀποφασίζόμενα ὑπ' αὐτῶν καθ' ἃ εἴπομεν ἀνωτέρω ἐκέκτηντο βαρῦτητα καὶ κῦρος, ἀλλ' ἐφρόντισαν νὰ ἐξισώσωσι

κατὰ πάντα τὸν Κύριλλον πρὸς τὸν Κελεστίνον, πατάσσοντες οὕτως ἐμμέσως τὰς Ρωμαϊκὰς μεγαλαυχίας «αὕτη δικαία κρίσις—ἀνεφώνησαν—νέφ Παύλῳ Κυρίλλῳ Κελεστίνῳ τῷ φύλακι τῆς πίστεως, Κελεστίνῳ τῷ ὁμοψύχῳ τῇ Συνόδῳ καὶ τῷ Κυρίλλῳ. Εἰς Κελεστίνος, εἰς Κύριλλος, μία πίστις τῆς Συνόδου, μία πίστις τῆς Οἰκουμένης». Διαφωτισθεῖσα δὲ ἡ Σύνοδος περὶ τῆς ὀρθοδοξίας τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κελεστίνου καὶ διὰ τῶν Ἐπισκόπων Καισαρείας καὶ Ἐφέσου καὶ τῆς γενομένης ἐκθέσεως τοῦ Κυρίλλου καὶ τῆς ἐξηγήσεως τῶν δογματισθέντων ὑπὸ τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμ. Συνόδου προέβη εἰς τὴν καταδίκην τοῦ Νεστορίου. Ποῦ εὐρηται, ἐρωτῶμεν πάντα γνώστην τῆς Ἑλληνικῆς, ἐν τούτοις ἢ ἀναγνώρισις τοῦ παπικοῦ πρωτείου;

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ Β'

Μετὰ τὴν καταδίκην καὶ τὴν καθάρειν αὐτοῦ ὁ Νεστόριος ἐπανεκάμφεν εἰς τὴν Μονὴν αὐτοῦ τοῦ Εὐπρεπίου παρὰ τὴν Ἀντιόχειαν ἔνθα ἐτύγχανε πάσης περιποιήσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀμετανόητος ἐξηκολούθει διαδίδων τὴν κακοδοξίαν αὐτοῦ μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του ἐξωρίσθη τῷ 435 εἰς ὅσιν τῆς Αἰγύπτου ἔνθα εὗρεν οἰκτρὸν θάνατον ἐκ γαγγραίνης τῷ 450. Οἱ δὲ ὀπαδοὶ του ἐκ τῆς Συρίας καὶ Μεσοποταμίας κατάφυγοντες εἰς τὴν γείτονα Περσίαν καὶ εὐνοηθέντες ὡς ἐχθροὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἵδρυσαν τὴν αὐτόνομον Ἐκκλησίαν τῶν Χαλδαίων σωζομένην ἄχρι τοῦ δευροῦ ἐπεξετάθησαν δὲ καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας ὑπὸ τὸ ὄνομα Χριστιανοὶ τοῦ Θωμᾶ.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς χιλιοστῆς πεντακοσιοστῆς ἐπετηρίδος τῆς συγκληθείσης τῇ παρορμῆσει τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Εὐάγριον, ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου ἐν Ἐφέσῳ Τρίτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ Πάπας Πῖος ἐνδέκατος ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον πραγματευόμενος ἐν αὐτῇ περὶ τῶν ἰκολούθων: Α' περὶ τῆς Ὑποστατικῆς Ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων ἐν τῷ ἐνὶ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χρηστοῦ, Β' περὶ τοῦ ὡς ἐκ τῆς θεανδρικῆς Ἐνώσεως ταύτης ἀληθῶς θεοτοκικοῦ χαρακτῆρος τῆς Παρθένου Μαρίας, καὶ Γ' περὶ τοῦ Πρωτείου τοῦ Πάπα. Καὶ τὰ μὲν δύο πρῶτα κεφάλαια καλῶς ἔχουσιν. Ἐνθα ὅμως πλανᾶται πλάνην δεινὴν Πῖος ὁ ΙΑ' εἶναι τὸ Γ', φανταζόμενος ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρχεν ἡ ἀνεγνωρίζετο καὶ δὴ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ζήτημα πρωτείων ἢ ἐξουσίας τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ σημειοῦται καὶ ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ κατηγήσει.

Ἡ πρώτη μνεῖα τοῦ Πάπα Ρώμης γίνεται καθὰ εἶδομεν ἐν τῷ ἔκτῳ κανόνι τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῷ πλαστογραφηθέντι, (1) ἐν ᾧ ὡς ἐν

(1) Εἶναι πασίγνωστον ὅτι νοθεύει ἐπίσημα ἔγγραφα ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ἀρυσθῇ ὠφελείας ἐκ τοῦ γνησίου κειμένου αὐτῶν. Πολλοὶ δὲ συγγραφεῖς θεωροῦ-

κατόπτρω ἐνορῶμεν τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας τὸ διοικητικὸν σύστημα ἐνθα διακρίνονται οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης, μετὰ δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς μέσης καὶ κάτω Ἰταλίας καὶ τῶν παρακειμένων νήσων, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ρουφίνου, Ἀλεξανδρείας μετὰ δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου, Λιβύης Πενταπόλεως καὶ Αἰθιοπίας, καὶ Ἀντιοχείας ἐπὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἣν τινα δικαιοδοσίαν ὁ κωνὼν ὀνομάζει ἀρχαῖα ἔθνη. Προχωροῦντες εἰς τὴν δευτέραν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἀπηντήσαμεν ἐν αὐτῇ τό τε ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοκέφαλον τῶν ἀνατολικῶν ἐκκλησιῶν, ἱστορικὴν ἔχον καὶ ἄσειστον ἔδραν καὶ τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῶν ὅσων ἐδιδάχθημεν ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου πρὸς δὲ τὴν ἀνύψωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν δευτέραν ἐκκλησίαν τοῦ κράτους διὰ πολιτικούς λόγους «διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ρώμην».

Εἶδομεν δὲ ὅτι τὸ 419 συνήρχετο ἐν Καρθαγένῃ τῆς Ἀνθυπατικῆς Ἀφρικῆς πολυπληθεστάτη Λατινικὴ Σύνοδος, παρόντων καὶ τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα καὶ ἐπειδὴ ὁ τοποτηρητὴς τοῦ Πάπα ἀπετόλμησε νὰ παρουσιάσῃ πλαστοῦς κανόνας τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ἡ Σύνοδος ἐζήτησε δι' ἀπεσταλμένων παρὰ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσημα ἀντίγραφα πρακτικῶν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ὧν ληφθέντων καὶ ἐξελεγχθείσης τῆς πλαστότητος τῶν ὡς δῆθεν πρακτικῶν παρουσιασθέντων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ἐγράφη τῷ ἐπισκόπῳ Ρώμης Κελεστίνῳ δριμυτάτη ἐπιστολὴ, ρίπτουσα κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τὴν πλαστογραφίαν, καὶ προσέθετεν: «ἐκβιαστάς τοίνυν κληρικούς ὑμῶν τινῶν αἰτούντων μὴ θέλετε ἀποστέλλειν μήτε παραχωρεῖν ἵνα μὴ τὸν καπνώδη τύφον τοῦ κόσμου δόξωμεν εἰσάγειν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἣτις τὸ φῶς τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης τὴν ἡμέραν τοῖς τὸν Θεὸν ἰδεῖν ἐπιθυμοῦσι προσφέρει». Τοιαῦται ἦσαν αἱ περὶ πρωτείων τῶν Παπῶν ἀποφάνσεις τῆς Ἐκκλησίας, πᾶν ἄλλο βεβαίως ἢ

σι νόθους καὶ παρεγγράπτους τὰς περὶ τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης καυχησιολογίας τοῦ Δεγίτου Φιλίππου ἐν τῇ Γ'. Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, τὰς ὁποίας ἄλλως τε ἡ Σύνοδος, κἂν ὑποτεθῆ ὅτι ἐλέχθησαν παρῆλθεν ἐν εὐγλώττῳ σιγῇ.

Καὶ εὐρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ ἀξιοπεριέργου γεγονότος ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀνοίξῃ τις σελίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας σχετικὴν πρὸς τὰς σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς-Ρώμης χωρὶς νὰ εὕρεθῇ ἀντιμέτωπος πρὸς τὴν νοθεύτριαν καὶ στρεβλωτικὴν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας χεῖρα τῆς Ρώμης.

Οὕτω θεωροῦνται πλαστογραφηθέντες οἱ Κανόνες Σαρδικῆς, ἀπόκρυφον, καθὰ ὁμολογεῖ ὁ Ἀλουΐζιος Vincenzi Ρωμ. θεολόγος, ἔργον παραχαράκτου τοῦ Ε'. αἰῶνος ὅστις παρέφρασε καὶ παρεμόρφωσε τὸ Διάταγμα τοῦ Αὐτοκρατ. Γρατιανῶ (380) καθ' ὃ ἐπηκολούθησεν ὁ μῦθος τοῦ Πάπα Σιλβέστρου περὶ τῆς θεραπείας τοῦ Κωνσταντίνου, αἱ ἀπόκρυφοι πράξεις τῆς Συνόδου Sinuessa τὸ ἀπόκρυφον διάταγμα τοῦ Σιλβέστρου, τὰ χαλκευθέντα πρακτικὰ ὑπὸ τοῦ Λιβερίου καὶ Ζύστου. Ἡ μανία δὲ αὐτῶν τῶν ψευδολογιῶν ἐκορυφώθη διὰ τῆς Ψευδοκωνσταντινείου δωρεᾶς, ἐπινοήσεως καθ' ὀλοκληρίαν ὑπὸ τοῦ Πάπα Στεφάνου Β'. καὶ τῶν Ψευδοῖσιδωρ. Διατάξεων Fleury Histoire Ecclesiastique.